

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po praznike

Cekovni račun Ljubljana številka 10.630 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Usoda velikoromunske ideje

Usoda, ki je doletela romunsko kraljestvo z aneksijo Besarabije po Sovjetski Rusiji, nas ne hote spominja na nastanek tako imenovane Velike Romunije, ki jo je ustvarila v minulih svetovni vojni antanta zapadnih velesil. Zakaj odcepitev Besarabije ne gre samo na rovaš Sovjetov, ki so izrabili ugodno konjunkturo današnjega mednarodnega položaja zato, da so to deželo zahtevali v zavesti svoje premoči od Romunije nazaj, ampak je hkrati neizogibna posledica neorganske skladnje sodobne romunske države.

Pesniki, jezikoslovci in zgodovinarji, ki so v mnogih primerih v Romuniji bili tudi na odgovornih mestih državne uprave, so vpregli v politični načrt, iz katerega je v 20. stoletju izšla današnja Romunija, tako imenovano velikoromunsko idejo, ki izvaja romunski narod iz vojakov in kolonistov rimskega cesarja Trajana, tako da bi bili Romuni pravi in pristni potomci latinskega jezika in kulture. Nepristranska znanost je dokazala, da že v šestem stoletju po Kristusu na romunskih tleh ni nobene sledi več od kakšnih rimskih kolonistov, pač pa se v tem času nahaja tam peštra kopa mongolskih plemen in njim sorodnih Bolgarov ter nekaj Slovanov, Grkov in Albancev. V 9. stoletju prevladujejo na Sedmograškem Madžari, Italov oziroma Latincev ni. Šele v 13. stoletju se začnejo širiti po vsem Karpatu tja do Slovakov, Poljakov in Čehov Vlahi, skrivnostno plemo, ki se je izselilo z Balkana, in sicer z vzhodnojadranske obale; bilo je to napol romanizirano praprebivalstvo dinarskih gora. To je bil rod skrajno primitivne omike brez narodne zavesti, ki je od Rimljanov imel le nekaj besednega sklada, sicer pa prav nobenih rimskih osobitosti, kakor so ostroumje, disciplina in državljanska zavest. Naselili so se v Moldavi in Valahiji, ki sta praelici poznejše Romunije, ter na Sedmograškem, kjer so pa ves čas do našega stoletja ostali nosilci omike in politične vlade Madžari — čeprav je Madžarov bilo le 30 odstotkov — pod madžarskimi knezi, od katerih so najbolj znane rodovine Bethlenov, Rakoczijev in Apafijev. Skoraj istočasno so se skupaj z Madžari, torej kakih 400 let prej, bili naselili Saksii in Svabi, ki so ustanovili vsa glavna mesta Sedmograške kot središča svetovite obrti. Tako je na Sedmograškem ostalo do 19. stoletja, ko se je v vrenju romantike porodila tudi romunska narodna ideja. Sedmograški Romuni so se naslonili na dunajski dvor ter se udeležili pohoda na vstake Madžare leta 1848/49 na strani avstrijskih in hrvatskih polkov. Sedmograško so takrat v resnici povzdignili v avtonomno provinco. Čez nekaj let so avstrijske čete med krimsko vojsko zasedle še Moldavo in Valahijo, tako da se je zdela, da bo Avstrija uresničila narodno edinstvo Romunov.

Moldavi in Valahiji sta bili postali v srednjem veku kneževini in sta pozneje prišli pod nadvlado Turčije, ki je od začetka bila zelo rahla in se skoraj ni čutila. V Besarabiji, katero so Vlahi tudi močno naselili, se je ustoličila rodovina Besarabov. V 17. in 18. stoletju pa so Turki v teh deželah med Karpati in Črnim morjem, po katerih je segal pohlep tako Poljakov kakor Rusov in seveda tudi Avstrije, nategnili vajeti in postavili nadnje gospodarje, ki so jih strahovito izemali. Skupaj z bojarji, to je veleposestniki in dvorjani, so iz kmetov iztisnili še to, kar je ostalo po izropanju od strani turških paš in njihovih valptov. Romunski gospodarji so bili večinoma Grki iz Turkov udinjane grške čaršije v Carigradu, tako imenovanega fanarja. Tako je bila v Moldavi in Valahiji omika na najnižji stopnji; kmet je bil popoln suženj; uživala je samo turja in domača bojarščina. Drugeče je bilo na Sedmograškem, kjer pa so Romuni zaradi čedalje večjega pritiska madžarske hegemonistične ideje bili politično zapostavljeni, na drugi strani pa se kmela ni globoko oprijela ideja romunskega narodnega edinstva, ker jih razmere v moldavski in valaški kneževini pač niso preveč mikale.

Končno sta se Moldaviji in Valahiji združili pod knežom Cuzo, kar Avstriji ni bilo prav. Njegov naslednik princ Karel Hohenzollernski, ki so ga Romuni izvolili za svojega gospodarja, bi bil kmalu od avstrijske žandarmerije ujet. Zasedel je prestol kot Carol I. in je v vojski Rusije proti Turčiji leta 1878 pomagal Rusom, kar je prineslo Romuniji neodvisnost, njemu pa leta 1881 kraljevsko krono. Ta stara Romunija pa je prišla kmalu v konflikt z Rusijo, in sicer zaradi Besarabije, ki jo je Rusija po tej vojski anektirala kot plačilo za usluge, ki jih je naredila romunski kraljevini. Romunija se je zato sedaj naslonila na Avstrijo, in sicer ne samo zato, da bi pridobila nazaj Besarabijo, ampak tudi zato, ker je upala v federalizacijo podonavske monarhije, ki bi odvzela Madžarom njihov privilegirani položaj in pomagala na Sedmograškem romunskemu življu tudi do politične moči. Rajni patriarh Miron Christea, kakor tudi voditelj agrarev Maniueu in Vayda Voevod, vsi doma na Sedmograškem, so bili v tistih časih celo pristaši ideje združitve vseh romunskih dežel pod habsburškim žezlom.

V Bukarešti pa se je uveljavila nasprotna struja, ki jo je vodil Take Jonescu, šef liberalne stranke. Ta se je naslonila na zapadne velesile, kar je pomenilo obenem spravo z Rusijo in boj Avstriji ter seveda tudi Nemčiji. Kralj Carol I., ki je umrl leta 1914., je bil tej struji nasproten, leta 1916. pa, kakor vemo, se je v Romuniji končno uveljavila stranka, ki je deželo usmerila po novi poti in spretno manevrirala, da je Romunija postala, ko je svetovna vojna že počasi utihala, deležna kadrov zmage velike antante. Tako so se uresničile velikoromunske sanje, ki so po mirovnih pogodbah z Versailles postale resnica.

Trajale so, kakor vidimo, samo 20 let. Bile so premalo utemeljene v realnosti. Med Sedmograško, Moldavijo, Valahijo, Besarabijo in Bukovino, ki so jo zapadne velesile tudi prisodile Romuniji, dasi je tukaj narodno in kulturno prevladoval ukrajinski element, ni bilo nikoli nobene prave, deloma pa sploh nobene skupnosti. Samo v stari Romuniji je romunski element bil kompakten in je imel državno misel. V Sedmograški številčno s 60% prevladujejo Romuni, a kulturno še vedno veliko pomenijo Madžari in Nemci; v Dobrudži pa, ki si jo je prisvojila Bolgarija v balkanski vojni leta 1913., je prebivalstvo prav za prav neka nedoločna mešanica, ki pa je danes gotovo vsaj na jugu orientirana bolj po svojem prejšnjem gospo-

Konferenca srednjeevropskih držav naj bi se sešla v Rimu

Sporazum med Italijo in Nemčijo določa, da na jugovzhodu Evrope ne sme priti do nasilnih izprememb

Berlin, 11. julija. t. Posebni dopisnik beograjskega »Vremena« je o sklepih razgovorov, ki so bili včeraj v Monakovem, mogel izvedeti naslednje podrobnosti.

Med razgovori z italijanskimi zunanjimi ministrom in madžarskimi državniki je bilo predvsem ugotovljeno, da sovjetski poseg v Romuniji ni šel čez okvir sporazuma, ki je bil med Nemčijo in Sovjetijo, sklenjen lansko leto konca avgusta in sta ga podpisala Ribbentrop in Molotov. Ze takrat je bilo sklenjeno, da Nemčija, ki meni, da je ta del Evrope v območju njenih koristi, ne bi nasprotovala tistim sovjetskim posegom na romunsko ozemlje, ki so ga bili sovjetski oddelki sedaj zasedli. Ker se je zasedba Besarabije in severne Bukovine izpolnilo vse, kar je želela Sovjetija v črnomoškem bazenu, je verjeti, da Moskva ne bo postavljala več nobenih predlogov in da ne bo izvajala nadaljnjih ukrepov. V tem okviru se sprejema na znanje uvedba novega režima v Romuniji in v tem smislu se bo tudi razlagala v Berlinu in Rimu ramunska politika do Sovjetije.

O vseh ostalih vprašanih v jugovzhodni Evropi je bil med Italijo in Nemčijo dosežen sporazum, ki pravi, da se ne bode urejala poprej, preden se ne bo sešla mirovna konferenca. V tem smislu je bil razložen položaj tudi madžarskima državnikoma, ki sta bila te dni v Nemčiji. Berlin in Rim sta prepričana, da meddržavni položaj na Balkanu zahteva nekatere, dasi zelo majhne korekture, da bi bil sposoben za daljši zgodovinski čas. Zato se v tem delu ne morejo pričakovati nobena posebna presenečenja, ko se bo ustaljeval končni medsebojni balkanski položaj.

O Romuniji menita Berlin in Rim, da se večje teritorialne izpremembe na korist Madžarov in Bolgarije ne bodo odobrile, ker se iz gospodarskih

in političnih razlogov ne bo dopustila oslabilitev Romunije, pa tudi zato, da se ohranijo koristi Italije in Nemčije na skrajnem vzhodu Balkanskega polotoka. Vendar pa priznavajo upravičenost manjših korektur, ki bi pa bile bolj psihološkega značaja in ki ne bi preveč posegale v nedotakljivost Romunije.

O položaju ostalih držav na Balkanu razen Turčije, je med Nemčijo in Italijo dosežen sporazum, po katerem se ne bo v njegovem teritorialnem in političnem stanju izvršila nobena izprememba, ki bi bila pod vplivom od zunaj, ker je korist osi Rim-Berlin v tem, da se ohrani evropski jugovzhod nedotaknjen in brez pretresljajev kot partner Nemčije in Italije, pri tem pa naj ta del Balkana izvrši tudi svojo svojo važno strateško in politično vlogo v tem delu Evrope.

V zvezi z vsem tem pričakujea Rim in Berlin, da bodo jugovzhodne države ukrenile vse potrebno in uvedle v svojem notranjem življenju take obnove, ki jih bodo prilagodile sedanjemu položaju in sedanjemu času. Z drugimi besedami: Italija in Nemčija pričakujea, da bosta podonavski in balkanski del Evrope vpostavila tak državni red doma v svojih državah, da bo že po svoji zunanji obliki poročeval sodelovanje z Rimom in Berlinom. Ne da bi se vmešavali v notranjo ureditev posameznih držav, bosta obe velesili osi, kakor poudarjajo v Rimu, pozdravili vsako spremembo pri balkanskih državah, ki bi odgovarjala tem načelom.

Nazadnje pa se v Rimu bolj ko kdaj poprej govori o sklicanju konference vzhodnoevropskih držav. Na tej konferenci bi se naj brez vsakega pritiska razpravljalo o vseh odprtih vprašanih balkanskega in podonavskega področja.

Madžarska državnika sta se vrnila v Budimpešto:

Grof Teleky je izjavil, da so bili v Monakovem dogovorjeni temelji za dolgotrajen mir

Budimpešta, 11. julija. Stefani: O priliki vrnitve iz Monakovega je na budimpeštanski železniški postaji pozdravil predsednika vlade grofa Telekyja predsednik madžarske vladne stranke. Po pozdravu je grof Teleky izjavil med drugim, da se vrata iz Nemčije z najboljšimi vtisi. Posebno je poudaril svojo hvaležnost vodji rajha, ki je v času borbe za življenje in smrt nemškega naroda našel čas za to, da je sprejel madžarske državnike, ki so ga obvestili o nekaterih življenjskih vprašanih Madžarske. Vodja rajha Hitler in zunanja ministra Ribbentrop in Ciano so poslušali razlago madžarskih državnikov z največjo pozornostjo ter so zavzeli stališče do vsakega vprašanja z razumevanjem in blagohotno. Sili osi — je rekel grof Teleky — sta se na koncu sporazumeli o temeljih dolgotrajnega mira. Madžarsko javno mnenje mora spoštovati prijatelje, ki so stalno in iskreno na njegovi strani. Ljudstvo ima v tem trenutku dolžnost, da malo govori, da pa z zaupanjem nadaljuje s svojim delom, ter se pokori odredbam vlade.

Budimpešta, 11. julija. DNB: O priliki sprejema na tujakšnji železniški postaji je predsednik vlade grof Teleky posebno poudaril skupno sporočilo, ki je bilo objavljeno po monakovskih razgovorih. Rekel je, da nudi to sporočilo najboljši dokaz za tesno prijateljstvo, katero obstoji med tremi narodi, kajti to prijateljstvo se je pri razgovorih, če je to sploh bilo še mogoče, še bolj poglobilo.

Budimpešta, 11. julija. AA. Stefani: Predsednik vlade grof Teleky in zunanji minister grof Czaky sta bila sprejeta od regenta Horthyja in sta mu poročala o rezultatih razgovorov v Monakovem.

Grof Ciano se je vrnil v Rim

Rim, 11. julija. AA. DNB: Danes je prispel v Rim italijanski zunanji minister grof Ciano v spremstvu nemškega veleposlanika Mackensena. Na postaji so grofa Ciana pozdravili uradniški zunanjeja ministrstva ter člani nemškega veleposlaništva na čelu z opolnomočenim ministrom von Bismarkom.

München, 11. julija. Stefani: Italijanski minister za zunanje zadeve grof Ciano je snoti s posebnim vlakom zapustil Salzburg ter odpotoval v Italijo. Na postaji so se od njega poslovili nemški zunanji minister von Ribbentrop, italijanski veleposlanik v Berlinu Alfieri ter predstavniki

darju bolgarsko kakor romunsko. Zedinjevalna politika romunskih režimov, ki so poizkušali zdaj z bičem, zdaj s sladkorjem, je bila nesrečna. Madžari, Ukrajinci in Bolgari so postajali čimdalje hujši sovražniki velikoromunske države, da ne govorimo o Židih, ki so komaj čakali, da so jih prišli odrešiti Židom prijazni Sovjeti.

Da Romunija ne bo mogla dolgo držati Dobrudže in vseh sedmograških Madžarov, je danes jasno, samo kdaj bo prišel trenutek odpovedi tudi v tem oziru, še ne vemo. Gotovo pa ostane skupnost in celost Moldavije in Valahije, ki imata za seboj vsaj 80 let skupnega državnega življenja.

krajevnih oblastev. Po nekaj minutah sta grof Teleky in grof Czaky s posebnim vlakom odpotovala na Madžarsko.

Italijanski tisk o stališču Jugoslavije

Rim, 11. julija. b. Italijanski politični krogi posvečajo veliko pozornost položaju in stališču Jugoslavije v sedanjem razvoju mednarodnih dogodkov.

Turinska »La Stampa« poroča, da je želja jugoslovanskega ministrskega predsednika gosp. Dragiša Cvetkovića postopen razvoj Balkana. Jugoslavija je že, pravi list, pokazala dobro voljo, da se čimbolj prilagodi političnemu sistemu osišča Rim-Berlin. Jugoslavija v tej smeri že dela razne spremembe, ki pa se bodo počasi in postopoma izvedle.

„Messagero“ piše, da je jugovzhodna Evropa najmirnejša

Rim, 11. julija. Stefani: Italijanski tisk posveča veliko pozornost sestanku v Monakovem ter pravi,

Halifaxov govor:

Anglija zaupa Egiptu in Turčiji

London, 11. julija. t. Reuter: Danes popoldne je bila seja lordske zbornice in je govoril tudi zunanji minister lord Halifax. V svojem govoru je poudaril med drugim:

»V zamejstvu se širijo novice o tem, češ da bi bila angleška vlada vplivala na egiptsko vlado, da naj napove vojno Italiji. Odkar je Italija vstopila v vojno, Anglija nikdar ni tega zahtevala od egiptске vlade. Toda pri tem je bilo sklenjeno, da naj se povečane angleške oborožene sile bore proti Italiji, ti oddelki pa so bili vsi povečani že prej na zahtevo egiptске vlade.

Mi bomo še naprej izpolnjevali svoje obveze, da bomo branili Egipt. Neodvisnost in življenjske koristi Egipta je v svoji izjavi priznala tudi italijanska vlada, ko je napovedala vojno Angliji.

Srečen sem, da lahko izjavim, da vse egiptsko ljudstvo čuti in priznava, da so vse njegove koristi tesno povezane z našimi. Zato tudi dvomi v italijanske obljube. Spomniti se je samo treba, kako je Italija izvedla svoje pohode proti Libiji, Abesiniji in Albaniji, pa se lahko vsakdo zaveda, da ne sme dvomiti o težnjah totalitarnih držav.

Italijanski poslanik dalj časa ni odšel iz Egipta in zato se je že govorilo, ali bo Egipt izpolnil svoje zavezniške obveznosti. V tem važnem trenutku je ves egiptski narod zahteval močnejšo vlado, ki naj točneje izpolnjuje vse, kar zahte-

da so se tam sestali predstavniki sil osi s predstavniki prijateljske Madžarske.

»Messaggero« objavlja članek svojega posebnega dopisnika, v katerem pravi med drugim: Včerajšnji dan v Monakovem ima zgodovinski pomen. Ta dan ponovno potrjuje prestiž in moč osi. Nemčija in Italija sta zmagali zaradi tega, ker so njih ideje sposobne obnoviti Evropo. List pravi, da so madžarski državniki dopotovali v Monakovo zato, da bi se posvetovali s predstavniki sil osi o koordinaciji akcije v bodočnosti.

Na kraju piše list o jugovzhodni Evropi kot o najmirnejšem delu kontinenta ter pravi na kraju, da je bila vprašanjem evropskega jugovzhoda posvečena na konferenci v Monakovem velika pozornost.

Rim, 11. julija. Glede obiska madžarskih državnikov Telekyja in grofa Czakyja v Monakovem, pišejo italijanski listi danes v tem smislu:

Na Madžarskem je zadnje dni nastalo vzemirjenje zaradi tega, ker so se pokazale v Romuniji mrzlične priprave, da bi se izpremenil režim v fašističnem smislu. Iz tega so v Budimpešti sklepali, da se hoče Romunija, ko se bo vojna končala in bo začela zasedati mirovna konferenca, predstaviti kot država, ki zasluži, da ostane neokrnjena, to se pravi, da bi smela obdržati tudi Sedmograško in Dobrudžo, ozemlja, ki ji nikakor ne gredo. Seveda sta se madžarska državnika v Monakovem prepričala, da take zakasnele izpreobrnitve, kakor sta francoska in romunska, tudi v primeru, če bi se ne vedelo, kakšen namen se s tem zasleduje, ne morejo izpremeniti sklepa, ki sta ga napravila Rim in Berlin. kako naj se na pravičen način uredijo balkanske zadeve. Obisk Telekyja in Czakyja v Monakovem bo na vsak način Madžarsko zopet popolnoma pomiril. Ko bo dosežena zmaga nad Anglijo, se bodo tudi rešila vprašanja, ki se tičejo Balkana, tako, da se bo ustnovil pravičen in trajen mir tudi na tem sektorju Evrope.

Ni zastoj rečeno, da se bodo te zasluge uredile po miru, kar se pa tiče novega političnega reda in discipline ter socialne pravičnosti v smislu narodnega socializma in fašizma, velja tudi za Madžarsko, da bo tudi ona, ko bo vpostavljena v svojih upravičenih mejah, morala slediti zgledom, ki kažejo, da so tudi take dežele, ki so se doslej oklepale ruševnih se režimov, izprevidele, da se morajo usmeriti v duhu novega časa.

Sporazum med Madžarsko in Bolgarijo

Budimpešta, 11. julija. AA. MIT.: Kot rezultat pogajanj je bil včeraj v Budimpešti podpisan madžarsko-bolgarski sporazum, na osnovi katerega se določa za eno leto okvir trgovinske izmenjave. Na osnovi tega sporazuma so bili dosežani kontingenti znatno zvišani.

Romunija zapustila Zvezo narodov

Bukarešta, 11. julija. Rador: Minister za zunanje zadeve Manulesco je dal tole izjavo:

Z umikom Romunije iz Društva narodov je končno razpršena iluzija, pri kateri smo tako dolgo ostali. Od Zveze narodov navzlec vsem obljubam in lepim besedam Romunija ni nikoli imela stvarnih koristi, temveč jo je nasprotno ta avtomatski mehanizem zavlekel v politične akcije, ki so bile zanj škodljive in v nasprotju z njenimi praviimi čustvi glede gotovih velikih in plemenitih nacij, ki so bile napram Romuniji prijateljsko razpoložene. Romunija bo nadaljevala politiko pravega pojmovanja svojih interesov ter evropskega realizma in zato smatra, da njena prisotnost v Zvezi narodov nima več nobenega smisla.

Anglija o turški politiki

Na Turčijo nas vežejo najtesnejše vezi. Ko je Italija vstopila v vojno, je turški predsednik vlade izjavil, da bo Turčija ostala nevojskupoča se država. Mi v polni meri spoštujemo in upoštevamo to turško stališče, dasi je turška vlada postopala v popolnem sporazumu z našo vlado. Jaz mislim, da je pogodba, ki nas veže s Turčijo, izraz čustvovanja obeh naših narodov. Ta pogodba bo tudi trden temelj za naše sodelovanje v vojnem času in v dobi, ko bo vpostavljen mir.

Nato je omenil Halifax vznemirljive govorce, ki se širijo o Balkanu, in se izrazil v tem smislu, da bodo te države ohranile mirno kri in ostale lojalne.

Anglija pa bo s svojimi prijatelji in zavezniki nadaljevala vojno z vse večjo silovitostjo in je prepričana, da bo nazadnje orožje odločilo v njeno korist.

Sovjeti segajo po Carigradu

V pričakovanju sovjetskega ultimata se danes snide turško narodno predstavništvo

Carigrad, 11. julija. t. »Associated Press«: »Ta teden je bil za Turčijo zelo važen in lahko se reče, da po izbruhu vojne v septembru 1939 turško javno mnenje še ni bilo tako razburjeno, kakor pa je prav te dni. Po tej bivši prestolnici turških sultanov krožijo najrazličnejše govorice, vse pa se skladajo v tem, da je zaradi razvoja dogodkov v zadnjem času Turčija zašla v nevaren prelaz, iz katerega se bo morala izmotati le z največjo spretnostjo in orientalsko modrostjo.

Sovjeti pripravljajo ultimatum Turčiji

Najbolj pozorni so postali tukajšnji krogi tedaj, ko so se razširile govorice, da je sovjetski poslanik Terentijev sklenil odpotovati v Moskvo, pred odhodom pa se je šest ur pogovarjal z nemškim veleposlanikom v Turčiji — von Papanom, to je s tisto osebnostjo, o kateri se je govorilo, da je pripravila podpis pogodbe med Nemčijo in Sovjetijo dne 23. avgusta lanskega leta.

Sovjetski veleposlanik je sklenil odpotovati v Moskvo takoj nato, ko se je uspešno zaključila zasedba Besarabije in severnega dela Bukovine. Sovjetija pa je opravila to nalogo tedaj, ko je bila zapčena vojska usoda Francije na zahodu. Poslej na kontinentu v Evropi ni bilo več vojne, začela se je vojna proti Angliji na morju in v zraku ter v Afriki. Ko se je nekoliko razbremenila fronta na zahodu, je Sovjetija segla po prvem delu sovjetskih zahtev na vzhodu — to je po Besarabiji in Bukovini, ostane sedaj samo še drugi del sovjetskega načrta, to je pridobiti posest Dardanel ter se tako vsidati v Sredozemsko morje. Ta drugi del pa se lahko uresniči samo na škodo Turčije in njenih koristi. V Sredozemskem morju se je Turčija upirala italijanski in angleški premoči na ta način, da se je spretno naslanjala na Sovjetijo. Anglija je sedaj daleč, Italija se na strani Nemčije pripravlja za odločen udarec na Anglijo, Sovjetija lahko sedaj najbolj poceni uresniči stare načrte carskega in sovjetskega imperializma: Sovjetska zveza naj dobi prost dostop v Sredozemsko morje.

Ze snodi so se v Carigradu razširile govorice, da je Sovjetija že poslala ultimatum Turčiji zaradi Dardanel in Carigrada. Te govorice so zaenkrat zanikali, vendar pa so istočasno naznanili, da se danes v petek snide turška narodna skupščina, da se posvetuje o morebitnih sovjetskih zahtevah. Turška narodna skupščina bi naj bila zbrana od petka naprej, kajti zadržno se vzdržujejo novice, da bo sovjetska vlada poslala Turčiji svoj ultimatum v soboto dne 13. julija.

Sovjetska vlada mora poslopiti hitro

V marsičem preseneča tukajšnje mednarodne kroge dejstvo, da skuša sovjetska vlada delati s tako naglico. Vsekakor mora biti sovjetska vlada prepričana, da Nemčija in Italija ne moreta biti proti njenim posegom na Carigrad in Dardanele. Ko je Sovjetija zasedla Besarabijo, se je poudarjalo, zlasti med tukajšnjimi nemškimi krogi, da dela Sovjetija v popolnem sporazumu z Nemčijo. Če hoče sedaj sovjetska vlada potegniti še najvažnejšo potezo s tako naglico in nekako na isti način, se to pravi, da mora biti prepričana, da obe velsili osi nista proti njenim posegom v Turčiji.

Se lažji je pa sovjetski račun z Anglijo. Proti Sovjetiji bi se mogla Turčija zanesti najprej nase in na to na svoji bližnji zaveznički asahabskega sporazuma, to je na Irak in Iran.

Obe državi sta pod velikim angleškim vplivom, toda ta vpliv je zaradi neuspeha vojskovanja na zahodu zelo splahnel in posebno iranska, to je perzijska vlada je začela v zadnjem času iskati opore pri Nemčiji. Turčija bi tako morala v spopadu s Sovjetijo računati samo nase. Vojna med njo in Sovjetijo bi ostala omejena tako kakor je ostala omejena vojna med Finsko in Sovjetijo. V Crnem morju bi turško brodogradnja najbrž bilo kos sovjetski mornarici, tam pa maloazijskih planotah, kjer ni prometnih sredstev bi pa najbrž zmagoval tisti, ki ima boljše letalstvo in boljše oklopne oddelke.

Nazadnje bi najbrž sama Anglija ne imela mnogo proti temu, da Sovjetija vdere na obale Sredozemskega morja, kjer se sedaj Italija proti An-

gliji bori za popolno oblast nad tem morjem, v istem času pa bi se ob istih obalah vsidrala tista evropska celinska velsila, ki še nikdar v zgodovini ni prodrla tako daleč.

„Največji načrt 20. stoletja“

Izvedbo teh sovjetskih namenov bi moglo preprečiti samo dvoje: hitri konec vojne z zmago nad Anglijo, ali pa popoln preobrat v evropski politiki, ki bi se naj v trenutku, na katerega pa niti ni mogote računati, usmerila proti Sovjetiji. Po razgovorih v Monakovem se vidi, da na konec vojne v nekaj dneh ali kratkih tednih ni računati. Zato se tudi nihče ne more obrniti proti Sovjetiji tako, da bi se njeni sedanji načrti izpremenili in propadli. Sovjetska vlada mora torej delati silno hitro in izbrati več položaj tako, da nikdo pri uresničenju starih težev ruskega in modernega sovjetskega imperializma ne bo mogel posredovati.

Bivša carska Rusija se je več stoletij borila za prehod skozi Dardanele na odprto morje. V vsakem stoletju se je Rusija zaradi Carigrada zapletla

v dve do tri vojne. Nikdar pa se ruski mornarici ni posrečilo prodreti skozi ovire, ki so jih poleg Turčije postavljale Rusiji zmerom vse evropske velsile skupno. Nobena evropska velsila nikdar ni hotela dopustiti uresničenja starih ruskih želja. Kadar se je ruska vojska s svojimi balkanskimi zavezniki blizala Carigradu (leta 1878 je bila ruska vojska, obenem z bolgarsko že pred vrati Carigrada), se je zmerom morala na ukaz velsil ustaviti in nato na raznih evropskih kongresih poslušati povelja, ki so jo podila nazaj z Balkana.

Lahko se reče, da je boj za Carigrad prešel z vso rusko zgodovino kot eden največjih in najpomembnejših načrtov vse ruske politike. Sovjetska zveza je sedaj pograbila ta načrt in ga skuša v novih razmerah Evrope uspešno izvesti. Tukajšnji sovjetski krogi izjavljajo, da je v sovjetski zunanji politiki ta načrt pač največji načrt »20. stoletja«. Vsekakor bi pa bil prihod Sovjetske Rusije na Sredozemsko morje skozi Dardanele pač eden največjih dogodkov v našem veku.

Zato računajo tukaj, da bo sovjetska vlada nastopila tembolj brutalno, čimbolj ugoden se ji bo zdel trenutek za uresničenje svojih namenov proti Turčiji.

Kako v Ankari presoajo položaj

Turški listi menijo, da spremembe na Balkanu ne bodo na škodo Turčije

Ankara, 11. julija. (dl.) Po prvih presečenjih je bilo sovjetsko napredovanje na Balkan v Turčiji mirno sprejeto. Krogi, ki so blizu vlade, so ponovno izjavili, da je že iz pravnega stališča dolgo časa bilo pričakovati, da bo Moskva hotela uresničiti svoje načrte v Romuniji. Sovjetija, tako se je v teh krogih govorilo, se ni nikdar odrekla Besarabiji. Čakala je le ugodnega trenutka, da si osvoji ozemlje, ki ga je izgubila v zadnji vojski. Pač pa sodijo, da v Rimu in Berlinu ne gledajo z zadovoljstvom na početje Sovjetije. Tako trdijo v Ankari, da sta državi osiška Moskvi predlagali mirno rešitev, in sicer po končni zmagi. Toda Moskva je hotela, da bi v Bukarešti vlada uradno priznala in potrdila pismo, da bo vrnila Besarabijo, češ da noče tega ozemlja sprejeti kakor darilo iz Berlina in Rima.

Turčija je takojšnje zasedbo Besarabije razlagala tako, kakor da je posledica nestalne romunske zunanje politike. Znano je, da tudi Turčija ni bila zadovoljna z romunsko politiko, ki je stalno nihala med zapadnima demokracijama in pa med državama osiškima. Zato je umljivo, da odhoda romunskega ministra iz Ankare sploh nihče ni pozdravil in se ga nihče ni spomnil. Toda vseeno se nadaljujejo trgovska pogajanja med obema državama, se-

veda pod pogoji, da Romunija od Turčije ne bo zahtevala nobenih žrtev in da Turčija od Romunije ne bo zahtevala novega petroleja.

Uradni politični krogi v Ankari upajo, da ne bo Moskva postavila prav nobenih novih zahtev na Balkanu in da je gotovo, da tudi ne bo indirektno podpirala bolgarskih teženj po spremembi meja. V Ankari ne verjamejo, da snuje Sovjetija pomorsko oporišče v Varni, odkoder bi ogrožala Bospor. Sicer pa Turki izjavljajo odkrito, da bi vsako napredovanje Sovjetije proti Bosporu in Dardanelam neizbežno vedlo v vojsko s Turčijo. Nova Turčija na noben način ne bi mogla prenesti, da bi ta življenjsko važna pomorska pot bila v rokah kogar koli razen Turčije.

Vendar so v Ankari prepričani, da tako daleč Sovjetija ne bo šla. Zaradi tega Turčija tudi ni poslala novih čet v pokrajini Kaera in Ardahana, ki sta nekdanji ruski pokrajini. Sicer pa je to divje ozemlje, ki ni pripravno za vojskovanje. Trenutno ima Turčija večino svojih čet na zapadu, to je na bolgarski meji. Splošno sodijo, da ima pod orožjem okrog milijon mož. Sicer se ne neuradno priznava le 600.000, toda dejansko je pod orožjem mnogo več čet, ki so razvrščene v utrjenem pasu v Traciji. Turki pravijo, da ima njihova mobilizacija le obrambni značaj, posebno odkar so

Bolgari napovedali, da hočejo spremembo svojih meja.

Nasprotno namreč zahtevam Sovjetije do Besarabije, ki jih smatrajo za pravno opravičljivo, v Ankari mislijo, da Bolgarija ni upravičena zahtevati iz pravnega stališča spremembo svoje meje napram Romuniji in Grčiji. Kajti Bolgarija je formalno priznala sedanje meje. Vendar pa v sedanjih razmerah nihče temu ne pripisuje važnosti, ker je itak znano, da ne drže nobene pogodbe. Radi tega je Turčija tudi zavarovala svojo mejo. V ostalem pa so prepričani, da Bolgarija sama od sebe ne bo započela ničesar, ampak si bo prej hotela zagotoviti pomoč gotovih velsil.

Kljub porazu Francije je treba priznati, da je Turčija ostala na strani zapadnih velsil in da je tudi še danes ob strani Anglije. Kot takšna je Turčija resna ovira za vsakogar, ki bi čez Balkan hotel iti proti Indiji. Pri tem se Turčija zaveda, da je Bolgarija v zelo dobrih odnosih z Nemčijo, kakor da ima tudi Iran (Perzija) zelo dobre odnose z Nemčijo.

Odkar je Italija stopila v vojsko, zelo trpi turško gospodarstvo. Trgovina za Anglijo je čisto prenehala in ves Balkan je postal ogromno zaledje Nemčije, ki skoraj edina še kupuje in prodaja na Balkanu. Tudi turška vlada se je morala prilagoditi novim razmeram. Sklenila je novo trgovinsko pogodbo z Nemčijo, po kateri bo Nemčija uvozila predvsem kemične in farmacevtske ter industrijske predmete, Turčija pa bo Nemčiji dala žito, tobak in orehe.

Kljub vznemirljivim glasovom Ankara trdno veruje, da bo ostala izven vojske in da bo ostalo prijateljstvo s Sovjetijo, ki traja že nad 20 let. V Ankari mislijo, da je od strani Sovjetije res pričakovati presenečenje, ki pa ne bodo v škodo Turčije. G. G.

Gospodarski pomen francoske Indokine

V zvezi z zadnjimi dogodki je bilo svetovno zanimanje že ponovno obrnjeno na vprašanje francoske Indokine, ki leži na skrajnem vzhodu Znanje-indijskega polotoka. Obsega kolonijo Cochinchine in protektorate Cambodge, Tonkin, Anam in Laos ter del polotoka Leiču. Obsega 742.242 m² in šteje 23.100.000 prebivalcev (l. 1931). Gosota je nad 30 prebivalcev na kvadr. km (Jugoslavija 60). Glavno mesto je Ha-noi (125.000 preb.). Prebivalci so evropski priseljeniki, nad dve tretjini pa je Anamiti, delno so tudi priseljeni Japonci in Kitajci. Na čelu kolonije je generalni guverner, ki ima svojo rezidenco v Ha-noiu.

Ne ve se niti približno, kakšno je bilo prebivalstvo Indokine ob času zagospodovanja Francozov, niti ritma njegovega razvoja v teku tuceta let, ki so mu sledila.

Vendar, če se vzame v obzir razne cenitve statistike in različna objavljena poročila o razvoju indokitskega prebivalstva, se zdi, da je stanje sledeče: Indokina je imela v času od 1885—1888 11—12 milijonov prebivalcev; l. 1911 14,5 milij., l. 1921 18,5 milij., l. 1931 21 milij., l. 1937 23,1

milijonov. Zaradi cenitve more pri tem biti 5 do 10% razlike.

Torej se je po verjetnosti prebivalstvo Indokine po zagospodovanju podvojilo. Hitro naraščanje prebivalstva je predstavljalo seveda težko gospodarsko vprašanje, ki ga je morala rešiti francoska uprava. Da je bilo mogoče zadostiti naraslim potrebam, je ta morala res smoteno izkoristiti razpoložljive vire dežele. Ogledimo si po vrsti razvoj raznih gospodarskih panog: poljedelstva, rudarstva in industrijske delavnosti.

Poljedelstvo

Z ene strani prideluje dežela riž (posebno na skrajnem vzhodu), na drugi pa nove kulture: koruzo, čajevec, kavovec, heveo, oljne rastline itd. Ob zavzetju so rižna polja obsegala približno 3.640.000 ha površine. Z umetnim namakanjem se je l. 1913 povečala na 4.130.000 ha. Novi nasadi so bili urejeni posebno v Tonkinu in Anamu ter Cochinchinu.

Pridelek riža

Kakšna je bila po zavzetju Indokine produkcija, se ne ve točno. L. 1900 ga je dežela porabila 3.400.000 ton, za izvoz pa ga je ostalo 900.000 ton. L. 1913 je znašala skupna produkcija 4.718.000 ton, za domače potrebe je bilo od tega porošenih 3 milijone 451.000 ton. To so sicer približne cenitve, vendar predstavljajo dosti točno sliko.

L. 1936-37 je pridelek riža v Indokini znašal 6.316.000 ton, od tega pa je bilo za krajevne potrebe obdržanih 4.220.000 ton.

Kulture drugih živil

Istočasno, ko so se francoske oblasti trudile, da bi se razširilo sejanje riža, so pospeševale tudi razvoj drugih gospodarskih osnov dežele, tako pridelovanje koruze, kavčuka, čaja, kave in oljnih rastlin itd. Koruzo so poznali v Indokini že, ko so prišli tja Francozi, toda njen pomen je bil še majhen. Gojenje se je razširilo šele s svetovno vojno, najprej v Tonkinu, nato pa v Cambodgeu. Sedaj obsegajo koruzna polja 400.000—500.000 ha. Izvoz koruze je znašal l. 1900 500 ton, l. 1913 130.000 ton in l. 1937 378.000 ton. Vrednost pridelka je narasla od 300.000 piastrov (en piaster je 10 fr. frankov) na 38.000.000 piastrov.

Tudi kar se tiče drugih hranilnih rastlin kot manioka, ararut, soja in krompir, se je njihov pridelek zelo dvignil.

Industrijske rastline

Med industrijskimi rastlinami zavzema prvo mesto kavčuk. Prve plantaže so bile nasajene okoli l. 1905, toda njihov obseg je postal pomemben šele v l. 1920—1926. Pridelek, ki je znašal 35 ton v l. 1911, je narasel na 3.700 ton v l. 1921, 11.900 ton v l. 1931 ter 440.000 ton v l. 1937.

Dohodki Indokine so od pridelka kavčuka v 30 letih narasli na 30.000.000 piastrov.

Prvi poizkusi z gojenjem bombaža niso bili zelo vzpodbudni, vendar je znašal izvoz l. 1927 2.291 ton.

Oojenje oljnih rastlin je tudi važno, saj je znašal izvoz oljnic v zadnjih letih 18.000 ton.

Med industrijskimi rastlinami je omeniti še sladkorni trs, poper, kavo, čaj in tobak, ki so bile ob zavzetju praktično še neznane.

Pomen in razvoj lesnega gospodarstva, živinoreje in ribarstva kažejo sledeče številke:

L. 1900 je znašal izvoz lesa (stavbenega in za gorivo) 400.000 m³; l. 1937 pa 2.058.000 m³.

L. 1921 je znašalo število prašičev 5.970.000; l. 1937 pa 7.270.000.

Donos ribarstva je znašal ob začetku stoletja 13.000.000 piastrov na leto, sedaj pa se je dvignil na 20.000.000 piastrov.

Skupni dohodki poljedelstva so se dvignili z 260 milij. piastrov l. 1901, na 621 milij. l. 1937. Ta dvig dohodkov dežele je omogočila v veliki meri načrta in obsežna zgraditev prekopov in nasipov.

Obrt in industrija

Francoska uprava je podpirala obrt vedno in v vseh oblikah, ker je smatrala, da je ta gospodarski činitelj obenem temelj socialnega ravnavanja. Težko je pokazati s številkami obrtno proizvodnjo. Omejili se bomo na omembo važnosti izdelovanja čipk v Tonkinu, zlatarstva v Cambodgeu in keramične obrti Cochinchine.

Kar zadeva industrijo, je treba razlikovati rudarstvo in predelovalno industrijo. Kopanje rud: kositrovih, volframovih in cinkovih se je zelo hitro razvijalo od svetovne vojne. Izvoz je znašal l. 1911 28.600 ton. V zadnjih letih pa se je znatno zmanjšal ter je znašal l. 1931 20.724 ton in l. 1937 14.200 ton. Premogovna industrija je v stalnem napredovanju in se je produkcija od l. 1901, ko je znašala 278.000 ton, do danes podestirala. Tudi druge industrije (tovarne cementa, destilarne, predilnice itd.) zavzemajo v gospodarsku deželo važno mesto, saj je vrednost produkcije v teh podjetjih 180 milijonov piastrov letno. Ze dolgo vrsto let obstojajo številne:

1. industrije za obdelovanje ter predelovanje poljskih in gozdnih pridelkov (luščilnice riža, rafinerije, tovarne opija, oljarne, žage, predilnice bombaža in svile, destilarne);

2. industrije za predelavo naravnih zakladov (apnenice, cementarne, opekarne, tovarne briketov in porcelana, solarne, svečarne, tovarne gumij, vžigalic, papirnice, pivovarne in tovarne ledu, cigaret ter mila);

3. metalurške in kemične tovarne;

4. ter razne druge industrije (bombažasta pokrivala, dežniki, gumbi, preproge, čipke, vezene, svileno blago, tovarne pohištva — evropskega in domačega, keramika, bižuterija, steklarne itd.).

Končno se čuti francoski vpliv še pri javnih delih in prometnih sredstvih. Promet na cestah in železnica nudi zasluzka precejšnemu številu prebivalstva. Celotna struktura narodnega dohodka Indokine se je od začetka stoletja kot smo zgoraj videli, znatno spremenila. Skupni dohodek dežele se je do danes potrojil, medtem pa se je prebivalstvo v istem času pomnožilo samo za 80%.

Gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Jugoslavijo

Članek trgovskega ministra v nemški tedenski reviji

Berlin, 11. julija. AA. Nemška revija »Das Reich« prinaša v svoji zadnji številki članek jugoslovanskega ministra za trgovino in industrijo dr. Ivana Andresa o gospodarskem sodelovanju Jugoslavije z Nemčijo.

Dr. Andres pravi v članku, da se je ožje jugoslovansko-nemško sodelovanje na gospodarskem polju začelo pred 6 leti. Danes lahko že točno ocenimo rezultate tega sodelovanja. Naglasiti moramo velike uspehe, ki so bili doseženi v tako kratkem času nemško-jugoslovanskega gospodarskega sodelovanja. Jugoslavija se ima predvsem svojim gospodarskim zvezam z Nemčijo zahvaliti, da se je tako hitro opomogla od težkih posledic svetovne gospodarske krize. Gospodarski napredek Jugoslavije, ki se je takrat začel, se nadaljuje še danes navzlic vojnim zapletitostim v Evropi. Ti zapletitostji niso mogli omajati naših medsebojnih gospodarskih odnosov. Stabilitet naše medsebojne izmenjave blaga je najboljši dokaz, da smo šli v svoji gospodarski politiki po pravi poti. Toda če tudi tega dokaza ne bi bilo, bi moral vsakdo, ki točneje proučuje gospodarsko strukturo obeh držav, priti do sklepa, da vsebuje gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo zdravo osnovo, ki že sama po sebi nudi ugodne pogoje za plodovito sodelovanje. Med temi pogoji je treba predvsem naglasiti razliko

strukture naših narodnih gospodarstev, ki je bila vedno najboljši pogoj za živahno izmenjavo dobrin. Pri tem ne mislimo samo na razlike, ki obstojajo med agrarno in industrijsko državo. Omejena razlika ne odvisi od tega, ali bo Jugoslavija imela vedno 75% kmetov. Napredek jugoslovanske industrije ni nobena ovira za to, da se jugoslovansko in nemško gospodarstvo ne bi mogla dopolnjevati. Nasprotno, zvišanje kupne moči Jugoslavije, ki bi nastala zaradi močnejšega razvoja industrije, bi samo zvišala sposobnost jugoslovanskega trga kupovati nemške proizvode.

Različnost gospodarske strukture in veliko bogastvo Jugoslavije na gotovih surovinah bo vedno omogočala zvišati uvoz iz Nemčije, ter izravnati trgovinsko bilanco. To stanje so merodajni nemški gospodarski krogi uvideli v polni meri in to je ravno prvi razlog, zakaj so nove nemške gospodarske smeri našle razumevanje tudi v jugoslovanskih krogih.

Jugoslavija in Nemčija sta dve sosednji državi. Vežejo ju železnice in reke, kar omogoča oboima državama naravno izmenjavo dobrin. Ta izmenjava dokazuje tudi v sedanji vojni dobi in dobi mednarodnih sporov nevtralnost, ki si jo je Jugoslavija znala zagotoviti, ker je onemogočen vsak vpliv na medsebojni blagovni promet.

Zakaj naj se ohrani mir na Balkanu

Spopad na Balkanu bi obrnil ves položaj na glavo

Rim, 11. julija. m. Znani italijanski časniki Ansaldo, ki je bil prav tako v spremstvu zunanjega ministra grofa Ciana v Berlinu in Monakovem, je objavil danes članek v »Il Telegrafo« pod naslovom: »Madžarska in osištne sile«. V članku pravi, da so madžarski državniki že dalje časa vztrajali na tem, da naravnost z nemškimi državniki proučijo položaj, v katerem se je znašla Madžarska po sovjetskem ultimatu Romuniji. Pokazalo se je, da so osištne sile ugodile madžarski želji. Članek opisuje delikaten položaj, v katerem se nahaja Madžarska. Pravi, da je Madžarska prekinila vse stike z zapadnimi demokracijami ter da je zavrgla celo lorda Rothemera in se povsem oprijela sil osištne.

V svojih nadaljnjih izjavah Ansaldo izjavlja, da danes padajo meje pod udarci osištne sile. Madžarska ima priliko, da vidi Rusijo, kako se približuje Karpatom in kako je zasedla Besarabijo in Bukovino. To je Rusija, proti kateri vsako madžarsko srce skriva sum in stare rane. Zato vsi Madžari od svoje vlade zahtevajo, da mora izkoristiti dane trenutke.

Madžari se vprašujejo, zakaj se tudi Madžarska ne vrže na stran sil osištne. Oni mislijo, da je sedaj neugoden trenutek. Toda to ni točno. Sile osištne so zavzete v borbi za uničenje stare in ustvaritvi nove Evrope. V kolikor se to nanaša

na Balkan imajo osištne sile koristi od tega, da se trenutno ohrani mir iz več razlogov, najbolj pa iz gospodarskih razlogov. Spopad na Balkanu bi obrnil na glavo ves proizvodni sistem, s čimer bi bilo ogroženo obkroževanje osištne sile. Toda še važnejši so politični razlogi, ker bi vojna na Balkanu spravila v položaj gotove nebalanske sile, da razširijo svoj vpliv na balkansko Evropo, ali pa še huje, da si jo teritorialno podvržejo. Do tega pa ne sme priti. V načelu morajo vse meje, ki se nahajajo na drugi strani od meja, ki so jih dosegle sovjetske čete s svojim motoriziranim izletom v Besarabijo, ostati nedotaknjene, ker je to v interesu osištne sile. Dalje pravi Ansaldo v svojem članku, da v primeru, če bi Madžarska prekoračila transilvansko mejo, lahko pride do balkanskega spora. To je pa tisto, kar hočejo sile osištne ravno odstraniti v sedanjem trenutku. Vsekakor je potrebno, da se mir na Balkanu začasno ohrani. Madžarski državniki so dobili jamstvo, da se sedanje stanja na Balkanu ne more spreminjati, da pa Madžarska lahko ostane v sedanjem trenutku mirna in ga ne sme izkoristiti. Z eno besedo, madžarski državniki so slišali naslednje nasvete: Bodite mirni, mi vemo, kakšne so vaše koristi. Za vašo žrtve jih bomo v ugodnem trenutku uresničili v okviru nove ureditve Evrope. V novi Evropi bo Madžarska imela dostojno mesto.

Potek pomorske bitke pri Malti

Rim, 11. julija. Stefani: Na dana poročila o pomorski bitki pri Malti pravijo: Topovi italijanskih križark so začeli streljati z razdalje 26 km. Borba med italijanskimi in angleškimi linijskimi ladjami je trajala 15 minut. Zadržanje italijanskih ladij je bilo odlično. Četrty strel »Cavourja« in »Cesarja« je zadel neko angleško oklopnico. Jasno se je videlo, kako se neka sovražna linijska ladja trudi pogasiti požar na ladji. Istočasno so italijanske 10.000 tonske križarke začele srdito streljati proti angleškim ladjam. V trenutku najhujše borbe so številni italijanski rušilci navzlic temu sovražnemu ognju prešli v napad ter vrgli torpede. V tej borbi je bila torpedirana neka nepsotna ladja ter so bila zbita tri sovražna letala. Borb so se udeležili bombniki z obeh strani. Italijanski bombniki so večkrat točno zadeli nasprotno ladje.

Po prvih 15 min. boja sovražnik ni kazal nobene želje več nadaljevati borbo ter je smatral, da je boljše, če se umakne, ker so bile gotove enote zadete. Nastajala je tema. Sovražna mornarica se je oddaljevala v smeri proti jugu ter na ta način opustila svoje prvotne namene napasti italijansko obalo. Vse italijanske vojne ladje so se vrnile v oporišča. Zadata je bila samo ena italijanska ladja, toda škoda bo v nekaj dneh popravljena. To dokazuje odlično odpornost materiala, iz katerega so zgrajene italijanske vojne ladje. Tudi posadka italijanskih vojnih ladij je pokazala v tej borbi visoko moralno in noben trenutek ni bilo videti, da bi se bala sovražnika, ker je bila pričana, da bo v tej borbi zmagala.

Italijansko vojno poročilo

Nekje v Italiji, 1. julija. AA. Stefani: Poročilo vrhovnega poveljstva italijanske oborožene sile se glasi:

Z naknadnimi poizvedbami je nesporno ugotovljeno, da so enote italijanskega vojnega letalstva na svojem pohodu 9. julija blizu Balearskih otokov poškodovale in zažgale veliko britansko bojno ladjo »Hood«, ki ima 42.000 ton. Razen tega sta dve težki italijanski bombi zadeli tudi poveljniški most velike britanske matične ladje »Arc Royal«, kar se je nedvomno in točno ugotovilo iz fotografiranih posnetkov.

Med pomorsko bitko, ki je bila v Jonskem morju, sta bila dosežena dva polna zadetka z bombami na neki britanski linijski ladji. V teku je še preiskava, da bi se točneje ugotovila škoda, katero je pri tej priliki utrpel nasprotnik. Ta preiskava bo ugotovila ne samo škodo, ki jo je utrpel sovražnik med borbo v Jonskem morju, temveč tudi škodo, ki jo je utrpel sovražnik pri prejšnjem italijanskem letalskem napadu na britansko mornarico južno od Krete.

Včeraj sta bila izvedena dva nova bombna napada na britanske pomorske sile na Malti in sicer en napad zjutraj, drugi pa proti večeru. Bombardiranje je bilo izredno hudo in letalci so ugotovili več požarov in težkih eksplozij, ki so močno poškodovale pomorsko-tehnične naprave v pristanišču. Naši bombniki so zbili tri sovražna lovška letala, medtem ko se dve italijanski letali nista vrnila na svoja oporišča.

Rim, 11. julija. AA. Stefani: Posebni poročevalci agencije Stefani podaja sledeče podrobnosti o letalskem bombardiranju italijanskih letal na angleško pomorsko eskadro, ki je prihajala iz Gibraltara in se je nahajala jugovzhodno od Balearov. Velika bojna ladja »Hood« je bila zadeta od dveh bomb velikga kalibra, ki sta ladjo resno poškodovale in povzročili požare, katerih ni bilo mogoče pogasiti, kar je to mogel ugotoviti italijanski letalec nekaj ur po bombardiranju. Ladja je zelo počasi plula proti jugozahodu morebiti z namenom, da bi se zatekla v Gibraltar. V njenem spremstvu je bilo več rušilcev. Uspeh italijanskih letalcev je bil toliko uspešnejši, ker je 10 bombardiranj izvedeno v zelo težkih okoliščinah zaradi slabega vremena, ki je zelo zmanjšalo preglednost ter zaradi reakcije vseh vrst protiletalskega orožja sovražnega brodomarja. Ladja »Hood« je bila tako poškodovana, da je ne bo mogoče v nekaj mesecih popraviti. Ladja se ne bo mogla vrniti v ladjedelnico na Malti, temveč v neko ladjedelnico v Angliji.

Dnevno povelje generala Pricola

Rim, 11. julija. DNB: Načelnik generalnega štaba italijanskega letalstva general Pricola je izdal sledeče dnevno povelje, v katerem med drugim pravi:

Dneva 8. in 9. julij označuje sijajno delovanje našega letalstva, ki bo ostalo znamenito za vso to vojno, ker predstavlja prvokrat klasičen primer množinske akcije letalskih enot proti pomorskim enotam. Rezultati te akcije so bili v vsakem pogledu odlični in učinkoviti. Dve najmočnejši sovražniški pomorski eskadri sta se namenili proti našemu polotoku z najhujšimi nameni proti nam. Naše letalstvo je te eskadre urza-

lo stalno pod svojim nadzorstvom, ter jih ni niti trenutno pustilo na miru, temveč jih je nepretrgoma bombardiralo z velikim uspehom. 300 letal z najbolj oddaljenih oporišč Egejskega morja, iz Libije, Apulije, Albanije, Sicilije in Sardinije, je večkrat zadelo sovražne pomorske enote navzlic močnemu delovanju protiletalskega topništva.

Sovražne pomorske enote so bile prisiljene zaradi napada našega letalstva stalno menjati smer plovbe. Naši bombniki so v tesnem sodelovanju z našo slavno mornarico onemogočili izvedbo namer sovražnih eskader, ki so morale zapustiti naše vode, ne da bi prej mogle izvesti le enega svojih namenov. Iz verodostojnih nevtrálnih virov ter na podlagi fotografiranih dokumentov so bile ugotovljene težke poškodbe, ki jih je naše letalstvo prizadelo angleškim ladjam. Vedenje naših letalskih posadk je bilo zgledno, prav tako pa tudi organizacija in izvedba celotnega manevra. Vse to potrjuje dejstvo, da so bila pri vsej tej akciji izgubljeni samo tri naša letala.

Nekje v Italiji, 11. julija. Stefani: Izvedelo se je da so italijanska letala včeraj bombardirala vojne delavnice in skladišča na Malti. Navzlic ostrmu streljanju protiletalskih baterij so se vsa italijanska letala vrnila na svoja oporišča.

Angleško uradno poročilo pravi da »Hood« ni zadet

London, 11. julija. AA. Reuter: V zvezi z našim italijanskim sporočilom, da so italijanska letala povzročila požar na angleški bojni ladji »Hood«, pravi uradno sporočilo britanske admiralitete sledeče:

Prispelo je poročilo poveljnika eskadre britanskih sil, katero pravi, da niso bombe — pa čeprav so padale zraven ladij — dosegle nobenega direktnega zadetka ter tako ni bilo prav nobene škode niti nobene žrtve na nobeni ladij.

Kairo, 11. julija. AA. Reuter: Naša letala so uničila včeraj dva italijanska bombnika, ki sta bila na letališču Makaska v Eritreji. Napadi na Malto so povzročili le malo škode. Ubit je bil en civilist, trije pa ranjeni. Britanski bombniki so zadeli z bombami velika skladišča petroleja blizu Tobruka. V trenutku, ko so se bombniki oddaljili, so letalci videli velik dim, ki se je dvigal iz skladišč.

London, 11. julija. t. Reuter: Admiraliteta je objavila uradno poročilo, v katerem pravi, da so angleška letala včeraj priletela nad italijansko pristanišče Augusta v Siciliji. Pri tem sta bila potopljena neki italijanski rušilec in stara vojna ladja, ki služi navadno za skladišče za mine. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča.

Parnik »Paganini« potopljen

Rim, 11. julija. AA. DNB: Ladja »Paganini«, last družbe »Kirenija«, katere je 27. junia odpula iz Barja proti Draču z 920 vojak in 30 članov posadke, se je po poročilu agencije Stefani 28. junia ob 8 zjutraj 12 km pred Dračem vnela in okrog 12 potopila.

Rim, 11. julija. AA. DNB: O priliki katastrofe italijanske motorne ladje »Paganini« je izgubilo življenje po podatkih uradnega seznama seznama italijanskega vrhovnega poveljstva 214 italijanov in 6 Albancev.

Rim, 11. julija. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo je objavilo prvi seznam izgub italijanskega letalstva. Po tem poročilu znašajo izgube italijanskega letalstva v vojni proti Franciji in Angliji od začetka sovražnosti pa do 30. junia 76 mrtvih, 103 ranjenih in 75 izginulih.

Rim, 11. julija. DNB: Spricho poročila iz Sydneya, da se je potopila italijanska čezmorska motorna ladja Romolo, izjavljajo v dobro poučenih italijanskih krogih, da se »ladja potopila na ukaz poveljnika ladje, da ne bi padla v roke sovražniku.

Vladne krize v Romuniji ne bo

Bukarešta, 11. jul. t. Reuter: Poluradna romunska agencija zanika, da bi številni mlajši člani nove romunske vlade podali ostavko. Edini vladni član, ki je odstopil, je profesor Horea Sima, vodja Zelenne garde, ki je bil določen za ministra za prosveto. Omenjena agencija poudarja, da vlada dela povsem normalno in v najlepšem sporazumu.

Bukarešta, 11. julija. b. Bivši vojni minister general Antonescu, ki je bil predvčerajšnjim aretiran, je bil danes izpuščen na svobodo, ker je dal pismeno izjavo, da se bo vzdržal vsakega sovražnega dejanja napram sedanji vladi in da bo

Francija ima nov režim

Marseille, 11. julija. Havas: Senat se je sestel včeraj ob 16.05 pod predsedstvom Jeanneneya in je z 229 proti enemu glasu sprejel predlog za revizijo ustave. Pred tem je predsednik senata s krajšim govorom izrekel spoštovanje bojevnikom, ki so padli na polju časti in izrekel maršalu Petainu spoštovanje vse skupščine, ker je svojo osebo ponovno dal na razpolago domovini. Ko je govoril o strahoviti usodi Francije, je Jeanneney izjavil:

»Mi priznavamo svoje napake. Lahko tudi rečem, da se naši otroci ne bodo mogli izkazati bolj zvesti francoski državi, njenim svobodinam in pa njeni stoletni tradiciji kakor smo se izkazali mi, vendar pa bodi pokazali več opreznosti, kakor pa smo jo pokazali mi. Živela Francija!«

Zeneva, 11. julija. DNB: Izvedo se nadaljne podrobnosti o delu zadnjega francoskega narodnega predstavništva v Vichyju v zvezi z bodočo ureditvijo Francije. Vlada maršala Petaina bo še v toku tega tedna predpisala uredbo, ki bo služila kot začasna osnova za sodelovanje med vlado ter sedanjim narodnim predstavništvom, dokler ne stopi v veljavo nova ustava. Izvedelo se je, da bo imela vlada že sedaj odločilen vpliv na delo parlamenta in senata. Plebiscit o novi ustavi, ki naj bi imel namen njene ratifikacije, ne bo istočasno s prvimi volitvami v novo predstavništvo, temveč bosta to dva posebna akta.

Lebrun bo odstopil

Zeneva, 11. julija. DNB: Po vesteh iz Vichyja je treba pričakovati odstop predsednika republike Lebruna. Maršal Petain bi bil v tem primeru izvoljen za predsednika republike. Vlado pa bi vodil triumvirat Laval, Marquet in Weygand. Te vesti pa še niso potrjene.

Značilna izjava francoskega zunanjega ministra

New York, 11. julija. AA. DNB: »Chicago Daily News« objavlja zanimivo poročilo iz Vichyja. Zunanji minister Baudoin je izjavil, da Francija je in ostane demokratična. Po novi ustavi bo predsednik vlade obenem tudi poglavar države z razširjenimi pooblastili, da bi mogel takoj odstraniti morebitne težave. Nikdar ne bo maršal Petain ali

Po razgovorih v Monakovem

Madžari so svoje zahteve razložili v posebni spomenici

Rim, 11. jul. m. Po končanem obisku zunanjega ministra grofa Ciana v Nemčiji, poudarja vse italijansko časopisje, da so izidi razgovorov, ki jih je imel grof Ciano z voditeljem Nemčije Hitlerjem in zunanjim ministrom von Ribbentropom zgodovinsko važni.

Na teh sestankih sta tudi predsednik madžarske vlade grof Teleki in zunanji minister grof Czaky govorila z voditeljem Nemčije in italijanskim zunanjim ministrom, ter sta jima izročila spomenico, v kateri madžarska vlada v 8 točkah določa vse teritorialne zahteve in razne obveznosti, ki jih je Madžarska pripravljena prevzeti za primer, če se sprejmejo njene zahteve. V tej spomenici je izražen maksimalni madžarski program ki seveda ne izključuje možnosti kake odpovedi samo da bo prišlo do pravičnega kompromisa. Po sestanku v Monakovem bo madžarska vlada zahtevala od Bukarešte, da se prično takoj pogajanja med zastopniki obeh držav. Če bi romunska vlada na ta pogajanja ne pristala, bo madžar-

kateri drugi član vlade vladal kot diktator. Nato je Baudoin zagotavljal, da bodo volitve v parlament še naprej demokratične. Končno je zunanji minister zavrnil trditve Duff Coopra, da francoska vlada ni svobodna.

Pri Oranu je bilo ubitih 1300 francoskih mornarjev

Zeneva, 11. julija. DNB: Generalni rezident v Tunisu je izdal prebivalstvu proglas, v katerem med drugim poziva prebivalstvo, naj ohrani svoj mir in naj ohrani še potrebno zaupanje vladarju maršalu Petainu. Nato govori o dogodkih v Oranu in poudarja, da je bilo pri tej priliki ubitih 1300 Francozov. Rezident ostro napada Anglijo, češ da je te Francoze ubila po zrelem preudarku.

Mittelhauser razrešen

Rim, 11. julija. DNB: »Popolo di Roma« izve iz Carigrada, da je dosednji poveljnik francoskih čet v Siriji general Mittelhauser razrešen svojih dolžnosti in stavljen na razpoložanje, na njegovo mesto pa je imenovan general Marey.

Mussolini ni pisal Chambrunu

Rim, 11. julija. Stefani: »Messagero« v članku pod naslovom: »Izmišljotine v duhu ge. Tabouisa« pravi, da je poluradni organ »Petit Dauphinois« na prvi strani in na vidnem mestu prinesel vest iz Zeneve, da je Mussolini nedavno osebno poslal pismo bivšemu francoskemu veleposlaniku pri Kvirinalu Chambrunu s povabilom, naj pride v Italijo, da bi se z njim razgovarjal. Ta vest, pravi »Messagero«, je naravnost neumna in smešna.

Noel odpotoval v Pariz

Vichy, 11. julija. AA. Havas: Francoski veleposlanik Leon Noel je bil postavljen za glavnega delegata pri šefu nemške vojske uprave za zasedeno ozemlje. Leonu Noelu je vlada dodelila še dva posebna delegata.

Zeneva, 11. julija. DNB: Po sporočilu francoskega radia je notranje ministrstvo objavilo, da je generalni pooblaščenec za zvezo med francosko vlado in nemškimi oblastmi v Franciji, veleposlanik Noel, odpotoval danes v Pariz.

ska vlada predložila celoten spor v odločitev osištne sile. Italijansko časopisje poudarja, da se bodo v vsakem primeru vsa sporna vprašanja med Madžarsko in Romunijo rešila mirnim diplomatskim putem. V zvezi z rešitvijo teh vprašanj poudarja tudi Corriere della Sera, da so madžarske zahteve tlačile s svojo težino odnose med državami v jugovzhodni Evropi.

V zvezi z berlinskimi in monakovskimi razgovori omenja italijansko časopisje tudi Jugoslavijo. »La Stampa« pravi: Po izjavi jugoslovanskega predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in prosvetnega ministra dr. Korošca želi Jugoslavija priti do evolucije na Balkanu in v Podonavju. Jugoslavija danes dokazuje da se je prilagodila novemu položaju. Jugoslavija se prebujala in vrača k svojim mladim močem, k svoji moči in mladi rasti. Za sedanjo jugoslovansko politiko je pomembna uravnoteženost, s katero stopa k zamišljeni spremembi.

Letalski boji nad Kanalom

Nemško vojno poročilo

Berlin, 11. julija. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča:

Uspešne letalske akcije proti britanskemu otočju, o katerih so že javljala zadnja poročila, so imele po dobrih poročilih za rezultat uničenje ene križarke od 10.000 ton, več trgovskih ladij od skupno 21.000 ton. Razen tega je bila poškodovana ena križarka in sedem trgovskih ladij, med katerimi je bila tudi ena tankovska ladja. Te ladje so bile tako poškodovane, da jih je lahko smatrati za izgubljene.

Naša letala so imela včeraj znatne uspehe pri bombardiranju letališč v jugovzhodni Angliji ter pri bombardiranju pristaniških naprav na jugovzhodni obali Anglije ter pri bombardiranju naprav vojne industrije in skladišč za strelivo. V pristaniščih so nastale eksplozije in veliki požari, zlasti pa v skladiščih tekočega goriva v Themsbrooku ter Scotlandu.

Sovražni letalski napad na letališče v Amiensu je izvedlo sedem britanskih bombnikov, toda ta napad se je končal s tem, da so bili vsi bombniki sestreljeni, kakor je to že javilo posebno poročilo. Ob priliki letalskega napada na neki konvoj v

Kanalu se je razvila letalska borba, v kateri je bilo sestreljenih 10 sovražnih lovskih letal. Preteklo noč ni bilo letalskih napadov na nemško ozemlje. V letalskih borbah včeraj je bilo sestreljenih skupno 35 sovražnih letal, naših letal pa se sedem ni vrnilo na oporišča. V trgovski vojni proti Angliji se uspešno udeležujejo podmornice, ki so v zadnjih 6 tednih do 8. julija potopile 600.000 ton sovražnega trgovskega brodomarja. Nemške podmornice potopijo tedensko po 100.000 ton sovražnega brodomarja.

Angleško uradno poročilo o včerajšnjih letalskih izgubah

London, 11. julija. t. Reuter: Izdano je bilo uradno poročilo, ki zanika nemške navedbe o izgubah britanskega letalstva v zadnjih borbah. Navedbe nemškega letalskega poveljstva o britanskih izgubah so fantastične in imajo samo namen, da prikrijejo lastne izgube, ki niso v nobenem sorazmerju z britanskimi izgubami. Medtem ko so Nemci izgubili 14 letal, 23 pa je bilo hudo poškodovanih, so britanske letalske sile utrpeli le izgubo dveh lovskih letal, ne pa 35, kakor navaja današnje nemško uradno poročilo.

Angleška poročila o letalskih bojih

London, 11. julija. t. Reuter: Letalsko poveljstvo je uradno objavilo, da je bilo v današnjih letalskih bitkah sestreljenih 12 sovražnih letal, mnogo drugih je bilo pa poškodovanih.

Naša letala so uspešno bombardirala vojaške objekte v Franciji.

London, 11. julija. AA. Reuter: Ministrstvo za javno varnost sporoča: Ponoči so bile v nekaterih krajih v vzhodnih in jugovzhodnih grofijah ter v osrednjih pokrajinah vržene bombe. Poročajo samo o večjem številu žrtev

v dveh mestih na vzhodni obali. Vojaški objekti so utrpeli le brezpomembno škodo.

London, 11. julija. AA. Reuter: Ministrstvo za javno varnost objavlja nova poročila o zračnih napadih, ki jih je izvršil včeraj sovražnik. V južnem Walesu so bile vržene bombe na več krajih. Poškodovana je bila neka kapela, več hiš in ena tovarna. V neki luki jugozapadne Anglije je bila napravljena neznatna škoda. Bilo je več človeških žrtev.

London, 11. julija. AA. Reuter: Kakor priporočajo očividci, ki so opazovali letalsko borbo z neke ladje, se je udeležilo borbe nad Rokavskim prelivom 38 bombnikov vrste Dornier in 25 lovskih letal vrste Messerschmitt 119. Smatra se, da je v teku borba bilo zbitih 10 nemških letal. Sovražna letala so napadli angleški lovci ter protiletalsko topništvo angleške vojske mornarice.

London, 11. julija. AA. Reuter: Podtajnik notranjega ministrstva je izjavil v spodnjem domu, da je bilo iz Anglije pripeljanih v Kanado 6700 vojnih ujetnikov in internincev.

London, 11. julija. AA. Reuter: Uradno potrjujejo, da je bilo v sredo zbitih 14 sovražnih letal.

London, 11. julija. t. Reuter: Letalsko poveljstvo objavlja uradno poročilo, v katerem pravi, da je bilo danes nad jugovzhodno Anglijo sestreljenih najbrž treje sovražnih letal.

Politični zapiski

Beseda slovenske mladine

»Kres«, glasilo ZFO v Ljubljani, prinaša uvodnik z naslovom: »Smo ali nismo?« V njem pravi med drugim: »Naš čas zahteva moči! Pokažimo, da stojimo na dobrem temelju, na temelju verskih resnic in na temelju narodnih in državnih svetlinj. Evropa doživlja težke čase. Majhni narodi plaho zro v prihodnost. Kako bi ne, ko pa majhne države izginjajo z zemljevide Evrope. Toda njihova plahost jim je v škodo. Zato moramo biti pogumni. Vsako protinacionalno ali protidržavno gibanje moramo v kati zatreti. Pokažimo, da smo Slovenci in Jugoslavlani. Smo ali nismo? Smo, toda, ali smo v resnici? Ali nas ni morda sram svetu javno povedati, da smo Slovenci, ki smo sicer majhen narod, a vendar vase upajo? Nismo Slovenci, če nismo taki... Pokažimo svetu, da se ne bojimo prihodnosti... Slovenci smo na slovenski zemlji in bomo tudi ostali. Sveta nam je naša zemlja. Naša last je!«

Vprašanja jugoslovanske mladine

S tem naslovom je prineslo belgajsko »Vreme« članek D. Cirkoviča, ki naglašala naloge sodobne jugoslovanske mladine ter nazadnje pravi tudi tole: »Narodna mladina stoji na stališču, da je najprej treba miselnost prevzgojiti. Da beseda ne ostane mrtva črka na papirju, ampak da dobi svoj polni izraz, je treba s časom ustvariti zdravega, delovnega človeka. Res pa je, da se nobena stvar tako počasi ne spreminja kakor miselnost. Spreminjanje duha je dolgo, toda neobhodno potrebno. Zdravi in trezni ljudje naj vidijo potrebo jutrišnjega dne, kakor tudi nevarnosti današnjega dne. Zdravljenje je prva nujna potreba. Mladina je kot najbolj bojevitna enota poklicana ustaviti se vsem brezvestnim demagogom. Je pa še eno vprašanje. Medtem ko so na strani razdiranja in zanikanja vsi elementi brez ozira na to, ali jih vodijo isti politični motivi ali ne, združeni v vzajemno fronto, pa nacionalno misleči ljudje, ki imajo celo enake politične misli, še niso združeni v skupno in enotno organizirano skupino, ki naj bi se odločno postavila po robu fronti razdiranja. Tako skupnost naj bi ustvarila mladina, in sicer čim prej.«

Razdolžitev srednjega stanu na Hrvaškem

»Hrvatski dnevnik« poroča, da je bila na banki upravi, na oddelku za obrt, industrijo in obrt v Zagrebu seja posvetovalnega odbora za denarništvo pri banki oblasti. Govorili so o organizaciji denarstva, kar sicer ne spada v področje banovine Hrvatske, naker poroča list: »Na seji so nadalje razpravljali o razdolžitvi srednjega stanu v zvezi z akcijo »Zveze dolžnikov srednjega stanu«. Sam ta naslov gotovo ni srečno izbran, ker bi po tem nazivu morali biti višji in nižji stanovi. Gre pa tukaj le za dolžnike, ki ne spadajo pod uredbo o razdolžitvi kmetov. Banska oblast bo to vprašanje skoraj rešila na najugodnejši način. V zvezi s tem so obravnavali tudi vprašanje o razdolžitvi hotelistov, ki »mu« bodo »denarni zavodi« v vsakem oziru prisločili na pomoč. Tudi važna je bila razprava o ustanovitvi Privilegirane industrijske banke, kakor tudi o Hrvatski rečni plovbi.«

»Svetovni mir položen na nova socialna načela«

Zagrebski »Obzor« pod gornjim naslovom tole poroča: »Klub ABC je izdal v hrvatskem, nemškem, italijanskem, angleškem in francoskem jeziku brošuro z naslovom »Svetovni mir položen na nova socialna načela«. Brošura je priložena zemljepisna karta Jugoslavije, na kateri so označene meje banovine Hrvatske ter so objavljeni tudi uradni statistični podatki o prebivalstvu banovine Hrvatske kakor tudi o številu Hrvatov po vsem svetu. Na uvodnem mestu je tiskana »Beležka izdajatelja«, ki med drugim pravi, da se g. Rudolf Hercog ne ukvarja s politiko v ožjem pomenu besede, ker stoji na stališču, da morajo ideje poprej dozoreti, preden jih je mogoče v življenju uresničiti. Vendar pa, se glasi dalje, se je prijatelj g. Hercoga posrečilo pregovoriti ga, da je poslal svoj načrt kot odgovor na anketo, kako si misli bodoči mir. Tukaj je v glavnem takole rečeno: »Po zamisli g. R. Hercoga svetovne vojne ne bodo prenehale, dokler na svetu ne bo samo enega vladarja, človečanstvo, in ene države, ki se imenuje Pangea, v kateri bodo posamezni narodi kot kulturne samobitnosti uživali absolutno svobodo brez ozira na meje, podobno, kakor je bilo z veroizpovedmi po westfalskem miru. Etnične meje se namreč nikjer ne skladajo z državnimi mejami, namreč z mejami ozemlja, nad katerim se razprostira suverena oblast enega naroda. Pangea bo imela svojo zakonodajno in izvršilno oblast. V svetovni parlament, ki bo pomenil zakonodajno oblast Pangeje, bodo narodi kot kulturne samobitnosti pošiljali svoje zastopnike, medtem ko bo vlada Pangeje, sestavljena od zastopnikov posameznih držav, pomenila izvrševalno oblast. Tako v novem redu kriterij organizacije ne bo več oblast (kratkaj), ki se izvaja od zgoraj navzdol, marveč se bo izvajala narobe: od posameznika po družini, vasi, občine, okraja, dežele in današnje države do človeštva. Posamezniki v narodu, narodi v človeštvu so zaslužni le v toliko, kolikor izvršujejo kako važno in potrebno opravilo, ki prinaša skupnosti originalne vrednosti, ki so vsem koristne. Na taki podlagi organizirana Pangea bi mogla zagotoviti mir vsem ljudem in vsem narodom. Samo ona, to se pravi človeštvo, bi imela pravico imeti armado ter kovati denar. Tudi izdelovanje ter razdeljevanje orožja bi bilo le stvar Pangeje. Posamezne države, to se pravi kantoni, bi imele le svojo policijo. Armada in policija pa bi smeli služiti le varstvu kulturnih vrednosti.« Tako se glasi izveček Hercogovih idej po Obzoru, ki še dodaja, da je to brošuro sestavil vseuč. prof. Dinko Tomašić, ki pravi o sebi, da proučuje in izdeluje ideje bratov Radičev, dr. Mačka in Rudolfa Hercoga. Obzor je te podatke povzel iz italijanske izdaje, kjer je tudi Hercogovo predavanje o Seljaški slovi, ki je »čistilnik hrvatskega ter razsadnik svetovnega kmetijskega gibanja«.

Dr. Mačkov god

Zagreb, 11. julija, b. Danes slavi dr. Vladko Maček svoj rojstni dan in god. Pri tej priliki je dr. Krnjevič izdal oklic na hrvatsko ljudstvo. Ban dr. Subašić se je včeraj mudil v Karlovcu.

Ljubljanski občinski svet

Ljubljana, 11. julija.

Nocoj je bila ob 8 seja občinskega sveta, katero je vodil ljubljanski župan dr. Jure Adlešič. Po uvodnih formalnostih je g. župan dal obsežno poročilo, iz katerega posnemamo:

Poročilo župana dr. Adlešiča

Dne 8. junija je bila slovesno odprta razstava protiletalske zaštite na velesejmu, ki je bila zaradi velikega obiska celo podaljšana in je po številu imela nad 60.000 obiskovalcev, med njimi dve tretjini odraslih. Razstava je popolnoma uspešna kot propagandno in poučno sredstvo za samopomoč, hkrati pa pomenja začetek za trajno šolo vsega prebivalstva. Prav tako bo mnogo gradiva od te razstave ostalo za muzej, ki bo imel trajno vrednost.

Pred nedavnim so pevec in glasbenik postavili svojo umetnost v službo dobrotelosti s koncertom za zimsko pomoč. Akademski pevski zbor je zapel onemoglim v zavetišču na Japljevi cesti, sedaj pa je po tem zgledu razveselil Pavlihov oder otroke v vseh ljubljanskih zavetiščih, za kar mu gre posebna zahvala. Mestna občina pa je dobro in pridno mladino ob koncu šolskega leta obdarovala tudi z lepimi in bogatimi knjižnimi nagradami, za katere so nekateri učenci poslali pisne zahvale.

Ves občinski svet pa navdaja s ponosom počaščenje odličnega sodelavca v mestnem svetu g. univ. prof. dr. Franceta Stoleta, ki ga je Akademija znanosti in umetnosti izvolila za svojega rednega člana. (Občinski svet je pozdravil te besede z navdušenim ploskanjem.) G. župan je za tem v svojem imenu in v imenu mesta čestital g. dr. Stoletu, ki že spet nesebično deluje v mestnem odboru, in ga prosil še za nadaljnje sodelovanje pri delu za napredek in lepoto Ljubljane. Zatem je omenil župana, da so bili izvoljeni za redne člane Akademije še specialist za prometno pravo dr. Milan Škerl, kemik dr. Maks Šamer, elektrotehnik dr. Milan Vidmar in skladatelj Ant. Lajovic, ter jim čestital.

Znano je, da naša Akademija nima dovolj gmotnih sredstev in da kljub temu z veliko vno-meno dela, kar dokazujejo njene dosedanje edicije. Druge podpirajo Akademije mecen. Dokler so pri nas mecen tako redki, naj prevzamejo to častno in neodoljivo narodno dolžnost podpiranja Akademije naše slovenske občine, zlasti avtonomna mesta. Mestna občina ljubljanska je že dala zgled z vsakoletnimi dotacijami v proračunu in hoče še naprej ostati za zgled drugim mestom Slovenije. (Navdušeno odobravanje.)

Nova važna naloga je bila pred kratkim poverjena ljubljanskemu častnemu meščanu g. dr. Ant. Korošcu, ki mu je bilo poverjeno ministvo prosvete. Svojem iskrenim čestitkam se pridružuje občinski svet tudi z željo, naj bi ljubljanski častni meščan imel mnogo uspehov tudi pri vzgoji vse naše mladine. (Navdušeno odobravanje.)

V nedeljo so bile slovesno blagoslovljene Zale, za katero je mestna občina v svoji previdnosti že prej speljala tramvajsko progo do pokopališča. Za veličastno zamiljene Zale gre častnemu meščanu in mojstru univ. prof. Jožetu Plečniku priročna zahvala za to veliko delo epohalnega pomena na polju splošnega do ravnih. (Odobravanje.)

Prav tako pa gre zahvala škofu dr. Gregoriju Rožmanu, ki je osebo blagoslovil vrt umrlih. Pri-znanje zasluži tudi predsednik Mestnega pogrebne-ga zavoda g. Stanko Sušnik, kakor tudi vsi člani upravnega odbora, ki so z dobrim gospodarjenjem omogočili, da so se Zale zgradile brez posebne obremenitve občinskega proračuna. Zahvala gre tudi ing. Marko Prelovšku, ki je kot ravnatelj mestnega gradbenega urada pripomogel Ljubljani, da se je Ljubljana obogatila s prekrasnimi deli mojstra Plečnika.

Ze so se pričele priprave za zidavo velikih tržnic, ki pomenijo začetek velike in lepotne misli, ki pomenijo preureditve osreja mesta. Tudi ta veličastni načrt je popolnoma samoniklo zamiljen, tako kar se tiče celote kakor tudi prvega dela — tržnic. Te se namreč razlikujejo od vseh do sedaj običajnih tržnic drugod po svetu. Zastopniki prodajalcev ter zastopniki kupcev so s svojimi organizacijami soglasno izjavili, da bodo nove tržnice popolnoma ustrezale njihovim željam in zahtevam.

Začenja se tudi že kanalizacija Trnovega, ki bo s to važno sanitarno napravo mnogo pridobilo v zdravstvenem pogledu, zaradi česar bo tudi gospodarski dvig Trnovega dobil krepko poživitev. S posojilom, ki ga je občina najela pri Javni borzi dela v Ljubljani, bo tudi letos občina sezidala 50 stanovanj za najprejše delavske sloje. Prav tako bo še letos mogoče omogočiti staro željo Podgolovčanov in izpeljati sklepe prejšnjih mestnih uprav z graditvijo novega mostu med Streliško ulico in Hradskega vasio čez Gruberjev kanal. Licitacija za to gradbeno delo sicer ni uspela, vendar bo občina sama zainteresirala trdnice za to graditev. Letos bo tudi kanalizirana Tyrševa cesta. Skupno s kanalizacijo Trnovega bo v letošnjem letu kanalsko omrežje razširjeno za okrog 4 km in se bo znatno približalo celotnemu načrtu kanalizacije vsega mesta, pripravljala pa se tudi kanalizacija Viča v zvezi s tlakovanjem Tržaške ceste. Bliža se tudi uresničitev velikega načrta za dam onemoglih na Bokalcu, za katerega je razsodišče načrte že izbralo. (O sklepih razsodišča poročamo na drugem mestu.) Občina je uredila tudi Zvezdo, da bo dobil spomenik kralja Aleksandra Zedinitelja primerno okolico, vedno jasneje pa se kaže potreba, da bo treba likovni spomenik čimprej dopolniti s propilejami, ki bodo okolično spomenika veličastno zaključile.

Prejemki vpoklicanih rezervnih častnikov

Belgrad, 11. julija, m. Današnje »Službene Novine« objavljajo uredbo o spremembi in dopolnitvi čl. 269 in 270 v Zakonu o ureditvi vojske in mornarice. Člen 1. te uredbe se glasi:

Rezervni častniki in rezervni uradniki vojske in mornarice, kadar so na orožnih vajah ali sploh v službi vojske in mornarice v rednem, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju, imajo za ta čas naslednje mesečne prejemke:

Plačo, položajno doklado in osebno drag. doklado po določbah čl. 259, 272 in 274 tega zakona, kakor tudi aktivni častniki in aktivni vojaški uradniki istega čina, ozir. razreda. Plača s periodičnim povzkom in položajnimi dokladami se jim računa po času, ko so bile objavljene omenjene odločbe.

Rezervni častniki kakor tudi vojaški uradniki, ki so aktivni državni ali samoupravni uradniki in uslužbenci in sploh tisti, ki uživajo kakršno koli podporo od države ali samoupravne oblasti, če dobivajo manj od določenih prejemkov po odstavku 1, dobivajo od vojaške oblasti samo razliko med svojimi prejemki, po-

Končno se je župan spomnil davčnega nad-uravitelja Maksa Lillega, ki je od 1. 1912 pa do 1920 v ljubljanskem mestnem svetu uspešno deloval v številnih odborih za koristi Ljubljane in ki je 8. junija umrl. 20. junija je umrl bivši indus-trijalec Karel Pollak, ki si je pridobil veliko zas-lug za industrijo v Ljubljani. 23. junija se je v Kamniški Bistrici smrtno ponesrečil ravnatelj to-bačne tovarne Franjo Golob, znan po svojem so-cialnem čutu in delavnosti. 27. junija je zgubila pravna fakulteta svojega dekana, rednega profe-sorja upravnega prava dr. Josa Jurkoviča, ki si je pridobil velik sloves po svojem delu. 29. junija je umrl industrijalec Franc Batjcl, ki se je iz skrom-nih začetkov povzpelo do upoštevane tovarnarja in dobrotnika slovenskega športa. 10. julija je za-tisnil oči stalni mestni delavec v pokroju Tomaž Bitenc, ki je 34 let zvesto služil mestni občini ljub-ljanski. Občinski svet je počastil pokojnike in jim zaklical »slava«.

Velike investicije

Poročilo finančnega odbora je dal ravnatelj Dermastia. Za graditev mestnih tržnic bo občina potrebovala 5 in pol milijona dinarjev. Ta denar bi dobila občina tako, da vzame dva in pol mili-on din iz posojila 15 milijonov din, ki ga je na-jela pri SUZOR-ju, ostale tri milijone din pa bo mogla dobiti iz prihrankov proračunskega leta 1939-40. Mestni svet je to odobril in s tem zveza-ne popravke v mestnem proračunu.

SUZOR v Zagrebu je ljubljanski mestni obči-ni odobril posojilo 15 milijonov din. O tem po-sojilu na skleni mestni svet, kako naj se porabi. Finančni odbor predlaga: 9 milijonov naj se po-rabi za tlakovanje in izpopolnitev Dunajske ceste. Mestna občina je dolžna prispevati k 4 in pol km dolgemu odseku Dunajske ceste do Ježice po pra-računu skoraj 7 milijonov din. Vsa graditev bo veljala namreč 14 in pol milijona din. Ker bo pa cesta razširjena, bo morala občina še odkupiti zemljišča, prav tako pa bo morala urediti kanali-zacijo. To oboje bo veljalo še dva milijona, tako da znesejo stroški občine z Dunajski cesto skupno 9 milijonov din. Od posojila naj gre nadalje mi-lion din za kanalizacijo Opekarske ceste, 1 mili-jon dinarjev naj se odobri za tlakovanje Zaloške ceste od državne bolnišnice do garnizijske bolniš-nice. Poldrug milijon din naj se določi za graditev novega ljudskega kopališča v Kozlezi, 2 in pol mi-lijona din pa gre za tržnice. K predlogu se je oglasil obč. svetnik Bohine in omenil, da bi pri tlakovanju Zaloške ceste bilo treba paziti, da se kar najbolj omili šum, ki ga povzroča travmaji, ki hudo moti bolniške ustanove zlasti ponoči. Razde-litev posojila je občinski svet potrdil.

Fin. odbor predlaga nadalje, naj se najame dodatno posojilo v višini enega milijona din pri Javni borzi dela v Ljubljani za graditev delavskih stanovanjskih hiš. Posojilo naj bi se odplačevalo 25 let in obrestovalo po 4%.

Tudi druge oblasti naj zidajo!

K predlogu je pripomnil svetnik dr. Bohine, da bi bilo prav, če bi tudi industrija kaj storila za svoje delavstvo in mu pomagala graditi stano-vanje kolonije, kar nekatere industrije v Slo-veniji, kakor Hutter v Mariboru in KID na Je-senicah, že dela. Tudi druge javne ustanove, zlasti žel. direkcija, banska uprava, poštna uprava in Mestna hranilnica ljubljanska ter drugi denar-ni zavodi naj bi pokazali pri gradnji stanovanj več smisla.

Hišni posestniki pa naj bodo nekoliko bolj obzirni do družin s številnimi otroki, ker sicer jih bo treba, kar je sedaj moderno, malo »pod-igrati«. Občinski svetnik Likar je omenil, da se čuje med uradništvom na magistratu, da bo to posojilo namenjeno mestnemu uradništvu za zgra-ditev stanovanjskih hiš, da pa je posojilo v res-nici namenjeno najprejšejsim slojem, ki se bodo izselili iz barak. Skandal pa je, da uglebna za-varovalnica gradi v osrčju Ljubljane 3 m pod zemljo stanovanje, ki bi bilo mnogo bolj primer-no za skladišče, in da je prav, če občinski svet tako nesocialno gesto »ožigosa. Občinski svetnik Kralj je poudaril, da je gradbena akcija bila po-krenjena zato, da se odpravijo neznosne stano-vanje razmere med največjimi ljubljanskimi stanovalci in da naj zadruga mestnih uslužbencev poskuša najti primeren način za financiranje stano-vanjskih hiš pri Mestni hranilnici. K temu je po-jasnili predsednik gradbenega urada dr. Stele, da se »stringa z izvajanjem svetnika Likarja glede nesocialnega postopka zavarovalnice, če pa je bilo izdano uradno dovoljenje, je razlog v tem, da je bila zahteva zavarovalnice v okviru zakona.

Dva samostojna predloga

Župan dr. Adlešič je zatem prebral samostoj-na predloga g. obč. svetnika Andrejke, ki se na-nasata prav na gornjo debato. Prvi predlog na-vađa, da je ljubljanska občina v povojni dobi zgradila že mnogo stanovanjskih hiš, v katerih znašajo mesečne najemnine okrog 200 din. Kaka-nakoli vlna za taka cenena stanovanja, doka-zuje najprejšejsi dejstvo, da se javi lahko 20 prosil-cev, če se le eno stanovanje izprazni.

Značilno je, da v stanovanjskih hišah mestne občine stanuje poleg zasebnikov tudi veliko šte-vilo državnih uradnikov, tako 91 železničarskih družin, 43 poštarstvih družin in 40 policijskih družin. Občina naj stori vse, kar le more, da bodo tudi ta oblastva iz svojih sredstev kaj storila za ublažitev stanovanjske stiske svojih najnižjih uslužbencev.

Drugi predlog se glasi: občina naj ukrene vse potrebno, da se odstranijo na Linhartovi ce-sti dve stanovanjski baraki, ki kazita vhod v Navje. Baraki sta last železniške direkcije, ki bi bila tudi dolžna, da stori kaj za svoje uslužbence.

Za tem je bil sprejet še nujen sklep glede pridobitve sveta za novo žensko realno gimnazijo v Ljubljani. Banska uprava je zahtevala od ob-čine, da da primerno stavbišče za gimnazijo. Za gimnazijo je prišel v poštev na vogalu Marmon-tove ulice in Lepega pota. Svet pa je zasebna last nadsvetnika dr. Kaiserja, ki pa zemljišče ne proda. Nato je odločila banska uprava naj ob-čina proti zasebnemu lastniku uvede razlastitveno postopanje. Občinski svet je razlastitveno postopanje za 5947 kv. m veliko zemljišče potrdil.

Sledilo je poročilo gradbenega odbora, ki ga je podal načelnik dr. Stele. Obravnavane so bile same kancelacije. Poročilo tehničnega odbora je podal prof. dr. Horvat Alojzij. Svet je sklenil, da se zapleta dve nepomembni poti za pešce. Ravnatelj Dermastia je poročal za trošarinski odbor o raznih ugovorih proti predpisom trošarine. Občinski svet je sklenil tudi spremembo glede oprositve plačila trošarine na žganje lastnega pridelka za lastno potrošnjo. Občinski svetnik Novak je po-dal poročilo personalnopravnega odbora. Obravna-vana so bila nova pravila Mestne hranilnice ljubljanske, ki je prilagodila pravila novi uredbi trgovskega ministra o občinskih hranilnicah. Sle-dila je tajna seja.

Tajna seja

Na tajni seji so bili sprejeti sledeči sklepi: V komisijo za odpis davčnih taks so bili izvo-ljeni: Prof. Dermastia Karel, Lukič Zvonko, Požar Vinko.

V mestni okrajni kmetijski odbor so izvoljeni: Karpe Franc, posestnik, Zaloška cesta, Zitnik Fr., posestnik, Štepanja vas, Sojer Franc, posestnik, Vič, Hubad Feliks, posestnik, Celovška cesta.

V odbor za podeljevanje izrednih podpor ro-dinam vojaških vpoklicancev: Prof. Dermastia K., polk. Andrejka Viktor, Slapšak Julij, Vončina Jos. Stalna namestitev: arh. Kobe Boris, inž. Prezelj Marjan, Missok Marija, Levstik Milena, Klun Alojzij, Kremžar Alojzij, Majcen Ivan, Pregel Jože.

Na novo nastavljeni: Konceptni uradnik Jarc Vojteh, pisarniški uradnik Plestenjak Karel.

Uspeh natečaja za načrte Doma onemoglih na Bokalcu

Razsodišče za oceno del natečaja je danes končalo svoje delo ter ocenilo 17 predloženih projek-tov ter opoznalo 16 projektov upravičenih za oce-njevanje.

Razsodišče je po podrobni presoji preuredilo nagrade tako, da se 1. nagrada ne podeli, razpolo-žljivi enesek pa razdeli po naslednjem vrstnem redu: I. ing. arh. Tepina Marjan dobi 20.000 din na-grade za projekt z geslom »5264«.

II. ing. Ravnihar Edvard dobi 15.000 din na-grade za projekt z geslom »2311«.

III. ing. arh. Kumbatović Filip in ing. arh. Sed-lar Saša dobita 14.000 din nagrade za projekt z ge-slom »2605«.

IV. ing. arh. Tepež Robert in ing. arh. Janc Adrijan dobita 13.000 din nagrade za projekt z ge-slom »5792«.

V. ing. arh. Kos Miroslav in ing. arh. Platner Jože dobita 7000 din nagrade za projekt z geslom »7340«.

VI. ing. arh. Murko Stanko dobi 5000 din na-grade za projekt z geslom »1908«.

VII. ing. arh. Lojk Teodor dobi 4000 din nagra-de za projekt z geslom »4135«.

Razsodišču predloženi projekti bodo razstav-ljeni prihodnji teden v Jakopičevem paviljonu.

Huda nevihta v Brčkem

Brčko, 11. julija, b. Predvčeršnjim je nad občno Rapič divjala strašna nevihta. Utrgali so se oblaki, zaradi česar sta reki Rašička in Zoriška naglo narasli ter povzročili ogromno škodo. 110 delavskih in kmečkih hiš je voda tako poškodovala, da so za stanovanje brez večjih po-pravil neuporabne, 20 hiš pa je bilo popolnoma uničenih. Ljudstvo je ob vso živino in pohištvo, zaradi česar zastopnik občine zahteva nujno po-moč v hrani in denarju. Porušenih je bilo tudi nekaj mostov na poti Brčko—Bosanski Šamac. Ne-vihta je trajala nad 4 ure. V Brčkem so vse ulice pod vodo in so neprehodne.

Osebnostne novice

Belgrad, 11. julija, m. S kraljevim ukazom je nameščen za rednega profesorja na filozofski fakulteti v Ljubljani dr. Niko Župančič za ka-tedro etnografije in etnologije.

Belgrad, 11. julija, m. S kraljevim ukazom so napredovali: za višje carinske kontrolorje 6. pol. skup.: Berlot Avgust, Kogej Mirko, Ciril Svajger, Novak Marjan — vsi v Ljubljani na glavni carinarnici; pri glavni carinarnici v Ma-riboru Knežević Božo; pri carinarnici I. reda v Gor. Radgoni Franc Novak; v Dravogradu Meža Brumen Franjo, na Rakeku Simonovič Anton. Z odlokom ministra za gozdove in rud-nike je napredoval pri rudarskem glavarstvu v Ljubljani za pomožnega tajnika 8. pol. skup. Grum Julij.

Belgrajske novice

Belgrad, 11. julija, m. Gradbeni minister dr. Krek je podpisal odlok o modernizaciji ce-ste z drobnimi kockami skozi Tržič. Za cesto je odobren kredit 1.364.608 din.

Gospodarstvo

Načrtno ali uravnjavano – birokratizirano ali organizirano gospodarstvo

V »Slovenec« z dne 3. t. m. smo v zvezi z izjavami, ki so padle, osvetlili nekatere temeljne gospodarske pojme, o katerih so se te izjave izrazile, o katerih pa smo nimenja, da je popolna jasnost glede njih pojmov za zaupanje in strokovno utemeljenost in pripravljenost napovedanih reform. Rekli smo, da ima gospodarsko življenje ne glede na sisteme vrsto zakonitosti, mimo in preko katerih nobena reforma ne more iti. Niti s tem uvodnim razmišljanjem, niti z naslednjimi sestavki nismo hoteli nitiesar konkretna preudiciirati glede napovedanih reform, niti se kakor koli izreči za neki dokončni konkretni sestav. Edini namen naših razmišljanj je v tem, da se na resni strokovni ravni bistrijo pojmi in javnost zanesljivo informira o raznih reformnih perspektivah, ki se po dalekosežnih izjavah vodilnih državnih činiteljev odpirajo tudi pri nas, potem ko so skoraj povsod v svetu v eni ali drugi obliki že prešle v novo stvarnost.

Zal moramo ugotoviti, da nekateri odmevi, ki so se v zvezi z našimi temeljnimi uvodnimi pripombami k napovedanim reformam sprožili v drugem tisku, niso bili povsem lojalni. V nekaterih izmed njih smo namreč našli na dejstvo, da so se naša zgolj informativna razmišljanja in strokovno-kritične pripombe prenašale v politično-naučne in strankarsko-programatične recepte. Naj bo kakor koli, mi smo še vedno prepričani, da je razpravljanje o napovedanih reformah resna in odgovorna zadeva, ki jo je treba in jo je tudi mogoče voditi strogo v strokovnem okviru in na ravni znanstvene zanesljivosti mimo strankarsko-političnih ozirov. Ako temu ne bi bilo tako, bi bilo vsako javno razpravljanje odveč, ker iz apriorističnih doktrinskih trenj, ki se love okoli simpatičnih ali nesimpatičnih prizvokov, ki jih imajo gotovi strokovni pojmi, ter za strankarskim prestižem, — sploh ne bi prišli.

Načrtno ali uravnjavano gospodarstvo?

Večina nesoglasij, ki se pojavljajo v zvezi s pojmom načrtnega (Hrvat in Srbi pravijo: planskega) gospodarstva, ima svoje korenine v neizčiščenem izrazoslovju. Dočim so namreč strokovni krogi v svetu skoraj že vsi sprejeli razlikovanje med načrtnim (planskim) in uravnjavanim (dirigiranim) gospodarstvom, — pri nas po navadi oba pomena, oz. obe načelni zasnovi, ki jih omenjena dva pojma izrazoslovno označujeta, imenujemo z enim in istim imenom, t. j. kot »načrtno« (plansko) gospodarstvo. V tem, se zdi, je glavni vzrok mnogih nepotrebnih nevezik. Odmevi naših uvodnih pripomb z dne 3. t. m., o kapitalu in delu, o merilu gospodarske vrednosti in o načrtnem gospodarstvu, v drugem tisku, nas v tem potrjujejo.

Ni namreč mogoče zatrditi, da na avljene reforme ne bodo prizadele ustanove zasebne lastnine, niti baje ne zasebne pobude v gospodarskem procesu; da napovedana reforma ne bo prekoračila okvira nadzorstva nad dejavnostjo gospodarskih krogov; to sleduje (nadzorstvo) pa da ne bo prestopilo meje regulatorja (uravnalca) gospodarske dejavnosti, — v isti sapi pa braniti načelo načrtnega (planskega) gospodarstva.

Zakaj ne?

Zato, ker pomeni načrtno gospodarstvo gospodarjenje po določenem načrtu. Načrt pa pomeni do vseh podrobnosti vnaprej izmerjen gospodarski postopek. Vse gospodarske enice (podjetja) in vsi produkcijski činitelji (narava, delo, kapital) imajo v načrtnem gospodarstvu zgolj pasivno vlogo izvrševanja načrtnih določb, za kar skrbijo osrednje načrtno vodstvo; za izpolnjevanje njegovih povelj, — izpolnjevanje, ki mora že iz samega načrtnega bistva biti po časi in jakosti v strogem soglasju z načrtnimi določbami —, pa skrbje zanesljive kazenske sankcije in vsesplošna prisotnost neusmiljene gospodarske policije. Naj se komu to zdi pretiravanje, v resnici je temu tako (prim. Sovjetska Rusija) in drugače enostavno biti ne more, ker bi sicer načrt ostal na papirju oz. bi se zrušil v realizaciji.

Jasno je, da načrtno načelo pomenja likvidacije zasebne lastnine na produkcijskih činiteljih. Zakaj je to tako jasno? Zato, ker brez vsaj minimalne pravice razpolaganja lastninska pravica izgubi svojo stvarno vsebino, z njo pa svoj smisel. Isto velja glede zasebne gospodarske pobude. Če je vse v načrtu določeno in se iz načrta preva'a v gospodarsko stvarnost (v gospodarski proces) potem striktnih povelj načrtnega središča, potem postane zasebna gospodarska pobuda iz nekdajne gonilne sile in funkcionalnega načela gospodarskega življenja — gospodarski defekt.

Ne, načrtno načelo in torej »plansko« gospodarstvo z zasebno lastnino na produkcijskih činiteljih in z zasebno pobudo v gospodarskem procesu — ne gre vkup!

Je torej v interesu elementarne jasnosti, da se s pojmom načrtnega (planskega) gospodarstva ne ravna preveč elastično.

To, kar imajo merodajni činitelji pri nas v smislu njihovih lastnih izjav in v smislu naknadnih uradnih in poluradnih tolmačenj teh njihovih izjav, v misli, to ni namera po načrtnem (planskem) gospodarstvu, temveč spoznanje po potrebi postopne uvedbe uravnjanega (dirigiranega) gospodarstva.

Uravnjavano (dirigirano) narodno gospodarstvo namreč v razliki od načrtnega (planskega) gospodarstva ne predpostavlja načelne likvidacije zasebne lastnine, niti likvidacije zasebne gospodarske pobude, temveč hoče le uravnjavati njuno aktivnost iz širšega narodnega vidika, ki bi šel mimo samih neposrednih gospodarskih izvrševalcev oz. subjektov (podjetnikov, delavcev) in bi si nadele izključno uradniško-birokratično obliko.

Par praktičnih primerov: Merodajni činitelji spoznajo, da n. pr. ni več v interesu narodnega gospodarstva, ako bi najvišji denarni in kreditni zavod, srce denarnega obklopa in kreditnega ožila, banka nad bankami, t. j. Narodna banka, še nadalje ostala v oblasti zasebnih delničarjev. Primerneje bo, če se spremeni v neke vrste javno-pravni zavod. Toda takoj se pojavi vprašanje, ali naj se zaradi tega Narodna banka kar enostavno in neposredno podpravi in birokratizira, ali pa naj se k njeni upravi pritegnejo tudi neposredni zastopniki samega gospodarskega življenja, pa ne kot poedinci-delničarji, temveč kot predstavniki gospodarskih panog, ki v tem svojstvu pač bolj kot birokrati poznajo prave denarne in kreditne potrebe narodnega gospodarstva. Še bolj neposredno velja ta načelna pripomba glede uprave deviznega ravnanja, ravnanja za zunanjo trgovino, Prizada itd.

To, kar imamo danes, to ni niti načrtno, niti uravnjavano (dirigirano) gospodarstvo, temveč enostavni empirični (brez vnaprejšnje načelne zasnove) državno-birokratični intervencionizem v gospodarsko življenje. Tudi, če bi se ta intervencionizem polagoma spremenil v nek širši, vse vodstvene točke gospodarskega življenja obvladujoči sistem, njegovi učinki na gospodarsko življenje ne bi bili dosti koristnejši od dosedanjih, ako ne bi bilo namesto dosedanjega pretežno birokratičnega načina njih sestave in funkcioniranja upoštevano organizacijsko-gospodarsko načelo. Saj sta to organizacijsko-gospodarsko načelo upoštevali n. pr. celo obe glavni totalitarni državi, Nemčija in Italija, in ne brez uspeha za njuno gospodarsko strategijo. Ako imajo namreč vse vodstvene ustanove in organi uravnjanega (dirigiranega) gospodarstva birokratični značaj, potem je poteplano samo temeljno načelo dirigiranega gospodarstva. Načelo, ki ga razlikuje od načrtnega gospodarstva, t. j. da se država v narodnem in socialnem interesu pri uravnajanju gospodarskega življenja okoristi samih neposredno-gospodarskih sil. Tako uravnjavano gospodarstvo-birokratskega sloga bi namreč neposredne gospodarske sile, njihovo gospodarsko pobudo i dejavnost samo dušilo, ne pa koristno upo-

rabljalo pri svojih uravnjalnih opravilih. Narod in država ter njuno gospodarstvo bi od tega imela samo nova bremena za vzdrževanje gospodarskega birokratskega aparata.

In vprav ta organizacijska velenitev neposrednih gospodarskih sil v uravnjavalo sfero, ta sistematična uporaba neposrednih gospodarskih sil pri sestavi ustanov in organov uravnjanega (dirigiranega) gospodarstva, to organizacijsko načelo v nasprotju z birokratičnim načelom je tisto, kar se povsod na svetu na splošno imenuje kot korporativno načelo. Dirigirano gospodarstvo, strukturalno in funkcionalno zgrajeno na tem organizacijskem načelu narodnega gospodarstva — pa kot korporativno gospodarstvo, ali korporativna organizacija narodnega gospodarstva, ali kot korporativni gospodarski sestav in pod.

Gospodarsko-tehnični pomen korporativnega načela

Poleg označenega načelnega pomena pa ima korporativno načelo v dirigiranem gospodarstvu še svoj poseben gospodarsko-tehnični pomen, ki pa je bistvenega značaja. V uvodnem članku z dne 3. t. m. smo na kratko nakazali, da dirigirano gospodarstvo ni samovoljno-administrativno kot je načrtno (plansko) gospodarstvo, ki brez katerega koli zanesljivega objektivnega oslona enostavno administrativno vnaprejšnje določa vse produkcijske elemente (količine, kakovosti, cene). Dirigirano gospodarstvo oslaja tržno gospodarstvo v tem smislu, da se pri opredeljevanju medsebojnega razmerja vrednosti gospodarskih dobrin vseh vrst naslanja na konkretno tržno situacijo, t. j. na dosledni edini izkustveno dani merilni mehanizem, ki nima značaja nesmotrene gospodarske samovoljnosti. Toda dočim liberalno gospodarstvo tržne situacije samogibno, spontano, množično-neorganizirano ostvarja, pa dirigirano gospodarstvo tržne situacije zavestno uravnava. V tem je vsa skrivnost dirigiranega gospodarstva. Da pa dirigirano gospodarstvo na tržne situacije sploh more uravnjavno vplivati, mora nujno organizirati produkcijske kategorije (in s tem tržno ponudbo) in uravnjavati sistem dohodkov (in s tem tržno povpraševanje), torej oba fundamentalna činitelja, od katerih vsakokratnega stanja je odvisna tržna situacija (primerjaj n. pr. nemški sistem).

Vidimo torej, da mora dirigirano gospodarstvo tudi iz samega vidika uravnjavne tehnike biti vsaj do neke stopnje korporativno organizirano.

Birokratizirano gospodarstvo more biti samo načrtno (plansko) ali pa empirično-intervencionistično.

Dirigirano gospodarstvo pa mora tako iz načelnih kot iz tehničnih razlogov biti vsaj do gotove stopnje korporativno organizirano.

Ako je torej res, da se z nameravanimi reformami misli na dirigirano gospodarstvo, ne pa zgolj na neko posplošeno dosedanjega empiričnega intervencionizma in če je res, kot zagotavlja »Obzore«, da bo upoštevano načelo osodelovanja vseh zainteresiranih, in kompetentnih činiteljev, potem bo naša gospodarska reforma sama po sebi do neke mere morala sloneti na korporativnem načelu, pa naj potem kdo ta naziv rabi, ali pa ga odklanja.

Prav je, če se je pri nas, kot pravi »Obzore«, odprla »zanimiva razprava o načrtnem (planskem) gospodarstvu in korporativnem sistemu«. Zelim pa, da bi ta razprava ostala zvesto na torišču strokovnih argumentov in da ne bi zdrknila na brezmejno ravan strankarsko-prestižnih trenj.

Mi nismo nobenemu političnemu činitelju imputirali, kakih »revolucionarnih« namenov, temveč smo le skušali poljudno obrazložiti nekatere temeljne gospodarske pojme, ki imajo v strokovnem svetu že svoje jasno odmerjene izraze oz. nazive.

tako rezervira za državo itd. polovico vsega blaga.

Iz besedila hrvatske uredbe je razvidno, da se smatra za producenta odn. trgovca vsakdo, ki izdelava ali ima na skladišču ali proda najmanj 500 kubičnih metrov drv. Iz tega sledi, da ne bo obstajala potreba za male producente, ki v Sloveniji prevladujejo, da prijavijo svoje zaloge. Te zaloge bo lahko zasebni kupec kupil brez vsega. Vprašanje pa je, ali zanje velja maksimalna cena, kakor jo bo določila uredba. Če zanje ne bo veljala maksimalna cena, potem seveda ni pričakovati, da bi dobili zasebniki poceni drva, pa tudi veletrgovina odn. trgovina z drvni tudi ne bo mogla prodajati po maksimalnih cenah, ker bo morala dražje kupovati od malih producentov.

Belgrajska agencija »Jugoslovanski kurir« pa smatra, da bi uvedba maksimalne cene za drva bila popolnoma brezpredmetna, če se ta kontrola ne bi razširila na vso trgovino z drvni.

Izvoz zelenjave in sadja v Nemčijo

Privilegirana izvozna družba sporoča vsem zainteresentom, da so za likvidiranje zaključkov iz drugega četrtletja za nove zaključke v tretjem četrtletju dodeljena nemškimi uvozniki devizna dovoljenja za naslednje kontingente: suhe hruške in jabolka 300.000 mark, za sadne sokove 30.000 mark, za suhe višnje 150.000 mark, za razno sadje in povrtnino 300.000 mark, za orehe 50.000 mark, za breskve 100.000 mark in za paradiznike 100.000 mark.

Nadalje sporoča, da so za paradiznike (holandsko pakiranje) določene naslednje cene: od 9. do 15. julija 10, od 16. do 23. julija 13 in od 26. julija do 5. avgusta 8 mark, za pakirane breskve do 9. julija 38 mark, po 9. juliju 35 mark, vse za 100 kg brutto za netto, franko jugoslovansko-nemška meja, pri prodaji franko madžarsko-nemška meja se cene zvišajo za 1,50 marke.

Družba opozarja izvoznike še posebej, da je prodaja po nižjih cenah prepovedana. V svrhu kontrole mora vsak izvoznik v roku 24 ur dostaviti družbi kopijo fakture s točno označbo vagona (pri prekladanju je treba navesti obe številki), količine in vrednosti izvoženega blaga kakor tudi točni datum nakladanja. Poleg tega mora biti na vsaki kopiji fakture avdenta številka potrdila, količina, na katero se glasi in ustanova, ki je potrdilo izdala. Odbitki po fakturah se morajo opravičiti z originalnimi dokumenti.

Stanje naših kliringov

Po podatkih Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 8. julija naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 30. junija):

Aktivni kliringi: Nemčija 6.029.207 (+ 987.610) mark, protektorat 8.172.986 (— 11.312.942) kron, Francija 2.155.827 (— 8.987.568) fr. frankov, francoske kolonije 1.632.934 (— 11.000.000) fr. frankov, Turčija 5.826.270 (— 116.473) din, Bolgarija 3.975.935 (+ 81.347) din in Španija 2.934.900 pezeta.

Pasivni kliringi: Italija 41.550.625 (+ 17.042.417) din, Madžarska 18.987.191 (+ 9.800.158) din, Slovaška 8.929.980 (+ 992.502) kron, Rumunija 7.370.820 (— 461.873) din, Belgija 1.333.411 belg in Poljska 18.896.014 din.

Stanje kaže znatne izpremembe v dobi od dne 30. junija do 8. julija, narasle so naše terjatve v Nemčiji, izredno pa so se zmanjšale naše terjatve v protektoratu, Franciji in francoskih kolonijah. Med pasivnimi kliringi se je zelo povečal naš dolg Italiji in Madžarski, nadalje tudi v Slovaški.

Borze

Dne 11. julija 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebaški borzi 6.257.985 din, na belgrajski borzi 7.92 milij. din. V efekth je bilo prometa na belgrajski borzi 230.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt 165.46—168.66
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1004.94—1014.94

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 204.65—207.85
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1241.85—1251.85

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 35.15—35.85

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 34.10—34.80
Sofija 100 dolarjev 89.20—90.80

Curik. London 16.45, Newyork 441.50, Milan 22.30, Madrid 40, Berlin 176.75, Buenos-Aires 94.

Vrednostni papirji

Volna škoda:

**v Ljubljani 423 blago
v Zagrebu 422 —424
v Belgradu 428.50 denar**

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 95 denar, agrarji 50 blago, vojna škoda promptna 423 blago, begluške obveznice 75 denar, dalm. agrarji 71.50 blago, 8% Blerovo posojilo 96.50 denar, 7% Blerovo posojilo 91 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101.50 denar. — Delnice: Trboveljska 315—320, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 94 denar, agrarji 50 denar, vojna škoda promptna 422—424 (423), begluške obveznice 75 denar, dalm. agrarji 71.50 blago, 4% severni agrarji 50 blago, 6% šumske obveznice 71 denar, 8% Blerovo posojilo 96.50 denar, 7% Blerovo posojilo 91 blago. — Delnice: Priv. agrarna banka 195 blago, Trboveljska 315—320, Gutmann 55 denar, Sladk. tov. Bečkerek 500 denar, Sladk. tov. Osijek 425 denar, Isis 32 denar, Oceania 550 denar, Jad. plova 400 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97 denar, agrarji 51.50 denar, vojna škoda promptna 428.50 denar (428), begluške obveznice 77.50 blago, dalm. agrarji 70.25—71.6%, šumske obveznice 69.50—70.50, 8% Blerovo posojilo 96.50 denar, 7% Blerovo posojilo 92.50 denar (92.50), 7% posojilo Drž. hip. banke 101.50 denar. —

Žitni trg

Nori Sad. Oves: bački sremski in slavonski 238—240. Promet: 27.5 vagona pšenice in 12 vagonov mlinskih proizvodov.

V petek 12. t. m. norosadska in somborska borza ne postelja.

Maksimiranje cen drv

Zadnje čase prihajajo iz Belgrada vesti, da se pripravljajo maksimiranje cen drv. Da se bo nekaj takega dogodilo, je pričakovati tudi zaradi tega, ker je hrvatski ban predpisal maksimalne cene za drva.

Maksimalne cene drv na Hrvatskem

»Narodne novine«, službeno glasilo banovine Hrvatske z dne 10. t. m. prinašajo naredbo bana o omejitvah prometa z drvni na področju banovine Hrvatske in odlok o maksimalnih cenah drv.

Po naredbi bana mora vsak producent na Hrvatskem ne glede na njih vrsto, polovico proizvodnje cepanic oblice in gule za kurjavo zagotoviti, zadržati odnosno prodati do konca septembra za potrebe banske oblasti in njenih ustanov, mestnih poglavarstev in njih ustanov, ostalih socialnih ustanov in njihovih uslužbenecv ter javnih in zasebnih namestencev in delavcev ter ostalega prebivalstva. Vsi trgovci z drvni v banovini Hrvatski ne glede na njih vrsto, morajo od producentov zaključene katere koli količine na račun omenjene polovice zagotoviti, zadržati odn. prodati izključno za prejšnje potrebe. Producenti in trgovci z drvni morajo v roku 8 dni po objavi te naredbe prijaviti svojo proizvodnjo, odn. zalogo, svojemu pristojnemu oblastnemu nadzorništvu za cene, z istočasno navedbo vseh onih količin, za katere so že sklenili pravne posle o dobavah in z označbo podrobnih prodajnih pogojev. Vsi pravni posli, ki so bili sklenjeni pred objavo te naredbe, se morajo registrirati pri oblastnih nadzorništvih za cene v roku 8 dni od dneva uveljavljenja naredbe. Za producenta odn. trgovca se smatra vsaka fizična ali pravna oseba (posamezniki, družbe, zadrage, imovinske občine, ravnateljsva banovinskih gozdov itd.), ki na področju banovine Hrvatske proizvaja,

drži na skladišču, odn. kupuje ali odpremlja z ene ali več železniških postaj, s tovrstnimi vozili, ladjama ali drugimi prevoznimi sredstvi najmanj 500 prostorninskih metrov drv.

Okrajna načelstva in mestna poglavarstva morajo to naredbo objaviti na običajen način in takoj začeti z zbiranjem podatkov o javnih in zasebnih potrebah drv na svojem področju. Prijave za kritje potreb drv, ki se lahko naredi tudi kolektivno, t. j. za posamezne ustanove, društva, zveze, zadrage itd., se izročajo pristojnemu okrajnemu načelstvu, odn. mestnemu poglavarstvu, ki te prijave dostavijo svojemu pristojnemu oblastnemu nadzorništvu za cene do konca meseca avgusta.

Prijave producentov in trgovcev morajo vsebovati tele podatke: 1. s katerimi količinami drv razpolagajo in kje so razmeščene; 2. v primeru že sklenjenih pravnih poslov, za koga so rezerve rezervirane in na katero namembno mesto se imajo disponirati. Prav tako morajo producenti drv prijaviti pristojnemu oblastnemu nadzorništvu za cene vse zaključke, katere bodo sklepali po uveljavljenju te naredbe z označbo, s kom so jih sklenili, za katere namembne kraje so dobave določene. Če se do konca leta 1940 pokaže, da so potrebe drv v smislu te naredbe zagotovljene, se bo določeni odstotek zmanjšal, odn. bo dovoljena popolnoma prosta prodaja drv. Za kršitev teh predpisov je določena kazen do 6 mesecev zapor in globa do 100.000 din, povrh pa še prisilno bivanje v drugem mestu za šest mesecev.

Nadalje so določene maksimalne cene za bukovna drva (cepanice) najboljših vrste 2000 din, za slabše vrste od 1550 do 1800 din, za cepane oblice 1650 do 1800 din, za cerova drva 1350 do 1750, za jesenova 1400 do 1850, za hrastova 1400 do 1650, za brestova 1320, za bukovne oblice 1050 do 1230 itd. Vse cene so za vagon. V teh cenah so vračunani vsi proizvodni stroški, poslovni davek in čisti dobiček producenta. Cene se nanašajo na paritetno ceno franko vagon postavna postaja Novska. Na paritetno ceno franko vagon, katere druga nakladalna postaja se morejo gornjim cenam dodati samo naslednji stroški za prodajo na debelo, kar delajo trgovci na veliko: 1. efektivni železniški stroški; 2. stroški mesine užitnine, v kolikor obstojajo; 3. stroški tovrnega lista in tehtanje v znesku 4 din za vagon; 4. stroški dovoza od razkladalne postaje do skladišča veletrgovca maksimalno 100 din za vagon; 5. stroški skladišča na skladiščih veletrgovcev 40 din za vagon in 6% za služek veletrgovca 10% na tako dobljeno ceno franko skladišče veletrgovca. Količina suhih drv v vagonu mora odgovarjati 20 prostorninskih metrov, katere mera služi najprej za prodajo potrošnikom. Prekrški bodo kaznovani po naredbi o nadzorstvu nad cenami itd.

Maksimiranje v vsej državi?

V zvezi s temi odredbami na Hrvatskem pri naša »Hrvatski dnevnik« vest, da se je banska oblast pogajala z zastopniki centralne vlade, da bi se določile maksimalne cene za vso državo. Dne 7. t. m. je prišlo do sporazuma, da bodo predpisane za vso državo iste maksimalne cene kot na Hrvatskem. Ministrstvo za trgovino in industrijo bo izdalo kmalu tozadevno uredbo, ki bo prav

Konferenca zastopnikov naše in italijanske tekstilne industrije

Ljubljana, 11. julija.

Na osnovi uspehov trgovinskih pogajanj med našo državo in Italijo, so nam Italijani dovolili za izvoz, odn. uvoz k nam 4000 ton bombažne preje, nadalje 4000 ton bombažne preje mešane s 25% floce, 3000 ton floce-preje ter 120 ton preje za prodajo na drobno. Sedaj gre za izkoristitev teh kontingentov kakor tudi v zvezi s tem za cene te preje. Zaradi tega so danes dopotovali v Slovenijo zastopniki italijanske tekstilne industrije, da se porazgovore z našimi industriji, predelovalci bombažne preje o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z izkoristitvijo teh kontingentov.

Italijansko delegacijo tvorijo industriji gg. Cesoni, Cavallieri, Stecher in Landi, ki zastopajo največje italijanske tekstilne tvornice — izvoznice k nam in g. Garzonio od Instituta Coltoiere orednje organizacije italijanske bombažne industrije.

Našo delegacijo pa tvorijo gg. Vlada Ilić (Belgrad), Rudolf Kratochvil (Duga Resa), Tobolski

(Oroslavje), Edvard Ivančič (Maribor), Franjo Sire (Kranj) in Maksim Horvic (Kranj). Poleg tega se udeležijo konference še zastopniki industrijskih korporacij, in sicer g. dr. Adolf Golja za Zvezo industrijcev v Ljubljani, g. Ivan Mohorič za Zvezo predilnic, g. dr. Cvetko Gregorič za Centralo industrijskih korporacij ter g. Marko Bauer za Zvezo industrijcev v Zagrebu. Z zastopniki naše tekstilne industrije in industrijskih organizacij pa pridejo tudi zastopniki Ravnateljsva za zunanjo trgovino, in sicer načelnik oddelka za uvoz g. dr. Krešimir Kristič in pristav g. Radojevič.

Ker so glede bombaža nastale z vstopom Italije v vojno nove razmere, kaže, da se bodo cene ponovno zvišale z italijanske strani. Pri svojaesnih pogajanjih v Milanu je bila dogovorjena cena 18 lir na bazi American št. 20, sedaj bodo pa Italijani na hrž zahtevali še višje cene. To bo pomenilo tudi novo povišanje cen za finalne izdelke.

Delegacije so se nastanile v hotelu Toplice. Zasedanje bo trajalo najbrž do konca tega tedna.

Drole novice

Koledar

Petek, 12. julija: Mohor in Fortunat, mučenca: Janez Gvalbert, opat. Prvi krajec ob 7.35. Herschel napoveduje spremenljivo vreme.

Sobota, 13. julija: Anket, papež, mučenec: Mar, garetia.

Osebnosti

Diplomski izpit na Glasbeni akademiji in srednji glasbeni šoli so opravili v šolskem letu 1939-40: Na Glasbeni akademiji: Jerabek Jaroslav (pedagoški oddelki) z odličnim uspehom; Zupanec Ljiljana (solopjevski oddelki) z odličnim uspehom. Na srednji glasbeni šoli: Tortič Viktor (oddelenki za orkestralne instrumente) s prav dobrim uspehom; Kuštrin Jože (oddelenki za klavir) z dobrim uspehom.

Specialitete »NEPTUNA« za Vas:

skuši — fileti — sardine brez kosti — Gourmand — Touriste — tunina

Proizvodi največjih domačih tovarov

»NEPTUN« d. d. — Split

Aljažev klub obvešča vse prijatelje naših gora in planin, da bodo v nedeljo, 14. t. m. sv. maše na sledečih postojankah: na Kredarici ob 8, na Vel. Planini ob 9, na Krvavcu ob 9, v Vratih ob 11, na Kolcah ob 9, v Kamniški Bistrici ob 9, na Pokljuki ob 10.15.

Sprejem v I. letnik drž. učiteljske v Ljubljani. Prosvolno ministrstvo je oddalo, da se more v šolskem letu 1940-41 vpisati v I. razred drž. učiteljske v Ljubljani 35 učencev in 35 učenek. Za vpis pridejo v prvi vrsti v poštev učenci in učenke iz okrajev bivše Kranjske in še iz okrajev Brežice, Gornji grad in Laško. Prošnje za sprejem v prvi letnik, kolkovane z 10 din državnim kolkom, je treba vložiti pri ravnateljstvu osebno ali po pošti najkasneje do dne 14. avgusta. Prilogi: 1. krstni list, 2. izpričevalo o niž. leti izpita, 3. odnosno završno izpričevalo meščanske šole z odličnim ali prav dobrim uspehom. Če učenec (-nka) ni obiskoval v lanskem šolskem letu rednega pouka, mora priložiti tudi navrstveno izpričevalo. Sprejemni izpiti bodo od 28. avgusta od pol osmih dalje po razporedu, ki ga bo ravnateljstvo objavilo dne 27. avgusta v veži drž. učiteljske. Vsi učenci in učenke bodo zdravniško pregledani na drž. šolski polikliniki in bodo delali izpit iz petja, meščanskošolski učenci in učenke pa poleg tega še izpit iz slovenščine in matematike. Ravnateljstvo opozarja starše, da je letos dovoljeno za sprejem v I. letnik manjše število kakor pa lanske šolske leto! Ravnateljstvo.

Planinci — poslušajte radia! Slovensko planinsko društvo je uvedlo novost, ki jo bodo prav gotovo pozdravili vsi planinci. Od 12. julija dalje bo SPD vsak petek redno od 20 do 20.10 dajalo planincem koristna navodila in nasvete za izlete ob sobotah in nedeljah. Planinci, ki imajo doma radijske sprejemnike, naj ne pozabijo paziti ob petkih ob 8 zvečer na navodila SPD. Prvih takih deset planinskih minut bo že danes 12. julija.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga. Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani! To opozorilo se smatra kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuste odlaganja.

Film za gledalce izredno močnih živcev, film, ki ga boste pomnili še mesec ...

Orlakove roke

Po noveli Maurice Renarda
Les mains d'Orlaac

KINO SLOGA tel. 27-30 :: Predstave ob 16., 19., 21. :: PREMIJERA DANES!

Odlična francoska komedija

Zenina osveta

V zakonu razočarana mlada žena najde pota, da si zopet pridobi nezvestega moža

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union, tel 22-21

Sprejem rezervnih častnikov v aktivno službo. Službeni vojni list št. 25, z dne 6. julija objavlja razpis ministra za vojsko in mornarico za natečaj, po katerem bo sprejetih večje število rezervnih častnikov, podporočnikov in poročnikov vseh redov vojske razen letalstva v aktivno službo v avtomobilskih enotah. Glavni pogoji za udeležbo pri natečaju so sledeči: prošilci morajo biti zdravi, neporočeni in morajo biti rojeni leta 1910 ali pa kasneje. Prednost imajo tisti rezervni častniki, ki so služili v avtomobilskih četah in tisti, ki posedujejo šoferske legitimacije. Prošilci naj vložijo prošnje naravnost na ministra za vojsko in mornarico najkasneje do 30. julija t. l. Vsi prošilci, ki bodo sprejeti, bodo najprej poklicani na dvomesečno vajo, ki bo trajala od 18. avgusta do 18. oktobra. V tem času bodo morali položiti izpit, nakar bodo aktivirani. Državni uradniki pa morajo najkasneje do 23. julija dobiti odobritev resornega ministrstva, da se smejo udeležiti tega natečaja, ako bi do tega časa ne bilo objavljeno splošno dovoljenje od vseh ministrstev. Podrobnejše podatke najdete v »Službenem vojnem listu«.

Kaj pravite?

Skoraj vsak dan beremo v časopiših med gospodarskimi vestmi, da je dovoljeno zvišanje cen tej ali oni terdki. Običajno utemeljujejo zvišanje na podlagi računane terdke dobavitelj. Čudno se mi zdi, da mora n. pr. olje sedaj, ko še ni novine, imeti pri veletrgovcu - dobavitelju nenehno višjo ceno. Običajno najbrž ne pregleta pri določevanju višjih cen, v koliko je račun dobavitelja upravičen. Opažamo, da pri naraščanju uredi in pravilnikom, ki naj regulirajo cene, naraščajo tudi cene. Pri vseh teh zvišanjih cen so plače ostale še vedno enake kot so bile pred letom. Ali ne bi bilo tudi to potrebno zvišanje?

Še »Problem nevidnosti rešen«. Z zanimanjem sem bral v »Slovenec« spis pod gornjim naslovom. Naj dodam še jaz nekaj misli o nevidnosti predmetov. Stvarnik narave sam je že podal rešitev problema nevidnosti. Posnetek narave (mimikrija) dela nekatere predmete nevidne. Planinski jereb je poleti siv kakor skala, kjer prebiva, pozimi pa je isti ptič popolnoma bel kakor sneg, po katerem hodi. In ta snegu enaka barva ga dela nevidnega. Podoben posnetek narave najdemo pri nekaterih metuljih. Neke vrste gozdnih metuljev seda in počiva samo na debli drevesa. In dokler mirno sedi na debli, ga ne vidiš, ker je popolnoma iste barve kakor deblo. Torej spojitev enakih barv, dela predmet neviden. Nasprotno pa barve, ki se odbijajo (kontrast), delajo predmete vidne. Vzemimo primeru zopet iz narave. Kragulj lovi ptiče, da se preživlja. Če oddalec zapazi njegovo oko svoj plen, pa ne vselej. Prej bo opazilo njegovo oko belo kolkijo, ki vodi bela piščeta po travniku, kakor pa rjavo rusasto družinico gozdnega jereba, ki vodi svojo družino po rjavci zemlji.

Sprejem gojencev v vojno-obrtno šolo zavoda Obilitevo. Letos bo vojno obrtna šola zavoda Obilitevo v Kruševcu sprejela 40 gojencev v prvi razred. Šola se začne 1. septembra 1940. Prošilci, ki bi želeli vstopiti v to šolo, morajo biti državljani kraljevine Jugoslavije ter morajo biti rojeni v letih 1925, 1926, 1927 in 1928. Končati so morali najmanj s prav dobrim uspehom ljudsko šolo ali pa z zadostnim uspehom kakšen razred srednje ali meščanske šole. Biti morajo zdravi in imeti morajo dovoljenje staršev ter pismeno obvezo, da pristanejo na vse pogoje in posledice, predpisane z uredbo o vojaških obrtnih šolah zavoda Obilitevo. Prvenstvo pa sprejem imajo sirote, otroci revnih invalidov, otroci revnih delavcev in obrtnikov, otroci odlikovanih revnih bojevnikov in otroci aktivnih podoficirjev. Prošilci morajo poslati svojerodno napisano prošnje najkasneje do 1. avgusta letos upravniku vojnootbrtno šole zavoda Obilitevo v Kruševcu. Podrobnosti je objavil »Službeni vojni list« št. 25 dne 6. julija. Pojasnila dajejo orožniške postaje in vojaška okrožja.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 20.30 monumentalni so-ejalni vefilm po znanem podlistku:

Angeli mračnih obrazov

PAT O'BRIEN, JAMES CAGNEY

Razdor

JEAN GABIN, VIVIANE ROMANCE

Sprejem gojencev v vojno-obrtno šolo vojnega tehničnega zavoda v Kragujevcu. Letos bo sprejetih v prvi razred vojno obrtne šole vojnega tehničnega zavoda v Kragujevcu 100 gojencev. Šola se začne 1. septembra. Prošilci, ki bi želeli vstopiti v to šolo, morajo biti državljani kraljevine Jugoslavije ter biti rojeni v letih 1925, 1926, 1927 in 1928. Končati so morali najmanj s prav dobrim uspehom ljudsko šolo ali pa z zadostnim uspehom kakšen razred srednje ali meščanske šole. Vedenja so morali biti prav dobrega. Morajo biti zdravi, imeti dovoljenje staršev ter pismeno obvezo, da pristanejo starši na vse pogoje in posledice, predpisane z uredbo o vojaških obrtnih šolah. Ker se slabo razviti mladeniči ne bodo sprejemali, velja, da morajo imeti prošilci, rojeni v letu 1928 obseg prsi najmanj 62 cm, višino 140 cm, težo 34 kg; v letu 1927 obseg prsi najmanj 65 cm, višina 145 cm, teža 37 kg; v letu 1926 obseg prsi najmanj 70 cm, višina 150 cm, teža 40 kg; v letu 1925 obseg prsi najmanj 72 cm, višina 152 cm, teža 43 kg. Prvenstvo za sprejem imajo sirote, otroci revnih invalidov, otroci revnih delavcev in obrtnikov, otroci odlikovanih revnih bojevnikov in otroci aktivnih podčastnikov. Prošilci morajo poslati svojerodno napisano prošnje najkasneje do 31. julija leto upravniku vojno obrtne šole vojnootbrtnega zavoda v Kragujevcu. Podrobnosti o pogojih in prošnji je objavil »Službeni vojni list« št. 25 z dne 6. julija 1940. Pojasnila dajejo orožniške postaje in vojaška okrožja.

Po državi

Odkup gozdne železnice Banjaluka—Kotorvaroš—Sipraga. Minister za gozdove in rudnike je imenoval komisijo, ki je sestavljena iz zastopnikov ministrstva za gozdove in rudnike, centrale rudarskega ravnateljstva v Sarajevu, gozdarskega ravnateljstva v Banjaluki in ravnateljstva rudnika Lauš v Banjaluki. Komisija ima nalogo, da reši vprašanje odkupa gozdne železnice Banjaluka—Kotorvaroš—Sipraga, last podjetja Bosna Bois, ki je v končni likvidaciji. Komisija mora proučiti vse tehnične strani proge in preveriti njeno donosnost, ker bi se v bodeče s to progo v prvi vrsti okoristil državni rudnik Maslovac, ki je doslej po tej progi prevažal premog v Banjaluko. Potemtakem je na tej progi neposredno zainteresirano ministrstvo za gozdove in rudnike, zanima pa vprašanje te proge tudi javnost, predvsem gospodarstvenike v Bosanski Krajini. Javnost Bosanske Krajine pričakuje, da bo ministrstvo odkupilo to progo, upoštevajoč poleg komercialnih strani tudi socialne, ekonomske in kulturne koristi tega dela vrbaske banovine, ker predstavlja ta proga veliko prometno in gospodarsko pridobitev.

Nov spor med starokatoličani. Zagrebške Novosti poročajo, Skofljska pisarna hrvatske starokatoliške cerkve je s podpisom škofa Marka Kalodjere poslala v časopise vesti, da bo v nedeljo, dne 14. julija ob 8 jutraj zadušnica za Josipa Predaveca ob priliki obletnice njegove smrti. In sicer v molitnici v Branimirovi ulici, kjer so bile doslej vsako leto zadušnice po želji vodstva hrvatskega naroda. Obvestilo Marka Kalodjere opozarja, da je v listu »Starokatolički Preporod«, ki ga izdajajo starokatoliški opozicionarci, zastopali pa Vlado Sarič, natisnjeno naznanilo, da bo zadušnica za pok. Predaveca v dvorani Matije hrvatskih obrtnikov. G. Kalodjera pravi, da list »Starokatolički Preporod« urejuje g. Marko Lončarič, za njim pa sloje go. Donković, Godler, Sučić, Sarič in drugi — katere vse je zanimal zbor starokatoliške cerkve izključil iz cerkve, in opozarja, da ti ljudje nimajo nič skupnega s hrvatsko starokatoliško cerkvijo, kateri je pripadal pok. Predavec. Tako je v kratkem času od preteklega cerkvenega zbora, ki je bil konec maja t. l., ponovno razplamtel boj med skupino starokatolikov, ki se zbirajo okrog lista »Starokatolički Preporod«, in med člani starokatoliške cerkve, ki se zbirajo okrog škofa Marka Kalodjere. Skupina okrog »Starokatoliškega Preporoda« je razširila svoj list tudi na opozicionalec iz Slovenije in se tiskata dve strani lista v slovenskem jeziku. List seveda še naprej ostro napada škofa Kalodjere in sinodalni svet, objavlja razne očitke ter napoveduje, da se bo boj nadaljeval. Službeno glasilo hrvatske starokatoliške cerkve »Starokatolički« pa objavlja zapisnik zbora s poročilom o izključitvi nekaterih opozicionalec, ter z dopisom pravosodnega ministrstva, ki je vzelo na znanje sklepe zbora, v kolikor se nanašajo na notranja cerkvena vprašanja. List prinaša govor škofa Kalodjere na slovesnem sklepu zbora, resolucijo, ki zavrača vse tožbe, in na koncu članek profesorja M. Sinoviča, v katerem spet napada tisk in opozicionalec. Nasprotnikom pravi, da so robijaši, konfidenti in denuncianti. Tako pišejo zagrebške »Novosti« in končajo s stavkom: »Boj ve, koliko časa bo še trajal ta boj med različnimi skupinami starokatolikov.«

Pri lenivosti črev je blagodejno delujoče sredstvo naravna »Franz-Joselovaz« grenka voda, ki zmanjšuje težave, ker čisto je majhne količine dobro delujejo.

Reg. S. br. 13485 od 28. novembra 1935.

Peronospora uničuje trte. Iz Petrinje poročajo, da se je kot posledica pogostega dežja v času, ko je vinska trta cvetela, po številnih vinogradih pojavila peronospora. Ogroženih je nad polovico vinogradov. Kakor vse kaže, bo letošnja trgatega dala komaj petino lanskega pridelka.

Sisku so našli rimsko grobnico. Na poljskem potu, ki se odepi od glavne ceste blizu Siska, so delavci pri kopanju naleteli v globini dveh do treh metrov na široko kameno ploščo, ki je bila gotovo pokrov grobnice. Ta plošča, na kateri so bili napisani, pa je ponotič brez sledu izginila. Pozneje so zvedeli, da so jo tatovi dali neki gostilničarki za nekaj litrov vina. Sedaj bo mestno načelstvo odločilo, če bodo na dotičnem mestu še naprej kopali.

Ponarejevalci dolarskih bankovcev obsojeni na pet let robije. Osješko okrožno sodišče je le dni sodilo Grga Patarečiča iz Starih Mikanocev in Dragutina Gašparja, trgovskega pomočnika iz Subotice. Patarečič je bil obtožen, da je ponarejal bankovce po 20 dolarjev. S tem »poslom« se je pečal že v Ameriki, kjer je bil zaradi tega večkrat obsojen. Gašpar se je zagovarjal kot njegov po-

S Spomenico na boje za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije 1918—1919 s trakom osnovne rdeče barve so bili odlikovani:

Kaplarji: Bunič Niko, Zavec Franc, Cop Albin, Kenda Mihale, Gasparović Marko, Golobič Janez, Dajčev Anton, Bertič Valentin, Nahberger Martin, Novčan Josip, Zeme Anton, Plevnik Jožef, Novinec Franc, Fidler Mihael, Brebec Franc, Poganič Matko, Kren Martin, Kosec Filip, Sušteršič Alojz, Toporiš Julij, Pertekelj Karel, Oček Dragotin, Soštarčič Nikolaj, Kogej Ivan, Hudovernik Simon, Terpič Karel, Barle Janez, Plečko Ivan, Ritonja Martin, Grandič Josip, Roršek Jožef, Mahen Josip, Varl Ivan, Zalete Avgust, Hrovat Franc, Terčnik Janko, Brinskec Ivan, Kumer Josip, Florjancić Franc, Sušteršič Alojzij, Kavčič Matija, Jeršinović Ignac, Gostinčar Vinko, Strašek Alojzij, Brešanec Franc, Manko Vinko, Javoršek A. bin, Kotnik Ciril, Cirman Metod, Anžlovar Stetan, Bojsk Janko, Sloser Leopold, Cavnica Alojzij, Soštar Franc, Valnečak Alonzo, Kovac Alojzij, Homan Anton, Savora Martin, Kolarič Albert, Kolarič Anton, Culinić Matija, Znidarič Josip, Skrbinec Franc, Kos Henrik, Uršič Pavel, Cankar Franc, Kelemina Matko, Žužek Vinko, Dečko Rudolf, Savnič Matija, Eigner Albin, Kikelj Ludovik, Hanželič Ivan, Pečaver Matija, Pavšić Anton, Cavnica Vinko, Ogriz Jurij, Aleš Odreje, Pavluša Josip, Brodar Izidor, Varničić Vladimir, Stanić Vincenc, Beguš Jusko, Stamberger Ivan, Slaninik Janez, Herman Stetan, Grabner Jožef, Vogelnik Franjo, Volovšek Ivan, dr. Maršić Robert, Teržan Ivan, Strgar Franc, Deržaj Rudolf, Kihar Mihael, Seruga Anton, Poglavec Avgust, Lindić Albert, Rožanc Josip, Repe Janko, Brezovšek Konrad, Mali Franc, Kren Martin, Klobučar Josip, Držanić Franjo, Ermenc Joža, Cas Franc, Turk Fortunat, Marjašević Josip, Bucik Hinko, Brvar Ivan, Milinar Franc, Keršner Marij.

Vojaki: Postržin Ivan, Hrastnik Rudolf, Korosec Franc, Bevc Alojzij, Novinec Franc, Boršek Avgust, Hribernik Ivan, Glojek Viljem, Bodlan Jože, Sen Martin, Robnik Jakob, Podlesnik Josip, Podlesnik Ivan, Metulj Janez, Orešnik Martin, Jampnik Albin, Krestelja Josip, Zupanec Jožef, Zvan Andrej, Zebre Franc, Smavter Anton, Leskovec Adrej, Genuši Ivan, Cerne Ciril, Benko Ivan, Damiš Jakob, Granda Rudolf, Lesničar Alojzij, Kozinec Franc, Bizek Rudolf, Pucihar Ivan, Rana Jožef, Hostnik Edvard, Omladić Filip, Baš Anton, Boželj Alojz, Oblak Jurij, Milar Anton, Urbanč Anton, Skafor Alojz, Plešnik Franc, Pleško Josip, Zlatorep Valentin, Lipar Ivan, Mavrič Vincenc, Fajš Franc, Slak Jože, Breznik Albin, Slatnar Ludovik, Suhadolnik Anton, Miklavčič Alojzij, Miholič Andrej, Golob Janez, Soštarčič Franc, Urban Luka, Prah Anton, Oprčan Franc, Lipovd Ivan, Znidarič Alojzij, Ermenc Leopold, Kranjc Franc, Kapitler Ivan, Janša Franc, Vogelnik Franc, Stiglj Franc, Rus Martin, Gornik Alojzij, Budna Jožef, Skrlavnik Ciril, Novak Matija, Meden Jožef, Krolnik Jakob, Juvan Jože, Juvan Albin, Miholič Jožef, Klemenčič Evge, Herjavec Marko, Erjavec Mihael, Božič Ivan, Princ Joža, Stopinšek Alojzij, Springer Franc, Juvan Martin, Malec Ljudevit, Brešar Alojzij, Bole Jožef, Rargoršek Florijan, Bučar Jakob, Vidmar Jožef, Perkanj Ivan, Krnc Janez, Pečnik Gustav, Stajnar Josip, Saje Franc, Perme Franc, Frantar Franc, Jarc Janez, Sribar Ivan, Hartman Alojzij, Smrke Franc, Keber Dragotin, Oblak Andrej, Jelovčan Jakob, Krizaj Drago, Hu-

Ljubljana, 12. julija

Radio Ljubljana

Petek, 12. julija: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Naši zbori (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Opoldnjaški koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 14.10 Turistično poročilo — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Zagrebški proračun pred 400 leti (Srdja Djokić, Zagreb) — 19.40 Objave — 20. Navodila planincem — 20.10. Ali se more žena uveljavljati v vsaki obrti (gdč. Fr. Gruden) — 20.30 Violinski koncert: g. docent Karlo Rupel, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 21.15 V sodobnem ritmu (plošče) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Za boljše voljo (Radijski orkester).

Drugi programi

Petek, 12. julija: Belgrad: 20.10 Zbor. — Zagreb: 20. Chopinove skladbe. — Sofija: 20. Rossini: jeva opera »Sevilski brivci«. — Praga: 20. Filh. koncert. — Trst-Milan: 22.10 Simfonični koncert. — Rim-Bari: 21. Lahka glasba. — Budimpešta: 21.10 Violina. — Bukarešta: 19.55 Leoncavallova opera »Bajazzo«. — Sottens: 21.45 Ravelove skladbe.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

močnik. Patarečič je pri razpravi izjavil, da je ponarejene dolarske bankovce prinesel iz Amerike in da jih je nekaj v pijanosti dal v promet. Odkar se je vrnil iz Amerike, ni ponaredil nobenega bankovca več. Gašpar se je zagovarjal, da je dva ponarejena bankovca našel pod mizo v gostilni in ju dal v promet, ne da bi vedel, da sta ponarejena. Sodišče je Patarečiča obsodilo na pet let robije, Gašparja pa na leto dni zapora.

S četrtega nadstropja skočila. Preteklo sredo je v Zagrebu skočila s četrtega nadstropja zgradbe Osrednjega urada za zavarovanje delavcev 23 letna Olga Grezej in obležala mrtva na pločniku. Grezejeva je bila nastavljena kot dnevnica v osrednji kartoteki SUZOR-ja, pa ji je bilo odpovedano in 30. junija je prenehala njena služba. Obležili so ji, da bo v doglednem času spet dobila službo, ona pa tega ni verjela in je šla v nesrečno smrt.

Anekdota

Stuttgardski estetik Friderik Teodor Vischer je prejel vabilo od svojega prijatelja. Kot starega znanca družine in dobrega govornika so ga gostje prosili, naj bi imel govor. Vischer se je prošnji odzval. Zdi se pa, da ni bil posebno zbran ali pa so mu misli krožile v višjih sferah, ker je njegov govor izvenel nekam čudno. Dejal je namreč: »Spoštovane gospe in gospodje! Mi vsi vemo, da gre ljubezen pri človeku skoz želodec. Zato ni potrebno, da bi bila žena lepa, tudi ne pametna. Kdo pa je brezpogojno potreben? Znatil mora dobro kuhati! Najboljši dokaz za to je naša velenjena gostiteljica. In zato vas prosim, da njej v čast dvignete svoje čaše.«

Odlikovani koroški borci

dež Anton, Strlič Jakob, Udovc Franc, Laznik Jože, Stremelj Tomaž, Kenk Franc, Rekar Alojz, Florjancić Peter, Perković Ivan, Vinšek Ivan, Mrčina Viktor, Kunstek Alojzij, Sumak Franc, Kristan Matvež, Bobek Ivan, Lipovšek Slavko, Kovačević Ivan, Dolenc Alojzij, Kotnik Andrej, Zabužek Ivan, Skušek Janez, Seljak Drago, Miskos Peter, Stanić Stanislav, Milac Miroslav, Brolih Jožef, Repina Franc, Tomazin Peter, Sliivnik Rok, Barbič Anton, Stancer Franc, Jerina Franc, Znidar Avgust, Stražisar Ivan, Perme Franc, Kolenc Rafael, Perovšek Anton, Tekave Rudolf, Korosec Ivan, Hribernik Ivan, Hočvar Franc, Pešl Viljem, Gajser Josip, Pevec Marin, Stričić Stetan, Hlade Jožef, Bercko Janez, Godič Jožef, Rifeš Anton, Pojanšek Franc, Perovc Mihael, Klemenčič Pavel, Jezeršek Ludovik, Kriše Josip, Bernot Janez, Matelič Alojzij, Markić Anton, Bulovec Ivan, Berdovnik Ivan, Beg Anton, Zavec Konrad, Juš Alojzij, Cizelj Adoli, Kosier Adoli, Kronabetlogl Stanko, Kolar Ivan, Laurič Radivoj, Levčič Stetan, Uran Franc, Lipovec Janez, Grom Matko, Šot Josip, Zlebir Franc, Zabavnik Jože, Brulce Ignacij, Hrovatin Ljubomir, Zakrajšek Jože, Erjavec Drago, Zorman Anton, Mulej Josip, Novak Anton, Hainer Peter, Gašperin Franc, Medle Franc, Zargi Josip, Pibernik Stanislav, Sinkovec Ivan, Frank Albin, Skerget Henrik, Peitler Karel, Gamze Andrej, Kac Ivan, Pušnik Franc, Gačnik Anton, Gogala Janez, Treven Franc, Zalar Alojzij, Lisac Anton, Huček Ludovik, Veselič Franc, Matunović Vinko, Kuder Franc, Dremelj Matevž, Petkovšek Janez, Petkovšek Jakob, Frank Franc, Končan Franc, Krevs Alojzij, Gole Franc, Mrak Jože, Bregar Rudolf, Končić Josip, Kolenik Alojzij, Keržan Avgust, Povič Josip, Planinc Ivan, Nerač Martin, Majcen Miha, Kotar Ignac Mahkovec Josip, Fijavž Rudolf, Perković Ivan, Jammnik Ivan, Čas Matko, Brumen Martin, Princ Ferdo, Dovečar Jožef, Murmič Anton, Segula Josip, Mlakar Ivan, Glaser Ignacij, Čelan Henrik, Tušar Janez, Kos Anton, Strnad Ivan, Rakus Franjo, Srečnik Karel, Miklošič Martin, Grasič Martin, Sift Ferdo, Klaučnik Franc, Majcen Alojz, Kamensak Alojzij, Zalokar Martin, Bolte Alojzij, Kokalj Kristijan, Fink Janez, Kranjc Mihael, Markić Janez, Tement Anton, Povik Vincencij, Suster Anton, Irgolič Jožef, Krpan Andrej, Zelenjak Franc, Rep Jažko, Kramberger Anton, Zorman Janez, Vister Valentin, Kosmač Franc, Smolej Miroslav, Pold Pavel, Osenk Franc, Koser Franc, Pezdinik Maks, Kuster Janko, Koritnik Viktor, Zargaj Stanko, Zima Franc, Spanbauer Maks, ing. Julij Ivanko, Vekoslav Jordan, Zorman Franc, Jakob Koter, Jožef Praprotnik, Ignac Cernec, Anton Zorko, Simon Šanti, Lesnik Ludovik, Bradeško Luka, Balant Janez, Bajt Janez, Kranjc Gašper, Keržina Anton, Kamenik Ignac, Kramer Jožef, Cimerman Tomaž, Podberšič Ambroz, Kolar Maks, Marček Matija, Aleksič Alojzij, Arnez Peter, Kemperle Matija, Višnar Drago, Svetina Franc, Horvat Viktor, Hvalec Franc, Silvan Franc, Krivec Valentin, Zejn Ivan, Brajc Alojz, Zvan Franc, Podgornik Andrej, Janez Franc, Trojar Franc, Ržek Janez, Jeglič Andrej, Erlich Franc, Cegnar Jakob, Vidic Anton, Zupanc Janez, Jazbec Mirko, Kosi Franjo, Stojković Milan, Lamper Franc, Klemen Janez, Lukman Jožef, Mastnak Franc, Rantak Franc, Jurca Rado, Kokošar Jernej, Svagan Jožef, Anton Zupančič, Stetan Job, Viktor Vuk, Gregor Jankovič, Franc škoporec, Oto Lacko, Ivan Sankovič, Franjo Ratej, Jakob Stukl, Franc Završnik, Franc Tomazič, Janko Hauptman, Metod Golmajer.

LJUBLJANA

Nova maša na Rakovniku

Rakovniška cerkev se pripravlja na lepo slovesnost nove maše, ki jo bo imel salezijanski novomašnik g. Franc Stuhel v nedeljo 14. julija. Novomašna slovesnost bo po sledečem sporedu: V soboto ob pol osmih zvečer sprejem novomašnika in gostov duhovnikov pred cerkvijo Marije Pomočnice. Po sprejemu slovesen blagoslov, ki ga bo podelil novomašnik. V nedeljo ob 9 izročitev novomašnega križa pred cerkvijo. Po tem ganljivem prizoru se bo pričela nova maša. Pridigal bo novomašnikov sorodnik g. župnik Alojzij Zamuda. Po maši daritev novomašnih spominov z darovanjem. Popoldne ob pol štirih govor križevskega ropaka g. Franca Skuhale, pete litanije in slovesni blagoslov. Po blagoslovu priredi rakovniška mladina akademijo v čast novomašniku in njegovim gostom.

V ponedeljek, 15. julija bo novomašnik imel drugo sveto mašo pri Mariji Pomagaj na Brezjah.

I V nedeljo dva Putnikova izleta: Logarska dolina in Žužemberk — Del. Toplice — St. Jernej.

I Ban dr. Natlačen bofer 14. otroku. Dne 10. t. m. ob pol 12 je bil v kapeli ženske bolnišnice v Ljubljani krst 14. otroka ge. Angele Pungerčev iz Boštana, občina Slivnica-Zalna pri Grosupljem, kateremu je kumoval ban dr. Marko Natlačen po svojem zastopniku bano-vinskem svetniku dr. Karlinu, k je srečni materi v imenu g. bana iskreno čestital in izročil v njegovemu imenu lep dar. Krstu so prisostvovali primarij dr. Lunaček z zdravniki in ostalim osebjem. Novorojenec je bil krščen na ime Marko. Najstarejši otrok siromašne družine (oče je priden in marljiv mlinarški pomočnik) je star 21 let, do sedaj najmlajši razen Marka pa 16 mesecev. — S tem je g. ban zopet pokazal svoje socialno čustvo do siromašnega ljudstva, posebno pa še težnjo, da se podprejo družine, ki imajo veliko otrok.

I Slovo dr. Lavriča od bolnišnice. Šef drugega kirurškega oddelka splošne bolnišnice dr. Božidar Lavrič je bil, kakor smo že poročali, imenovan za rednega univ. prof. medicinske fakultete v Ljubljani. Ze prihodnjo jesen bo dr. Lavrič prevzel na medicinski fakulteti stolec za kirurgijo in bo že oktobra prišel z fizičnimi predavanji. Dr. Lavrič je bil skoraj 7 let vodja drugega kirurškega oddelka splošne bolnišnice in je v tem dolgem razdobju mnogo storil za zdravje bolnikov, katerim se je posvečal z vso ljubeznijo. Tisoč in tisoč se ga spominjajo s hvaležnostjo. Včeraj je bil zadnji dan, ko je dr. B. Lavrič še opravljal posle vodje drugega kirurškega oddelka. Po dopoldanskem obisku pri bolnikih se je g. prof. iskreno poslovil ne samo od svojih bolnikov, ampak od vseh nameščencev in usmiljenih sester, ki ga bodo za vedno obdržali v najlepšem spominu. Včeraj je tudi dr. Lavrič izročil posle vodje kirurškega oddelka. Njegovo mesto je prevzel primarij dr. Vlado Guzelj.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

I Vse pevke in pevce Hubadove župe mešan in moških zborov v Ljubljani vabi župna uprava k prvi skupni vaji, ki bo drevi ob 20 v Hubadovi pevski dvorani Glasbene Matice, za odkritje spomenika kralja Aleksandra v Zvezdi. Poleg not »Slava najboljšemu sinu« ter tridelne državne himne, naj arhivarji prinese s seboj tudi dr. Kimovčev »Ah, ne mislimo« za glasovno-filmski posnetek, ki bo drevi na skupni vaji. — Uprava Hubadove župe.

I Zvezda je že lepo urejena. Ureditel trat v Zvezdi bo kmalu končana in mimoidoči se lahko prepričajo, da je preureditev Zvezde le povečala njeno lepoto. Sveže zelenje na novo posejanih trat je nekaj izredno lepega in upravičeno je upanje, da bo to zelenje obstalo tudi pod sencami kostanjev, ki v resnici ne prepuščajo mnogo svetlobe. Tudi razsežni trg pred spomenikom je že lepo splaniran. Sedaj urejajo pota, ki bodo vodila skozi Zvezdo. Če je ureditev vse Zvezde šla hitro izpod rok, tedaj pa gre tem bolj počasi izpod rok oblaganje spomeniškega podstavka. Že lep čas je od tega, odkar so vzdali v podstavku spominsko listino, vendar se od tedaj na betonskem podstavku ni skoraj prav nič spremenilo. Sicer je res, da je hudo nagajalo vreme, čujemo pa, da so tudi veliki granitni kvadri izdelani v napačnih merah, tako da morajo sedaj že lepo zbrusene in obdelane kamne na novo obdelovati, kar zahteva seveda neprimerno več časa. Če bo šlo delo na spomeniku samem tako počas naprej kakor doslej, potem bomo lahko veselili, če bo spomenik popolnoma urejen na zimo, ko bo Zvezda že zgubila svoj zeleni okras.

I Iz bolnišnice. 9-letni sin krojaškega mojstra Leopold Toporis iz Tržica na Ljubljanski cesti je

po nesreči padel in si zlomil ključnico. — 53-letni posestnik Andrej Arko v Lipovšice pri So-dražici je padel po stopnicah na skednju in si zlomil rebra ter poškodoval hrbtenico. — Nazis Kalupčić, delavec brez stalnega bivališča, je z drugimi delavci podajal opeko. Pri tem mu je nekdo po nesreči vrgel opeko v koleno in mu ga tako poškodoval, da se je moral zateči v bolnišnico.

I Za poletne damske in moške obleke bo ste najlažje izbrali pri tvrdki Goricki Sv. Petra cesta.

I Številne aretacije v Ljubljani. Ljubljanska policija je včeraj prišla več nepridipravov, večinoma same stare znanice. Tako je bil aretiran 61-letni brezposelni delavec Andrej Trejce iz Poljskari pri Liti. Zasleduje ga namreč okrožno sodišče. Iz prav istega razloga je bil prijet 40-letni Franc Cerin, doma iz Borovnice. Že 20 let se možakar brez stalnega dela in zaslužka potika po Sloveniji in je bil tudi že iz Ljubljane večkrat izgnan. Sedaj ga išče okrožno sodišče v škofji Loki. — Zaradi suma, da sta s pajdaši zagrešila več tatvin, sta bila

aretirana 62-letni Franc Hrušič iz Prečne pri Novem mestu in 41-letni Franc Vrtančnik iz Vira pri Domžalah. — Bivši raznašalec zavojev 59-letni Anton Z. pa je bil prijet zaradi tega, ker je utajil nekaj zavojev, ki bi jih moral po naročilu nekakega prevoznika pod-jetja izročiti strankam.

I V kino »Sloga« teče tle dni film z neobičajno vsebino, pod imenom »Orlakove roke«, prirejen po noveli M. Renarda »Les mains d'Orlae«. Glavno vlogo ima Peter Lorre. Napol noli učenjak-zdravnik Gogola, je zaljubljen v ženo slavnega pianista Orlaka. Pri železniški nesreči zgubi Orlak roke. Zdravnik Gogola mu na prošnjo Orlakove žene da s operacijo roke metalca nožev, ki je bil usmrčen pod giljotino. Orlak se zgrozi pred svojimi rokami, ki imajo samo željo metati nože, a igrati ne morejo več. Ker imajo Ljubljani zelo močne in utrjene živce, jih ne bo groza filma, da si ga ne bi ogledali.

I Na zavori poštnega vagona se je vozil. Včeraj so našli pri brvovlaku, ki prihaja iz Zagreba, na zavori poštnega vagona 16-letnega Dragotina Granatirja, ki je pobegnil staršem iz Siska. Fant jo je po čudnih potih primahal do Zagreba in trdi sedaj, da se je iz Zagreba pripeljal naravnost v Ljubljano kot slepi potnik na zavori poštnega vagona. Če je vse res, kar pripoveduje, bodo šele ugotovili, nakar ga bodo poslali domov.

MARIBOR

Obnovitvena dela v stolnici

Zadnjič smo poročali, da se v notranjščini mariborske stolnice izvršujejo ojačevalna dela v obliki železobetonskih preklad nad vsemi romanskimi ločnimi konstrukcijami. Te preklade imajo namen, da prevzamejo na se vso težo zidovja, stropov in tudi strehe in jo prenesejo neposredno na močne kamnite sople, da tako popolnoma razbremene od starosti že močno načeto romansko zidavo. Pri teh delih je bila potrebna vsa previdnost in vestnost.

Potem, ko so se utrdile razbremenilne preklade, so pričeli zidarji previdno odpirati stare konstrukcije, ki so bile do tedaj skrite za povsem neurejeno arhitekturo novogotske romantike iz konca stoletja. Po razkritju odprtja je postal cerkveni tloris izredno jase in predstavlja tipično troladijsko slopno baziliko. Ladje so sedaj medsebojno popolnoma povezane, ves vtis je zraven in svetel. Kakor je bila poprej vsaka od treh ladij omejena, oddvojena, tako so sedaj padle pregrade in sodelujejo vse tri ladje v skupnem ubranem prelivanju. Tudi iz praktičnih pogledov je tako preurejena notranjščina mnogo pridobila. Saj je sedaj možen pogled na prižnico od vseh psovod in se glavna ladja kopije v luči.

Pretekli teden sta si ogledala restavratorska dela univ. prof. dr. Stele in banov. konservator dr. Mes-senel ter sta skupno s projektantom arhitektom Marjanom Mušičem obravnavala problem obnovitve starih ločnih konstrukcij. Pri tem se je sklenilo, da bo restavracija skušala očuvati, kjer je to le mogoče, stare konstrukcije v prvotni kamniti izdelavi; tam pa, kjer to ni mogoče zaradi preperelega gradiva in statično prešibkih slopov, bo dodana obloga iz klepasega umetnega kamna.

Prezvišeni vladika je tudi ob tej priliki pokazal vse globoko razumevanje in je odredil, da se dela v tem smislu nadaljujejo in tako estetsko zadovoljivo končajo.

Pri preiskavi podstavkov slopov je restavracija ugotovila, da je bil prvotni cerkveni tlak pol metra izpod sedanjega.

V kratkem bodo oddana dela nove podometne električne instalacije; prenovljena bo prižnica z odstranitvijo rizalita, na katerem danes sloni in z dopolnitvijo služnika, ki je bil odstranjen, v območju prižnice.

Mariborsko občinstvo z vsem interesom spremlja obnovitvena dela, po katerih bo notranjščina stolnice zadobila prečiščene umetniške vrednote.

* m Karitativna zveza v Mariboru sporoča, da se odpeljejo dečki, ki so sprejeti na okrevanje v Mladinski dom v Kaštelu Stašiliču pri Splitu v petek, dne 19. julija z brzovlakom ob 13.53 ter se vrnejo 10. avgusta z vlakom, ki prispe v Maribor ob 11.43. Starše oziroma tozadevno obveščene urade vljudo prosimo, da se ravnavo po navodilih, ki so jih prejeli.

m Blagoslovitev prapora magdalenskih evecarjev bo v nedeljo, 21. julija v magdalenski župni cerkvi. Slovesnost se vrši ob pol desetih popoldne.

m Zetev smrti. V bolnišnici je umrl 50letni vrtar dr. žel. g. Franc Zupan, na Koroški cesti 90 pa 32letni tovarniški delavec Josip Kosi. Naj v miru počivata, sorodnikom naše sožalje!

m Šofer brez izpita z avtom podrl baroko. So-lastnik avtoprevoznika podjetja Janez Slogar iz Slovenske Bistrice se je epravi v tovarni avtomobil, čeprav nima šoferjskega izpita. Mož je pogal tovarni avto. Ker pa ni izvežban vozač, se mu je na Glavnem trgu v Slov. Bistrici dogodila nesreča. Najprej je zavozil v kup gramoz, radi česar je izgubil oblast nad vozilom. Zavozil je v park in v njem podrl baroko, v kateri ima Emil Dorn svojo branjarjo. Baroko je popolnoma zdrobil, K sreči se je nesreča dogodila zjutraj ob šestih, ko v baraki ni bilo nikogar. Škoda znaša 15.000 dinarjev. S tem avtomobilom je imelo podjetje že več nesreč, tako eno v Slivnici, ko je iz njega padlo več oseb, ki so se vračale s tombole v Mariboru.

m Iz stisk drugih si je delal dobičke. Oblasti so dobile prijavo, da so soštanjski orožniki aretirali nekake Ivica Horvata, 26letnega bančnega uradnika, rojenega v Sisku. Mož je hodil po Sloveniji in pridno izvajal denar od ljudi, ki so bili v stiski in so potrebovali posojila. Najbolj se je Horvat udeležoval v Soštanju, kjer je celo sto ljudi opeharil za nad 2500 dinarjev. Možakar se je izdal za uradnika bančnih zavodov »Danubius«, »Narodne štedion« in »Uzajamnosti« v Zagrebu. Ljudem je obljubljal posojila proti mesečnemu obročnemu odplačevanju. Za vsako tako obljubljenno posojilo pa je seveda inkasiral potrebno pristojbino za sprejem v članstvo enega teh zavodov. Ljudje so mu nasledili ter mu pristojbine plačali. Seveda so se pa čudili, ko v dogovorjenem času ni bilo obljubljenega posojila. Ko se je po daljšem času Horvat v Soštanju zopet pojavil, se je izgovarjal, da je bil na orožnih vajah in da ni mogel izvršiti potrebnih poslov. Vkljub temu izgovoru pa so ga orožniki aretirali, ker bi se sicer Horvat gotovo še znal najti kako žrtve. Pred Horvatom je pred časom preku časopisja že evarila »Narodna štediona« v Zagrebu.

m Oškodovani rezervisti. Trije rezervisti iz Rogaske Slatine, Peter Janček, Jožef Hibler in Martin Kočijač, so služili orožne vaje v Mariboru. Civilno obleko so shranili pri neki znaniki v mestu. Po dosluženih orožnih vajah so šli po obleko, tam pa so prestrašeni zvedeli, da je pred nekaj dnevi prišel neki mlajši moski, ki je rekel, da so ga poslali njegovih tovariš, in vse tri obleke odnesel. Oskodo-

Ptuj

Smrtna nesreča mladega fanta. Malek Franc, 16letni vajenec in posestnikov sin iz Zabajka pri Ptujju je v nedeljo obiral na visoki lipi cvetje. Stopil je na krhko vejo, ki se je pri tem zlomila. Nesrečni fant je padel na tla in se hudo poškodoval. Takoj so ga prepeljali v ptujsko bolnišnico, vendar pa mu zdravniki niso mogli pomagati in je kmalu pri prevozu izdihnil. Naj mu sveti večna luč! Hudo prizadeti družini naše iskreno sožalje!

Smrtna kosa! Te dni sta umrla v tukajšnji hiralnici 36letni Bogomir Jagrič in 26letni Ivan Košas. Naj počivata v miru!

Poskušeni vlomil. V noči od torika na sredo so neznani vlomilci poskušali vlomiti v trgovino Sirec Marice, v prostore urarja Alojza Pinoze in v branjerijo Marije Vodopivec. Pri prvih dveh niso mogli vdreti v prostore ter so poškodovali samo vrata, medtem ko so pri zadnji uspeli, vendar niso nič posebnega odnesli. Za-levo zasledujejo oblastva.

Mestna godba priredi v soboto, 13. t. m. ob pol 21 v mestnem parku v paviljonu po daljšem presledku zopet svoj koncert. Dirigiril bo g. prof. Jože Gregorc.

Koprivnica pri Rajhenburgu

Cestni odbor je tukaj naredil nov most iz žel. betona, cesto na vsako stran primerno povišal in s tem promet izdatno olajšal. Delo je bilo prepotrebno, saj je prejši skoraj ob mali povodnji tekla voda čez cesto in tako ovirala promet med Rajhenburgom in Kozjem. Zelo smo hvaležni odboru za veliko žrtev! Je zopet en korak naprej glede kulturnega središča, ki kliče po samostojni občini Koprivnica imamo cerkev, šolo petrazrednico, pošto ter v neposredni bližini farne cerkve hranilnico in posojilnico. Denarni zavod ima prav udobno stanovanje z vrtno za sočivje, zelo primerno za kakega upokojenca ali obrtnika, krojača, čevljarja i. dr. Kdor hoče dolgo in v miru živeti, naj pride v Koprivnico, kjer je dober planinski zrak in mični sprehod! Avtozveza vsak dan in v primeru bolezni zdravnik blizu!

Slovenska Krajina

Novo šole so pričeli tudi po naši Krajini graditi. Hvalevredno je prizadevanje nekaterih občin, da se ne ustrašijo žrtve, ki so s tem v zvezi. Ti ljudje se gotovo zavedajo, da to delajo za svoje otroke. Tako so že začeli graditi šolo na meji v Hodošu, urjevati zemljišče in kopati temelje so že tudi začeli v Markovcih. V obeh krajih bodo zidali dvorazrednici. Priprave za zidanje nove šole so v polnem teku tudi v Bakovcih, kjer bo šest-razrednica, toda zaenkrat bodo gradili samo tri učilnice, druga nova šola v isti občini, to je Sobota okolica, bo zgrajena v Rakičanu, tu bo šola z dvema učilnicama.

Kmetijsko-gospodarski tečaj bo kr. banska uprava priredila jeseni v Martjancih. Tečaj se bo pričel 10. septembra in bo trajal tri mesece. Že sedaj opozarjamo dekleta na ta tečaj, obenem pa pripominjamo, naj se dekleta že sedaj pobrigajo za sprejem, ker je število omejeno.

Novo mesto

Farni večer. Ob priliki 40-letnice mašništva g. prošta Karla Cerina priredi Prosvetno društvo s sodelovanjem še drugih organizacij občestveni farni večer. Na sporedu so pevske, orkestralne, dramske in simbolične točke. K farni prireditvi, ki se prične v nedeljo, dne 14. julija ob 8 zvečer v dvorani Prosvetnega doma, kar navkljudneje vabimo vse farane novomeške mestne župnije. Vstopnina običajna.

Celjske novice

Požar v Gaberjih pri Celju

Celje, 11. julija. V pretekli noči je zgorelo v Gaberjih pri Celju veliko gospodarsko poslopje veleposesnice Adele Dečkove. Ogenj je izbruhil okrog 11 ponoči, zato je razumljivo, da je gasilski rog zelo vznemiril goste naseljeno prebivalstvo, ki je prihitelo na kraj požara, saj skoraj verjeti ni moglo, da spet gori pri Dečkovih, kjer je lani zgorel do tal velik kozolec, l. 1930 pa isto gospodarsko poslopje, katerega je lastnica dala obnoviti. Ogenj se je z vso naglico razširil in zajel vse poslopje ter uničil leseno ogrado, zgorelo pa je tudi seno, vozovi in drugo. Na kraj požara so prvi prihiteli gasilci iz Gaberij, nato Celjani in še gasilci iz Škofje vasi. Škodo cenijo na 150.000 din. V poslopiju sta bila tudi lokala — frizerski in krojaški salon, ki sta prav tako poškodovana. Kako je ogenj nastal, zaenkrat se ni dognano. Gasilci so zaradi tlečega ognja morali biti na kraju požara do zgodnjega jutra.

* c Tujskoprometno društvo za šmarsko-rogaško-kojski okraj bo imelo svoj letošnji občni zbor

Nova godba celjskega 39. pešpolka

Po prizadevanju vojaške oblasti, zlasti dose-danega poveljnika 39. pp. g. polkovnika Defarja Liberata, in celjske mestne občine je dobilo Celje vojaško godbo. S tem je naše mesto mnogo pridobilo, kar vidimo po vnetem sodelovanju celjske vojaške godbe pri raznih kulturnih in drugih pri-

reditvah v Celju, okolici in celjskem okraju. Fotografija nam kaže godbenike vojaške godbe 39. pp. s poveljnikom 39. pp. polkovnikom g. Defarjem Liberatom in vodjo godbe podporočnikom gosp. Fabjanovičem.

V Franciji se niso vse telefonske zveze v redu. Tu in tam jih preizkušajo, ali zveze že delujejo.

KULTURNI OBZORNIK

Moderne slovenske novele v nemščini

Založba Adolf Lusér na Dunaju in v Lipskem je izdala v lepi obliki zbirko slovenskih novel v nemškem prevodu »Slovenische Novellen«, kakor sta jih preskrbeli gospoda dr. Franc Hille in Stanislav Hafner, predstavnika nemških kulturnih teženj v Belgradu in v Ljubljani. Knjiga obsega 252 strani ter je izredno okusno izdelana. Vinjeta na ovitku je lesorez Mihe Maleša, kakor tudi vinjeta Slovenke v avbi na platnicah. Hrbel platnic je okrašen z ornamentom Maksima Gasparija, ki predstavlja stilizirano srce, nagelj in slovenske cvetove. Obsega pa naslednje prevode: Irena Cankarja, ki začenja zbirko, predstavlja črtica Sestica, ki priskrbi tuje ljubice velikega Slovenca do matere, obenem pa globino Cankarja - psihologa. Finžgar je zastopan s starejšo črtico Nad petelina, da bi gotovo boljše predstavljala kakšna kmečka novela (Naš vsakdanji kruh itd.), ki pa so seveda predolge za tak izbor. Meško ima črtico Pravica starega Matije, iz Beška je vzeta njegova novejša novelica Bajlar Mihale iz Doma in sveta 1936. Juš Kozak je predstavljen s polnobarvno Bohinjsko pastoralo, Prežihor Voranc pa z Bojem na Požiravnikih, ki je gotovo ena njegovih najboljših, pa seveda tudi najbolj materialističnih novel. Ti pisatelji torej v nemškem izboru predstavljajo slovensko moderno pripovedništvo.

Po kakšnih vidikih sta prevajalca izbirala pripovednike za te antologije slovenskega, hrvatskega in srbskega modernega pripovedništva, izmed katerih je slovenska izšla kot prva, nam pove dr. Hille v Pogovoru na treh straneh. Tam pove jasno, da ta zbirka ne bi bila urejena po literarno zgodovinskih načelih, temveč hoče biti več: hoče bravaša s povestmi in črticami vpeljati v duhovni svet te pokrajine, ki leži na ločnici med Vzhodom in Zapadom in ki ima posebno privlačno moč za Nemce zaradi čudovitega mozaika pokrajinskih raznolikosti in kulturnih krugov, zaradi življenja njenih prebivalcev ter velikega bogastva narodnih izročil. Zaradi teh lastnosti, pravi prevajalec, so te literature posebne nacionalne književnosti v smislu Hansa Grimma. Glavni poudarek v izboru teh novel je torej v predmetnosti, v snovi. Zato morda kak pisatelj manjka — Slovenci takoj opazijo, da manjka Ivan Pregelj, glavni predstavnik desetletja po Cankarju —, kajti prireditelja sta sprejemala v izbor izključno realistične in sodobne snovi, zato je izpadel tudi tak klasik zgodovinskih črtic kakor je Pregelj (to pove tudi Hille) ter tako opraviči Pregeljevo odsotnost v zboru modernih slovenskih pisateljev.

Ko tako v splošnem pove značaj zbirke, označi Slovence še posebej kot take, ki smo Nemcem po gosodstvu, zgodovini, narodni kulturi, po življenju, gospodarskih in socialnih razmerah najbližji. Nato z nekaj besedami predstavi avtorje, ki so zastopani v tem izboru.

Cankar mu je ustvaril moderne slovenske proze ter nadpovprečna postava slovenske književnosti. V njegovih povestih zvane problemi slovenstva. Je to tragedija malega naroda, da se mora stalno bojevati proti nevarnosti potujevanja. Cankar dvigne vprašanje narodnostne potrditve v višji svet duhovnega in čutnega; stražarica ljudskih izročil je mati, motiv, ki se pri Cankarju vedno in vedno spovrača. Iz materinskih plasti narodnosti, iz kmečkega življenja je zrastle nekoč narodna obnova Slovencev, iz nje izvira še danes narodu pomladitev. Finžgar mu korenini v jezikovni kulturi impresionizma. Njegova novela (Nad petelina) je značilna za močno prirodno dojetje Slovencev, katerih domovina je bogata z naravnimi lepotami. Zaokrožena, skoraj bi lahko rekli klasična podoba slovenske gotske pokrajine in njenih prebivalcev

Dr. Adolf Režek: Pabirci po novijoj literaturi o Rogoški Slatini. Poseben odtisak iz Alma Mater Croatiae, leto III. št. 10. Zagreb — Str. 7. Sunt certi denique fines. Znani prirodoslovec dr. A. Režek, ki je kot kaže njegovo dosedanje delo (glej LZ 1939 in KZN XXXIII. 2. 1938) edini naš človek, ki more in sme avtoritativno soditi o bitju in žitju R. S., je v zadnji številki Almae Matris Croatiae (A. M. C. III. 10. 1940 442—448) obdelal s strokovnega stališča reklamno literaturo o R. S. v članku: »Pabirci po novijoj literaturi o Rogoški Slatini«.

Dr. Režek zahteva v uvodnem delu svoje razprave, da naj je vsebina reklamnih člankov in reklamne literature o zdraviliščih dostojna, resnična in objektivna. S temi njegovimi zahtevami se mora strinjati vsako, saj reklama literatura zdravilišča ni samo zato, da krasi z lepimi ovitki in slikami ordinacije praktičnih zdravnikov, ali pa da »Putnik« naredi z dekorativnimi platnicami apartno izložbo. Ne, njena naloga je mnogo večja, zdravniki morajo, ker je mnogo gradiva težko dobiti, tudi iz nje črpati znanje in poznanje vode zdravilišča, da vedo kam pošljejo bolnika. Poleg tega pa ima reklama literatura še dolžnost do bodočnosti, do znanca, da morejo ti nekoč črpati iz nje vednost o vodi in razmerah v zdravilišču v prejšnjih časih in tako skrbeti in biti opozorjeni na razne potrebe in izboljšave in ukrepe. V koliko odgovarja tem zahtevam reklama literatura o R. S., nam pokaže avtor, z obdelavo brošure, ki jo je napisal bivši šef-zdravnik kopališča R. S. dr. Kolterer in ki jo z malimi, neznatnimi izpremembami publicira od 1923—1938 kot standard reklamno delo o R. S. Dr. Režek nakaže, da ve zanje in pomaga pri teh reklamnih delih uprava R. S. Kakšnim delom daje s tem svoj imprimatur uprava, ki je 1930. leta zahtevala, da se uvede za reklamne tekste cenzura, moramo vedeti, da nam bo mogoče sedaj, ko se bliža tristoletnica »zgodovinske dobe« R. S. ukrepati kaj proti temu in digniti pisanje o R. S. na pravičen in pošten nivo.

Kakšna resnost vodi dr. Koltererja pri sestavljanju te standard reklame nam kaže to, da se n. p. ni potrudil, da bi ugotovil pravo ime gore Strahinice nad Krapino, ampak jo enostavno per fabricam manu imenuje Krapinska gora. Res je, da to najbrž ne bo delovalo na kvalitativni efekti zdraviljenja in na vtise, ki jih bo imel tujec o R. S., pač pa bo začuden gledal pazljivi čitalec Koltererjeve brošure, ko bo iskal toplih tušev v sportnem kopališču, a jih ne bo našel. Ko bo videl, da piše na marmorni plošči v Zdraviliškem domu, da je letá pogorel 1910. leta, dočim piše dr. Kolterer, da je pogorel 1908. leta. Ko si bo tujec ogledoval zbiralne naprave, bo ugotovil, da ni resnica, kar piše dr. Kolterer, da zrak nima dostopa do vode in pričel bo misliti, da je vsa knjižica pisana neresno. Vse to morda ne bo v preveliki meri škodovalo ugledu zdravilišča, kaj pa če prične kdo po teh neresničnostih opozorjen primerjati in pregledovati analize v tej reklamni knjižici? Našel bo, da navaja dr. Kolterer 1938. kvantum kalija v vodi »Tempel« 0,1237 g, dočim 1927. leta po isti analizi

v veselju in tegobi vsakdanjega dne je novela Juša Kozaka. Nato opozori na primerjavo Ksaverja Meška in Prežihovega Voranca, da se vidi, kako velik razpon vlada v današnji slovenski književnosti. Meško, katoliški duhovnik — ti imajo sploh posebno velik vpliv na slovensko književnost — riše v postavi starega Matije religioznega človeka in vas v svojem starem ohranjenem redu. Kakšno brezno deli ta svet cerkvenega zavetja od »mladega Voranca« (?), ki opisuje težko, brezupno borbo za vsakdanji kruh malega človeka. V sredini svojega zanimanja stavlja za današnje slovenstvo tako važno vprašanje malega in najmanjšega kmeta. Tako stopa k problemu malega naroda tudi problem malega človeka, kateremu je Bevk. najpomembnejši in najplodnejši slovenski pisatelj po Cankarju, kot prvi pogledal v dušo.

Zaključuje pa na splošno o Slovencih takole: »En del slovenskega naroda (Volkes) sega prav v panonsko nižino, ki je do leta 1918 bila v okviru krone sv. Štefana in se pod njo po svoje razvila. Zlasti s tega stališča se nam kaže slovenstvo nekdanjih avstrijskih dežel kljub pokrajinskih razlikosti in siceršnji nasprotij kot zaključeno narodno telo in živa narodna skupnost z zrelostjo in oblikovno zmožnostjo srednjeevropskega naroda. Kdor pozna bogato izdajanje knjig in časopisov tega razboritega naroda, ne bo mogel domnevati, da predstavlja samo osem odstotkov skupnega prebivalstva Jugoslavije.«

Tako predstavlja dr. Hille Slovence in moremo mu biti hvaležni za tako predstavitev Slovencev v širokem svetu. Na ovojju knjige, ki je okrašen z Malešovo vinjeto, vzelo iz Machovega Maja, pa je naslednje priporočilo založbe, ki je za naše književnike jako laskava:

»Prav tako preproste v svojih literarnih sredstvih kakor prepuščajoče a svojim pesniškim vidom, se uvrščajo te novele ob stran najboljšega, kar more pokazati svetovna literatura, zlasti v kolikor opisuje trpečega in borečega se človeka. Veliko raznolikosti je našlo svojo pesniško obdelavo v tej knjiži: otroška bol, zanimiva premena lovskih strasti, usoda ubogih in slabih v svetu, ki ne pozna nobenega usmiljenja. Vseposvoda pa zapazi bravec: neprestano borbo, ki vlada med temno močjo bivanja na zemlji in močjo človeške duše, polna melanja in groze, več ali manj krito in vedno blizu odločitve. Ta knjiga zajame in pretrese brava, napolni pa ga obenem tudi z zadoščenjem tega, čemur se je življenje dalo v vsej polnosti.«

Tako torej ta zbirka predstavlja slovenske književnike širokemu svetu. Kolikor sem mogel primerjati prevode, so do skrajnosti skrbni in vestni ter doslovni. Tudi imena so vsa ohranjena v slovenski obliki (Podlogar, Peternelj, Lisee itd.), razen v naslovu Kozakove novele Bohinjska pastorala, kjer je ime kraja ponemčeno Wocheiner Pastore, kar je gotovo nedopustno in neumestno. Pa to je tudi edini primer, ki sem ga zapazil jaz.

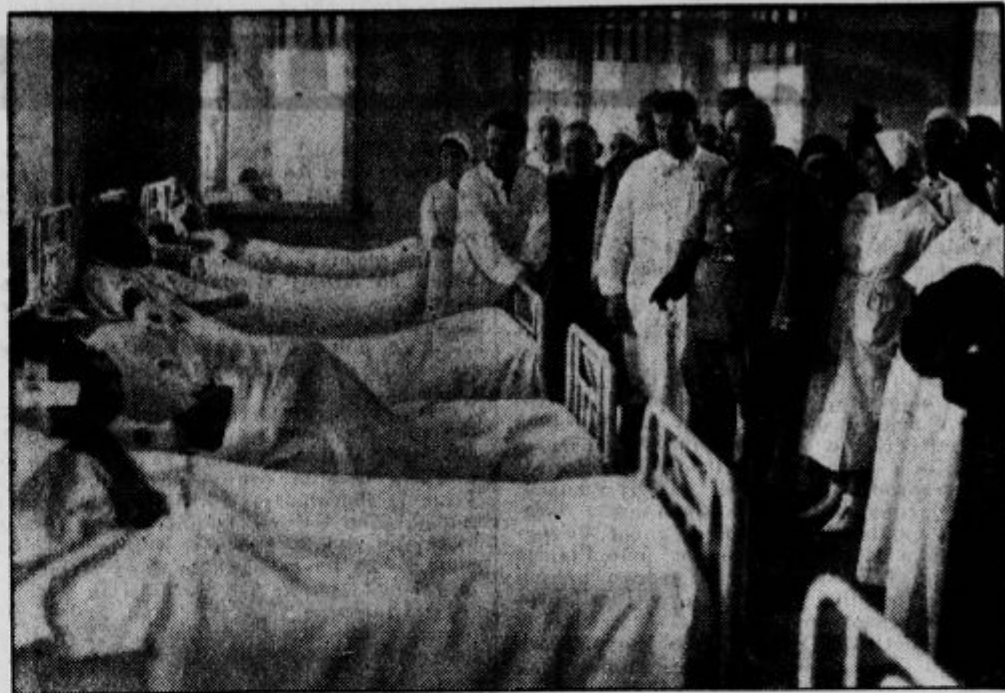
Morda bi želeli v tako antologijo pripovedništva tudi literarno zgodovinski uvod v moderno slovensko književnost, tako nekako kakor ga imata češka in slovaška antologija lirike. Toda ta izdaja tega uvoda nima, razen nekaj opazk, kakor smo jih navedli. Pač pa je ob tej priliki eden izmed prevajalcev dr. Stanislav Hafner priobčil v literarni reviji iste založbe Der getreue Eckart (I. VII. 1940) pregled modernega slovenskega pripovedništva, o katerem pa bomo poročali jutri.

Prevajalcema kakor založnici pa smo hvaležni za lep izbor, lep prevod in izredno lepo izdajo slovenskih modernih pripovednikov v svetovni jezik. Tako najmodernejša slovenska književnost prestopa ozke meje domovine in raste v svet.

navaja 0,0608 g. Dalje bo videl, da navaja za vrellec »Tempel« na isti strani enkrat 0,0609 g in drugič 0,0617 g kremenčevne kisline. Dr. Kolterer navaja vrednost hidrokarbonatov »Styria« 5,1548 g, »Donat« pa 6,4061, dočim pokojni profesor balneologije Nenadović navaja za prvi vrellec 0,778 g, za drugi 1,3321 g manj. Za jon magnezij v vodi »Donat« navaja dr. Kolterer (po Mohorčiču) 0,9212 g, a Nenadović za 300 mg manj. Kolterer navaja za svobodno ogljikovo kislino v vodi »Donat« vrednost 5,5620 g, a Nenadović po isti analizi (Mohorčič) 1,5610 g, to je za 4 g manj. Nadalje bo videl čitalec, da poziva dr. Kolterer za participo pri svojih »izsledkih« prof. E. Machea, podtikajoč mu, da je ugotovil in trdil, da je R. S. radioaktivna, kar je ugovorljivo neresnica, nezanje fizike oziroma farmakodinamije in nepoznavanje Machejevih del.

Diference, ki nastanejo, če primerjamo knjižico dr. Koltererja, ki gotovo ni imel same te ambicije, da se njegove brošure dele tako kot reklama na velesejnu, ali pa reklamni letaki po cestah, kojih usoda je, da slej ali prej izginejo na smetišču ali stranišču, z drugimi resnimi balneološkimi deli so tolike, da moramo podvomiti v resnost in resničnost bivšega člana znanstvenega oddelka v R. S. in pravilnost ambicij, ki so ga vodile pri sestavljanju knjižice. Kajti nikakor ni vseeno, če odredimo bolniku vodo, ki ima 5½ g (toliko sploh ne more imeti!) ali pa 1½ g svobodne ogljenčevne kisline, ali pa če ga pošljemo zdraviti še obenem v zdravilišče, ki ima 1/35 one radioaktivnosti, pri kateri moremo imenovati vodo radioaktivno, ko mu taka voda sploh ne more pomoči.

Tak način reklame je enak onemu, s katerim ljudje po hišah prodajajo maže proti žuljem, črom izpadanju las in sličnemu. Saj je eminentno jasno, da hoče prikazati nekaj, česar ni. To nam dokazuje tudi pasus, kjer govori dr. Kolterer o hidroterapiji, o kateri pravi, da je moderno opremljena, ko pišejo zagrebški »Novosti« in »Slovenec«, da bodo vprav ta oddelek preuredili najmoderneje. V istem času, ko je knjižica izšla. Dr. Kolterer nam piše 1939. leta, da je v načrtu preureditev hidroterapije. Čemu jo, preurejati, če je moderna? Nedoslednost, ki kaže, kako neresno je pisana knjižica, samo ad usum reclame, ne pa ad usum medic. Saj ta član znanstvenega oddelka poroča, da voda R. S. zmanjšuje količino sladkorja v krvi in skalnici, a niti ne pozna, niti ne navaja edinega dela, ki se s tem vprašanjem ukvarja: A. Režek und Dr. Ciglar: Der Einfluss komplizierter Elektrolytlösungen auf das Zuckerstoffwechsel, dočim je prav v zadnjem času baje zahteval prof. H. Seyle, znanstvenik iz Kanade od avtorja članek, ki ga omenjamo, dočim ga član znanstvenega oddelka ne citira v seznamu literature, niti ne iznese faktov, ki sta jih naša domača znanstvenika ugotovila. Kanadi vodo za to delo, pisec standard brošure, ki sedi v R. S. in od nje živi, ga ne pozna. Poročamo o tej brošuri samo kot kronisti, ker smo dobili v roke separat omenjene razprave in nam je hudo, da nalepi reklama knjižica na tako strokovno oceno. Rogoška Slatina je tako priznana in svetovno

Mussolini na obisku v bolnišnici vojaških ranjenecov v San Remu.

Nostradamusova prerokovanja

Sedanja vojna je vzbudila po vsem svetu ogromno zanimanje za prerokovanja znamenitega francoskega učenjaka Mihaela Nostradamusa, ki je pred 400 leti vse sedanje dogodke s čudovito točnostjo napovedoval. Mihael Nostradamus se je rodil 1505. leta v Saint Remy, umrl pa je 1566 v Salonu. Bil je judovskega rodu ter je izhajal iz znanega plemena Isahar, ki ga že sv. Pismo navaja kot plemo prerokov in jasnovidec. Ze njegov praded je sprejel krščansko vero. Mihael Nostradamus je bil znamenit zdravnik, astronom, botanik ter je spisal več znanstvenih del, ki imajo še sedaj svojo vrednost. Živel je dolgo časa na francoskem dvoru. Najbolj slaven pa je postal zaradi svojih čudovitih prerokovanj, takozvanih »Centuries«. Spisane so v obliki verzov ter je v njih napovedal bodočnost Francije, francoskih mest in posameznih pokrajin, francoskih vladarjev ter tudi bodočnost ostalih evropskih držav in sveta za 25 stoletij naprej. Ze za časa njegovega življenja so se mnoge njegove napovedbe uresničile,

tako na primer nenadna smrtna nesreča kralja Henrika II., ki je bil smrtno ranjen na turnirju. Nostradamus je njegovo smrtno nesrečo točno predvidel in opisal. Prav tako pa so bila točna njegova prerokovanja o francoski revoluciji, o Napoleonu I. in Napoleonu III., o pretekli svetovni vojni. S čudovito točnostjo se izpolnjujejo tudi njegove prerokbe o sedanjih dobi. Pred 400 leti je napovedal Nostradamus brezuspešne napore in polom Društva narodov, nastop evropskih diktatorjev Mussolinija, Hitlerja in Stalina, revolucijo v Španiji, Ljudsko fronto v Franciji, zasedbo Češkoslovaške in izbruh sedanje svetovne vojne ter poljski in francoski poraz. Celo prodor Maginotove črtnje na Moselji omenja! Prav tako je napovedal uporabo sodobnih bojnih sredstev — letal, motoriziranih edinic, podmornic, iznajdbe radia in modernih prometnih sredstev. Silno so zanimive njegove napovedi o nadaljnjem razvoju sedanje vojne ter o bodoči podobi Evrope. Omenja tudi našo državo. Nostradamusova prerokovanja so že izšla v vseh svetovnih jezikih, tudi v srbskem in hrvaškem. Kakor smo izvedeli, bodo izšla te dni tudi v slovenskem jeziku ter bodo gotovo tudi pri nas vzbujala veliko zanimanje.

ŠPORT

Atletika med našo kmečko mladino

Človek bi skoraj ne verjel, s kakšnim veseljem in s kakšno voljo se atletike oprije naša kmetiška mladina. Kdo bi si mislil, da je fantovski odsek v Mengšu v nedeljo slovesno, odprl svoje atletsko igrišče. V to svrhu je Fantovski odsek v Mengšu priredil atletsko tekmovanje svojega odseka, h kateremu pa je tudi povabil celo kopico odsekov iz svoje okolice. Tako so poleg prireditelja tekmovali člani in mladi odseki iz Vodice, iz Grobelj, Doba, Domžal in Homca. Izven konkurence je sodeloval tudi nekaj članov in mladcev iz Ljubljane, Dravlj in St. Vida. Udeležba je bila zares odlična in kar veselje je bilo gledati mladino, s kakšno borbenostjo in s kakšnim navdušenjem je tekmovala v plemeniti borbi med seboj. Zveza fantovskih odsekov, ki je v svoj telesno-vzgojni sistem prevzela poleg telovadbe vse športne panoge, je med našo kmetiško mladino vzbudila zlasti veliko veselja za atletiko in za smučanje. Torej za dve najpopularnejši športni disciplini. Upamo, da se bo po letih iz mladcev in članov, ki so danes prav za prav komaj začeli, razvil nekaj prav dobrih atletov, ki bodo iz tolikšnega števila članov in mladcev Zveze fantovskih odsekov izstopili kot prav posebni talenti. Z velikim pričakovanjem čakamo letošnjih atletskih tekem na Stadionu; teh tekem se bodo udeležili vsi člani in mladi Fantovskih odsekov.

Eden najagilnejših odsekov, ki se je z največjim veseljem oprijel atletike, je pa Fantovski odsek v Mengšu. Z lastnimi rokami in s prištenim denarjem si je napravil atletsko igrišče, kjer so bile nedeljske tekme. Če bo odsek vztrajno nadaljeval delo z istim zaagonom in z istim veseljem, kot je to začel, potem smemo upati od njega kmalu še večjih in vidnejših uspehov.

Slovesna blagoslovitev novega atletskega igrišča je bila združena s mašo ob 8 zjutraj v farni cerkvi v Mengšu. Po maši je župnik Sušnik Janko blagoslovil igrišče z željo, naj bo Bogu v čast in mladini v korist. Takoj po blagoslovlitvi so se začele tekme, ki so trajale s majhnim opoldanskim presledkom ves dan. Tekmovali so člani in mladi.

Tehnični rezultati so zlasti pri mladcih kar zadovoljivi in kažejo viden napredek od zadnjega mitinga, ki ga je FO Mengše priredil pred kakim mesecem dni. Točno se je videlo, da so člani in mladi ta čas vestno izrabili za trening. Uspeh ni

izostal. Zato smo tudi prepričani, da se bo odsek, sedaj ko ima lastno igrišče, še z večjo ljubeznijo oprijel atletike in kmalu pokazal še večji napredek.

Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo navesti vseh tekmovalcev, ampak bomo zapisali samo zmagovalce v posameznih disciplinah.

Člani:
Tek na 100 m finale: Kocelj (Vodice) 12,7.
Met diska: Kompare (Menges) 27,60.
Skok v višino: 1. Mihelič (Menges) 160 cm.
2. Sedej (Homec) 155.
Tek na 400 m: Lipar (Menges) 61,4.
Met krogla: Kompare (Menges) 9,55.
Štafeta 4 krat 100 m: 1. Menges 52,1, 2. Vodice 54,5.
Skok v daljavo: 1. Kompare 5,85, 2. Lipar 5,62 (oba Menges).
Met kopja: Rožič (Groblje) 36,92.
Tek na 1500 m: Gosar (Menges) 4:55,8.
Trisкок: Kompare (Menges) 11,35.
Tek na 3000 m: Cankar (Menges) 11:03,2.
Skok ob palici: Mihelič (Menges) 2,80.
Stanje točk: I. Menges 80 točk, II. Vodice 27 točk, III. Groblje 19 točk. Ostali odseki (Domžale, Dob, Homec) 13 točk.

Mladci:
Tek na 60 m finale: Veider (Menges) 7,6.
Met diska: Kralj (Groblje) 22,92.
Skok v višino: Oražem (Menges) 145.
Tek na 200 m finale: Veider (Menges) 27,9.
Met krogla: Bajc (Domžale) 9,25.
Tek 100 m finale: Veider (Menges) 12,8.
Skok v daljavo: Vulkan (Domžale) 5,25.
Met kopja: Teran (Domžale) 32,35.
Tek na 1000 m: Skofic I. (Menges) 3:26,1. Izven konkurence: Zele (Ljubljana-Siška) 3:06.
Trisкок: Veider 10,73.
Štafeta 4 krat 100: 1. Menges 55,1, 2. Domžale 55,5.
Končno stanje točk: I. Menges 71, II. Domžale 42, III. Groblje 25, ostali odseki (Dob, Homec) 4 točke.

Po končanih tekmah so bile razdeljene zmagovalcem v posameznih disciplinah lične diplome. Med odseki pa je bil najboljši Fantovski odsek v Mengšu, ki je za to dobil lep prehodni pokal.

Dve odpovedani mednarodni prireditvi

Plavalna zveza kraljevine Jugoslavije je predvčerajšnjim sprejela od izvršilnega odbora Balkanske plavalne lige, ki ima svoj sedež v Ankari, odpoved balkanskih plavalnih iger, ki bi morale biti letos. Te prve balkanske plavalne igre bi morale biti letos 15. avgusta v Ankari, ali pa 15. septembra v novem plavalšču v Smirni. Prireditelji svojo odpoved razlagajo s tem, da je večina včlanjenih zvez javila, da zaradi splošnih razmer, ki vladajo v svetu, ne bi mogle nastopiti s svojim najboljšim moštvom. Prireditelji so si obenem tudi pridržali pravico, da bodo prve balkanske plavalne igre, ki naj bi bile prihodnje leto, tudi v Turčiji.

Naši plavalni zvezi je ta odpoved najbrž tudi dobrodošla, ker zaradi zgodnjega termina (15. av-

gnano zdravilišče, da nikakor ne potrebuje lažnjih priporočil, ko se priporoča sama po sebi. Dr. Režku gre hvala, da je odkril pomanjkljivosti te dr. Koltererjeve brošure, na vodstvu R. S. je, da jo popravi in spravi v sklad s kritiko. Samo to je namen našega opozorila.

Z. K.

gust), ne bi mogla sodelovati, da bi bila kot eden od ustanoviteljev te balkanske plavalne lige k temu vezana.

Prav tako je tudi madžarska Atletska zveza odpovedala atletski dvoboj Srbije in vzhodne Madžarske, ki bi moral biti prihodnje nedeljo v Dioscheru in za katerega je Srbska atletska zveza, kakor smo včeraj zapisali, že določila svoje reprezentančno moštvo. Mislimo, da tudi ta odpoved Srbski atletski zvezi ne bo preveč neprijetna.

Kolesarska podzveza sporoča: Ljubljanska kolesarska podzveza s tem opozarja vse dirkače, člane klubov ljubljanske kolesarske podzveze, ki so veljavno verificirani za leto 1940, da se morajo vsi brez izjeme udeležiti kolesarskih dirk za prvenstvo podzveze, ki bodo v nedeljo, dne 14. julija 1940. Start bo ob 8 zjutraj izpred gostilne »Jelatin« na Dolenjski cesti. Vsi vozači morajo biti na startu ob 7 zjutraj. Ker bo start točno ob napovedani uri, se vsi pozivajo, da pridejo točno na start.

Istoačasno se pozivajo vsi ggr. odborniki, da pridejo vsi polnoštevilno ob 7 zjutraj na start, ker imajo vsi brez izjeme določene funkcije, katere bodo morali sprejeti. Tajnik.

2SK Hermes. Seja centralnega odbora danes v petek ob 19.30 v poslopiju Grafike.

Italijansko letalsko orodovje

Stockholmski list »Dagens Nyheter« objavila sleden, strokovno izvrstni članek svojega sotrudnika iz Rima, ki opisuje razvoj in sedanjo moč italijanskega letalskega orožja.

Po končani svetovni vojni je imela Italija manj letal in slabše vrste kot druge velesile. Letala 1920 jih je imela samo 200. S fazizmom se je dvignila tudi moč letalstva. Od 1923 se je kot samostojni del oborožene sile mirno in enakomerno razvijalo. Letalstvo je v Italiji kar ponarodelo. Ni bilo težko vzbuditi smisla zanj, ker se Italijani že po krvi prilagajajo motorju in naglici. Vodilne osebnosti dajejo zgled za to. Duce sam je izvrsten letalec, prav tako njegova dva sinova, in njegov zet grof Ciano in minister Starace. Italijanski bombniki kraljujejo nad vzhodnim Sredozemskim morjem. Italija ima letališča na otokih Rodu in Lerosu. Razdalja do Hajfe je le 750 km; to angleško brodovno oporišče in hkrati končna točka petrolejskega voda iz Iraka je torej v dosegljivi bližini srednje težkih laških bombnikov.

Preizkušeni v tisoč bitkah

Absesinska vojska je l. 1935 nudila »Regi Aeronautici« prve uspehe. Španska državljanska vojna ni bila nič manj važna za razvoj laškega letalstva. Nič manj ko 773 lovske letal »Fiat C-R-32« se je udeležilo španske vojne in so se zaradi svoje okretosti izkazali kot najboljša lovska letala. Kasneje so poslali Italijani v vojsko lovska letala »Fiat G-50« s hitrostjo po 770 km na uro. Tudi bombnik »Breda BA 65« (strmoglavec) z motorjem 950 konjskih sil in z brzino 430 km na uro so tedaj preizkusili. V 30 mesecih letalske vojne v Španiji se je obneslo od enajstih ond preizkušenih italijanskih vzorcev, kar 5 tipov. »Fiat BR 20« se je izkazal kot posebno brz bombnik z dvema »Fiat-A-80« motorjema po 1000 ks in s hitrostjo 440 km na uro. Akcijski radij je 2500 km; torej bi lahko metal bombe 2000 kg težke na industrijska poslopja v Birminghamu in Manchesteru in poletel spet nazaj v Italijo. Pri napadih na Valencio in Barcelono se je obnesel tudi hitri bombnik »Savoia S 81« (s hitrostjo 400 km na uro in s 7 strojnimi) zlasti na fronti ob Ebru 1. in 15. septembra 1938, in 420 teh bombnikov je porušilo zadnje zveze nasprotnika. Sploh je bombnik »Savoia 81« najboljši bombnik na svetu. Njegova izredna brzina in sedemglava posadka pri sedmih strojinah se more uspešno zoperstavljati lovskim letalom. Deset takih bombnikov, ki skupno nastopajo, so nezavetna letala trdnjava, ki tvorijo njenih 70 strojin neprodorno ognjeno zaporo v dolžini 2 kilometrov.

Skupno je italijanska letalska bojna sila proizvedla v španski državljanski vojni 86.420 poletov v 135.265 letalskih urah. Pri 5318 bombnih napadih je vrnila na bojišče 11.384 ton bomb in je uničila 943 sovražnih letal, sama pa je izgubila le 86 letal. Konec lanskega leta je italijanska bojna sila po ameriški sodbi veljala kot najboljša za nemško. V začetku l. 1939 so navedli 2500 italijanskih letal prve črte, od teh je polovica bombnikov, četrtina je lovske in izvidniške letala. Kako se je odtlej številčno razvilo italijansko letalstvo, ni še znano.

Najmodernejši, najmožnejši tipi

Mimo letal, ki jih je Italija preizkusila v Španiji, ima še več najnovejših tipov. Med lovci je predvsem treba imenovati letalo »Caproni 165«.

Za Jegličev akademski dom so darovali:

Št. Vid nad Ljubljano: Markež A., ekonom 50, Glinšek F. 50, Kregar St. 20 din.

Gameljine: Cesenj M. 100, Kolman F. 20 din. Kočevje: Burger A. 40, Schiffrer N. 20, Kovač F. 20, dr. P. Eržen 11.50, Thaler K. 10 din.

Videm ob Savi: Cernoga I., kaplan 50 Medvešek J., dekan 30, Gojnič Iva, šol. upr. 30, Petrič Celestina 30 din.

Adamovo: Podboj 20, Stular M. župnik 50 din. Št. Vid nad Ljubljano: Gregorič J. 50, Campa M. 50, dr. Jenko J. 50, Kopač J. 50, Snof V. 50, Pavlič A. 20, Florjancić J. 20 din.

Višnja Gora: Vidmar F. 20, Kopušar N. 10 din. Društvo Jegličev akademski dom se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje. Hkrati sporočamo, da smo za doslej nabrani denar kupili veliko trinadstropno Pongratzovo hišo na Novem trgu št. 4.

Preuredili jo bomo za akademsko stanovanjsko in bo temu namenu služila, dokler ne bo nabranih dovolj sredstev za zidavo novega akademskega doma. Ker nas bo adaptacija in oprema hiše stala mnogo denarja, se obračamo na vso slovensko javnost, posameznike in društva, da po svojih močeh prispevajo v ta namen.

Ustanovni član društva Jegličev akademski dom postane, kdor daruje enkrat vsaj 5000 din (lahko v obrokih); dobrotni član kdor daruje enkrat (tudi v več obrokih) 2000 din; podporni član kdor daruje letno najmanj 100 din; redni člani morejo postati kat. akad. starešine, ki plačajo letno vsaj 25 din in kat. akademiki, ki plačajo 10 din.

ki je dvokrilnik iz lesa, ima motor Isotta-Fraschini s 900 ks; 2 vgrajeni strojnici in brzino 450 km na uro; dvigne se v višino 10.000 m. V velikem številu izdelujejo amerškemu Northropu slično letalo »Aer. Macchi C 200«, ki je iz kovine, ima 2 strojnici, motor Fiat 840 ks, brzino 505 km na uro in se v 6½ minutah dvigne 6000 m visoko. (Oba ta tipa imata vozno ogrodje tako prirejeno, da se more potegniti na znotraj.) Eden od poslednjih vzorcev lovskega letala je »Aut 18«, enokrilnik iz kovine z motorjem Fiat s 1000 ks in z avtomatičnimi topovoma.

Med novejšimi bombniki je odlični tip »Breda 68«. To je dvomotorni kovinasti enokrilnik z 2 Piaggio motorjema po 1000 ks, z 2 negibljivima strojnica v sprednjem delu in z 1 gibljivo strojnico v zadnjem delu. Če je obremenjen s 1000 kg na daljo 1000 km, more leteti z brzino 524 km na uro. V 11 minutah se dvigne 5000 m visoko, a dvigniti se more do 8500 metrov. Udarina moč italijanskega letalskega bojnega orožja je jako pomembna. Po številu je bilo to letalstvo večje kot francosko, a v sept. 1939 skoraj enako angleškemu.

Lunina elektrarna

Svet je postal jako trd in koristljuben. Grkom se še sanjalo ne bi, da bi kdaj utegnili lunno, njihovo krotko Seleno, vpreči v jarek! Kaj bodo poredki k temu zaljubljeni v mračnih gajih in kaj Filomela — slavček, ki sladkobno pripeva ljubezni? Pa bodi, da bodo rekli to ali ono, inženirji in gospodarstveniki se za to ne bodo zmenili, luna bo postala delavka, pa če bo to hotela ali ne.

Seveda, v nekem pogledu je luna to že zdavnaj. Mogočno gibanje pozemskih vod, ki mu pravimo plima in oseka morja, je največ lunino delo, čeprav je njena gmoja 80 krat manjša kot zemeljska, a ker je luna samo 384.400 km oddaljena od nas (30 druga poleg druge položenih zemeljskih obel bi premostile to razdaljo), izvaja močno privlačno silo na našo zemljo. Plima in oseka se menjavata po tem, kakor je luna obrnjena k poudnim morjem in obalam, in na nekaterih krajih je višina plime jako velika. V Fundyskem zalivu v Sev. Ameriki, na meji med Združ. ameriški državi in Kanado, dosega plima 25 m višje stanje kot oseka; ob izlivu Avone v južni Angliji pa je višina plime 14 m; v zalivu San José (argentinska obala) 9 metrov, a v Hamburgu 2 metra.

Oblika kopne zemlje, smeri vetra, vplivanje sonca itd. so tu tudi važni činitelji, vendar se je stara nočna romarica luna izkazala kot najvažnejša sotrudnica. Večkrat so se poklicni možkarji bavili z vprašanjem ali ne bi bilo mogoče prisiliti množine vodovja, ki jih luna dviga, da bi pri odtekanju nazaj v morje pogajala turbine za elektrarne, ki bi velike pokrajine oskrbovale z gorivom in jim ne bi bilo treba skrbeti za premog? Mesta bi bila razsvetljena s to elektriko, na tisoče strojev bi pogajala! Zdaj šele — tako pravijo listi — bodo zgradili lunino elektrarno — seveda z velikanskimi stroški. Gospa Luna stopa s svetlega prestola in si bo zavihala rokave in si opasala predpasnik!

Na zvit način so seveda inženirji luno že večkrat nastavili kot pomožno delavko, predvsem pri gradnji mostov. Že storjene, orjaške dele mostov so montirali na čolne in so jih tja odpeljali, kjer naj bi jih postavili na stebre. Pa teh delov niso dvignili, ampak so pustili, da bo to luna opravila. Ko je nastopila plima, so se dvignili tudi čolni s težkimi kosi mostu, ki so jih tako usmerili, da so tedaj, ko je voda spet odtekla, točno prišli na svoje temelje. — No, pri tem bi dejali, da je luna storila majhno uslugo. Lahko je mogoče, da njena privlačna sila opraviha neskončno večja in bolj usodna dela. Tako na primer še zmeraj ni pojasnjeno, na kakšen način luna vpliva na potrese. Pomniti je treba, da luna nikakor potresov ne povzroča, pač pa utežne luna potres sproži, ona izvaja svojo privlačno silo tudi na zemeljske plasti. Glede na to so mneneja še različna.

Lunina elektrarna, ki govori ta članek o njej, naj bi nastala v Fundyskem zalivu, v državi Maine, tik kanadske meje in naj bi stala 30—50 milijonov dolarjev. Omenjeno je že bilo, da tukaj v času plime v ozkih morskih prelivih, ki so zasekani v zemljo, stoji vodovje Atlantskega oceana 25 m višje ko v času oseke, in bi bilo na razpolago na milijone in milijone konjskih sil, če bi vodovje, ki se dvigne po lunini privlačni sili, izrabili v delo. Ameriški strokovnjak, inženir Cooper, je napravil načrte, ki so deloma že sprejeti. Le s tem si še belijo glavo, ali bi bilo moči mogočne energije tudi kasneje pravilno in plodonosno izrabiti. Dozdeva se, da se ond na obali Maine resno bavijo s to zadevo.

Prav po tihem in skrivnem pa izvaja srebrna luna še mnogo večje delo, delo, ki ne povzroča nič manj in nič več ko pogin vsega pozemskega življenja. Seveda je res, da je to delo za več milijonov let, da je to mlin, ki počasi, pa fino melje, in ki si je svest svojega končnega uspeha. Če namreč pozorno proučavamo vprašanje plime in oseke, in če sledimo učinku tega zanimivega prirodnega pojava, kar je predvsem storil angleški zvezdoslovec Darwin (sin Charlesa Darwina), se izkaže, da se zaradi plime in oseke in vplivanja

Singapur, angleško oporišče na Daljnem Vzhodu.

lune tvori zaviranje kroga zemlje. Z drugimi besedami: Zemlja se počasneje vrti, dan bo zmeraj daljši in slednjič bo mesec dni dolg. V prapradavnini se je zemlja baje — kot pravi Darwin — zavrtela v 4 urah krog svoje osi (dan je bil dolg le 4 ure); v daljni, daljni bodočnosti pa se bo zavrtela v 55 dneh, v tolikem času, kolikor bo dolg en mesec. Seveda se bo potem vse spremenilo, tako podnebje, toplotne razlike med dnevom in nočjo in zato tudi ne bo kakega više organiziranega življenja.

Kdo bi prisodil čarobni luni takšno hudobijo? Sele fizik in matematik teh dni jo je razkrinkal!

Nemški vojaki kot delavci v tvornicah na bivšem francoskem ozemlju.

Hrušica pri Ljubljani

Izredno lepa slovesnost je bila v nedeljo v bližnji ljubljanski okolici v Sp. Hrušici, kjer sta fantovski odsek in dekliski krožek prejela nov prapor, ki je izredno lepo umetniško delo. Saj ga pa odsek tudi zasluži, kajti je eden najdaljših v vsej ljubljanski okolici. Celodnevna proslava se je vršila pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marka Natlačenca. Ob 9 zjutraj je bila na vrtu prosvetnega doma maša. Lepemu nagovoru, ki ga je imel župnik g. Košmerlj, je sledila blagoslovitev prapora, ki sta mu kumovala znana prosvetna delavca g. Pahole Marija in g. Majdič F. Službo božjo je nato prav tako opravil g. župnik. Maši je prisostvovala velika množica okoliškega prebivalstva. S praporci pa sta bila zastopana: okrožni prapor zasavskega okrožja in FO ter DK Sostro.

Popoldanska proslava se je pričela ob 3 z lepim nagovorom, ki ga je imel predsednik g. Gradšek na častne goste, med katerimi je bil zastopnik bana okr. načelnik g. Maršič, dobrujski župan g. Trkov, ga. Pahole in g. Majdič in pa izredno številno občinstvo. Sledil je mimohod vseh nastopajočih, nakar so s prostimi vajami pričele mladenke, sledile so jim članice, mladci, člani, mladina itd. Vse so pokazali, da so se za nastop pripravljali resno, zato pa jih je tudi prisotno občinstvo pošteno nagradilo. Tudi na orodju je marsikdo pokazal pravo dovršene vaje. Zlasti pa je s prostimi vajami zadivil g. Cankar, ki se je pokazal izredno talentiranega in še mnogo obetajočega. Mladci pa so se spoprijeli tudi na drugem bojišču. Borili so se v teku čez drn in strn in sicer je vodila pot preko Bizovika, Zg. Hrušice in končni cilj vrt prosvetnega doma. Žal pripada skoraj vedno zmaga le enemu, tako je tudi tukaj simpatični mladenič prejel prav lep marmornati kip, ki mu ga je izročil predsednik g. Gradšek.

Po nastopu se je razvila prijetna zabava. FO in DK Hrušica želimo, da bi se še naprej tako lepo razvijal, delal in vzgajal mladino pod novim praporom.

— Pri slabem teku, zaprtju črev po živni en kozarec naravne »Franz-Josefove« grenke vode pokvarjeno prebavo in čisti črevesni kanal.

Reg. Š. br. 15485/35.

Vrhnika

Tukajšnji študentje so zadnje čase postali zelo podjetni. Zdjaj so se odločili, da bodo izdajali svoj list z naslovom »Močilnik«. List, ki izide že sredi tega meseca, bo vsekakor zelo zanimiv, saj sodelujejo pri njem sami odlični Vrhniki.

V nedeljo, dne 14. t. m., bo zapel novo mašo g. Jože Kukulca, bogoslovec V. letnika ljubljanskega seminarija. Novomašniku bo pridigal bivši vrhniški kaplan g. Ivan Veider. K izredni slovesnosti iskrene čestitke, novega mašnika pa naj spremlja božji blagoslov na njegovi življenjski poti!

Jesenice

Pod vlak je skočila. Včeraj zjutraj je našel železniški čuvaj mlado dekle, ki je ležalo med tračnicami, še živo z veliko rano na glavi. Obvestil je takoj policijo, ki je na kraju mesta ugotovila, da je ponesrečena 25 letna zobotehničnica pri g. dr. Kržanu Boga Božič, doma iz Obrtniške ulice. Zdravnik dr. Bergelj je ugotovil, da ima počeno lobanjo od silnega udarca lokomotive tovrnega vlaka. Čudno naključje je, da je ni povozilo. Prenesli so jo na dom, kjer pa je po dveh urah umrla. Kaj je gnalo mlado dekle, da si je izbrala tako nesrečno smrt, še ni pojasnjeno.

Kino Krekov dom predvaja dva prvovrstna filma. V petek in v soboto ob pol devetih zvečer glasbeni slager film »Marionette«, v soboto ob štirih popoldne super slager film »Cigančice«. Pri vseh predstavah drug tednik in še kaj.

Dovje

Triglavska podružnica SPD Dovje-Mojstrana nam sporoča, da je koča na sedlu Mlince stalno do 1. oktobra odprta in oskrbovana. V koči je tudi osem prenočišč. Postrežba dobra. Do koče je komaj dve uri hoda iz vasi Dovje ter je zelo lepa tura za nedeljske izletnike, ki se z lahkoto opravi do turistovskega vlaka pa do povratka istega. Daljše ture se lahko napravi dalje na Kepo in skozi Belco na postajo Dovje-Mojstrana, ali od koče na Babo-Rožco in dalje na Golico. Pet minut od koče je lep razgled na Koroško. Ker koča obstoja šele dve leti, katero je postavila tukajšnja agilna podružnica SPD, je mnogo turistov, katerim je ta koča še nepoznana. Zato smo zaprosili uredništvo lista, da objavi ta članek.

Nova maša. V farni cerkvi sv. Mihaela na Dovjem bo v nedeljo, 14. julija zapel novo mašo g. p. Fortunat Zorman O. F. M. Novomašnik je bil rojen v Metliki iz ugledne in krščanske družine. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, bogoslovne študije pa v Mariboru. Za slavnostnega govornika si je izbral svojega rojaka, tukajšnjega župnika in duha, svet. g. Franca Pečariča. Fara se bo na to izredno slovesnost, ki je ni doživela že 50 let, lepo in dostojno pripravila in želi g. novomašniku, ki bo prišel med nas, da tako rekoč ob grobu svojega dragega očeta opravi prvo najsvetejši daritev sv. maše, obilo sreče in božjega blagoslova na njegovi novi življenjski poti!

Mengeš

Studentje! Dne 13. julija bo K. d. p. d. »Bistrica« v prosvetnem domu v Mengšu imela svoj prvi delovni dan s sledečim sporedom: Ob 15.15: Matjašič Milan: Moji pogledi na »Bistrico« in počitniška društva; ob 17: Dr. Vilko Fajdiga: Naša naloga. Vljudno vabimo vse študente in lokalno inteligenco, da se teh predavanj v čim večjem številu udeleže. — Odbor K. d. p. d. »Bistrica«.

Sava pri Litiji

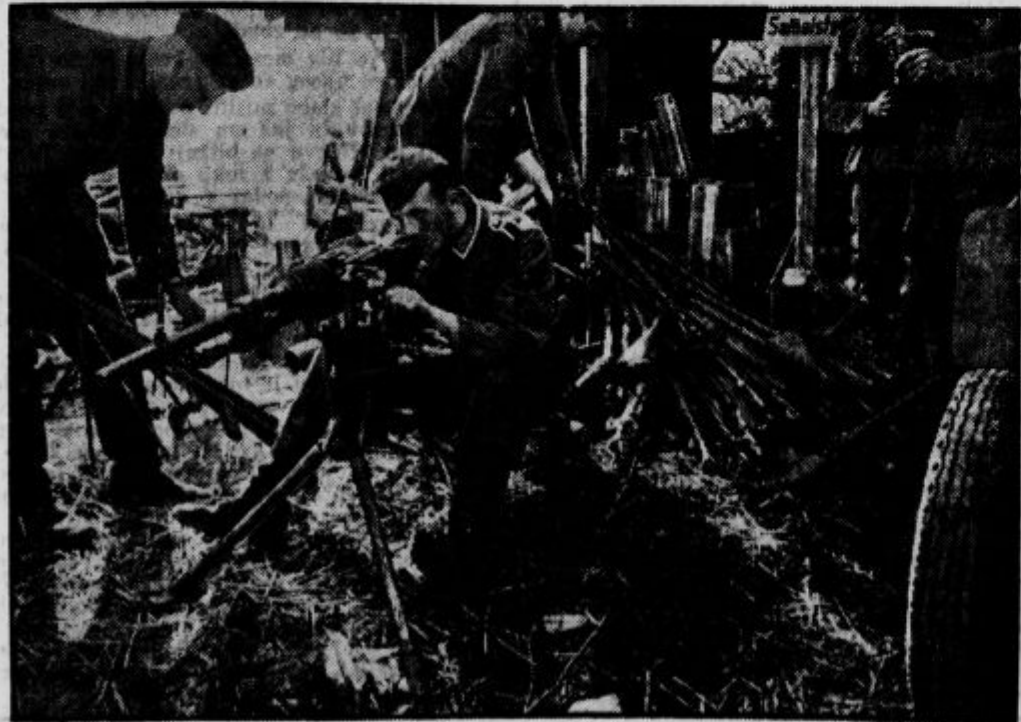
Banovinska elektrika Lapa je zasvetila v petek 5. t. m. ob pol 7 zvečer. Lapa hvala banovini, občini, tehnikom in vsem delavcem, ki izvršujejo delo res v rekordnem času kljub temu, da tako rdeča dežuje in je več izurjenih delavcev poklicanih k orožnim vajam. — Tombola za pokritje stroškov električne razsvetljave je preložena na 13. oktober. — Prvi primer kužne meningitisa se je pojavil pri 8letni učenki Ivani Hribar na Spodnjem Logu.

Zaplaz na Dolenjskem

V Marijinu božjepotni cerkvi na Zaplazu bo dne 14. julija redka slovesnost. Ta dan bo namreč daroval svojo prvo daritev novomašnik g. Vitič Viktor, doma iz Dolenje vasi pri Čatežu. Slavnostni govornik pa bo ljubljanski škof prevz. g. dr. Gregorij Rožman. Prihiliti, dragi Marijini častilci, ta dan na lepi Zaplaz in se pridružite prošnji novomašnika in prevzvišenega nadpastirja, naj Marija vsem izprosi obilnih milosti.

Št. Peter pri Novem mestu

V »Slovenec« z dne 10. t. m. je bil na strani 7 priobčen dopis, ki ga je treba popraviti. Med drugim piše dopisnik: »Iz sole je bilo treba predvsem pregnati bolhe, urediti dvorišče, napeljati električno razsvetljavo itd. Vkljub temu, pa imajo še mnogo v načrtu, preden bo konec letovanja. Posuli bodo dvorišče, napravili bodo na Krki, ki teče pod šolo, kopališče in morda se jim bo posrečilo urediti vprašanje gnojšča, ki stoji ravno nasproti šole in ki ob sončnem vremenu razvija velik smrad.« — Tukajšnje šolsko poslopje je bilo pred nekaj leti novo in naš vzorni šolski upravitelj g. Leopold Jovan skrbi, da so šolski prostori vedno čisti in snažni. Da ni bilo v tukajšnji šoli brez bolh, ko se je šola zaključila, je čisto umevano. Več pa jih gotovo ni bilo, kakor po drugih šolah, kamor so prišli otroci iz Ljubljane letovat. In vendar nobena druga kolonija v javnosti po časopisih ne grdi zaradi tega dotičnih šol. Vodstvo kolonije ni prav nič preuredilo dvorišča pred šolo, izvemši, da je izčistilo podkletni okni pri dvorišču. Če je vodja kolonije g. Tavcar oskrbel po šolskih sobah preprosto napeljavno elektriko, ne more biti to štetu v zlo tukajšnjemu šolskemu vodstvu, zakaj naša šola ni po šolskih sobah potrebovala do sedaj nikake tozdevne napeljave. Sicer pa pa bodi vodstvu kolonije povedano, da je prav njegovo napeljavno elektriko krivo, da smo v Št. Petru že od 6. t. m. brez električne luči. Če ni temu res tako, naj se izvoli g. vodja kolonije poučiti pri naši domači električni centrali.

Zbirališče vojnega plena, ki so ga Nemci zasegli na zahodu.

Iz Julijske Krajine

Dva groba. V Ravnah nad Cerknjem je umrl, star šele 54 let, tamošnji posestnik Franc Drolc. Bil je skrben oče in priden, podjeten gospodar. Odlično je sodeloval pri ustanovitvi mlekarne, sezidal je mlin in se vneto trudil za podvig svoje domačije. Njegova smrt je težka izguba. Sin Francček je tiste dni delal izpit za gimnazijo v Gorici. Ko se je z dobrim uspehom vrnil domov, je našel očeta mrtvega. Naj poštenemu možu sveti večna luč! Žalujemo naše sožalje! — V Ivanjemgradu pri Komnu je po daljšem bolehanju mirno izdihnil g. Alojzij Dugulin, star 70 let. Do zadnjih let je rajnik vodil v Trstu dobro znano pekarijo in slaščičarno. S podjetnim delom in z varčnostjo si je ustvaril lep dom. Ko se je umaknil iz svojega podjetja, je živel največ v Gorici, umrl je šel pa v svojo rodno vas, ki jo je kot zaveden Kraševac iskreno ljubil. Naj počiva v miru! Družini iskreno sožalje!

Dekanat Devin zopet vzpostavljen. Pred dobrim letom je bil dekanat Devin ukinjen; sedež stare spodnje kraške dekanije je bil prenečen v Nabrežino, župnija Devin je bila priključena dekanatu v Trzinu. Kakor smo poročali, je bil za župnika v Devinu pred kratkim imenovan msgr. Della Tolla, ki je svoj čas prišel z nadškofom Margottijem na Goriško in je zadnje čase služboval v Trstu. Sedaj je bil dekanat Devin znova vzpostavljen, za dekana je namesto dekana g. župnika Grbca v Nabrežini, ki je premeščen, imenovan devinski župnik msgr. Della Tolla. S tem je župnija Devin zopet izločena iz dekanije Trzin, kateri ostane pa še nadalje vključena nekdanja devinska župnija Doberdob. Duhovnjaki Jamlje ostane še naprej pri Devinu, župnija Kostanjevica na Krasu pa se loči od Devina in priključi dekaniji v Mirnu pri Gorici.

V počastitev pokojnega maršala Balba. Zadnji teden so se po vsej državi vršile žalne slovesnosti v spomin na boju padlega velikega maršala Balba. Tudi po raznih mestih in večjih krajih Julijske Krajine smo imeli slovesne maše za dušnice, katerih so se udeležile vse organizacije in množice ljudstva. V nedeljo, 7. julija je bila žalna prireditev v Gorici v cerkvi Srca Jezusovega. Sv. mašo je daroval goriški nadškof Margotti, ki je imel tudi lep spominski govor. Isti dan je počastila pokojnika tudi Postojna.

Kovanci iz niklja po 1 in 2 liri. Uradno se sporoča: Kovanci iz niklja po 1 in 2 liri bodo do 31. julija t. l. vzeti iz prometa; nadomestili jih bodo bankovci po 1 in 2 liri. Označene niklaste kovance bo po 31. julija, ko bodo v splošnem prometu že izgubili svojo veljavo, sprejemali davčni uradi do 31. avgusta t. l. Kdor bi kovance pridržal in kopičil, bo hudo kaznovan. Eno- in dvolirski bankovci so že nekoliko v prometu.

Vrhpolje na Vipavskem. Slovesno smo pokopali Franciško Repič, kuharico našega nekdanjega župnika g. Dejaka. Dočakala je častljivo starost 85 let. Umrla je v župnišču, kjer je nad eno leto ležala bolna. Gospodu župniku se je usmilila dobra stara ženica in je radovolje prevzel nase težko breme njene dolge bolezni. Pri njeni postrežbi je požrtvovalno pomagala Ivanka Repič, že znana kot angel bolnikov, za kar zasluži vso zahvalo. Pogreb s sv. mašo je vodil vipavski dekan g. Breitenberger, ob spremstvu budanjkega svetnika g. Debeveca in domačega g. župnika, udeležila se ga je velika množica ljudstva. Naj delavni, plemeniti pokojnici sveti večna luč!

Skrivnostni umor razjasnjen. Zadnje dneve meseca maja je razburjal ves kanalski okraj, zlasti pa duhovnjiki v Lepvi, grozen dogodek. V neki samotni bajti v bližini Zavrha so našli zadavljeno 78 letno Lucijo Šuligoj, ki je tam stanovala. Nesrečna starica je v mladih letih služila v Egiptu, največ v Kairi. Ko se je postarala, se je vrnila v domače kraje, si postavila skromno kajo in v njej samotarija. Živela je bolj revno, vendar so jo mnogi smatrali za petišto, ker je toliko let delala v tujini. Ko so jo 29. maja našli mrtvo, zadavljeno, je bilo splošno prepričanje, da gre za strašen roparski umor. V tem pravcu se je začela živahna preiskava. Orožniki, katerim se je pridružila tudi goriška policija, so prijeli in zaslišali več sumljivih oseb, vendar zločinca dolgo niso mogli izslediti. Razpredli so svoja vnetja poizvedovanja preko domačega okraja tudi na sosednje okolišje. Tako so na Vojskem nad Idrijo iztaknili nekakega delavca, ki se imenuje Josip Liuto. Dognali so, da je možakar pri iskanju dela prišel tudi v hišico Lucije Šuligoj in tam jedel, o kakem zločinu pa ni hotel nič vedeti in ni priznal. Po daljših zaslišavanjih je pa končno le povedal, da je ubogo Lucijo ubil, ni pa še povedal, kaj in koliko je pokradel in odnesel. Sedaj se preiskava v tej smeri nadaljuje.

Mali oglasi

V malih oglasih volja vsaka beseda 1 din; ščitovanjski oglas 1 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojnako. Najmanjši oglas za mali oglas 10 din. Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enokotlonska, 3 mm visoka tiskana vrstica po 1 din. Za pismeno odgovoro glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Trgovski pomočnik
mešane stroke, išče službo. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju.

Trgovska pomočnica
pridna in poštena, vajena konfekcijske stroke, z znanjem knjigovodstva in trgovskega dopisa, želi menjati službo. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Sposobna« št. 10187.

Zasebni uradnik
s trgovsko naobrazbo in trgovsko ter pisarniško prakso, z dobrimi spricvali, vešč slovenskega, nemškega in srbohrvatskega jezika v govoru in pisavi — želi mesto kot korespondent ali knjigovodja ali kalkulanta ali kot trgovski poslovodja kjerkoli v Sloveniji. — Cenj. ponudbe prosim v upravo »Slov.« pod »Stalnost« št. 10191.

Ekonom
s prakso želi službo šafarja ali pa oskrbnika. Naslov v upravi »Slov.« Maribor št. 796. (a)

Občinski tajnik
z odličnimi priporočili, mlad, vojašine prost — vešč blagajniških in vseh pisarniških poslov, išče primerne zaposlitve. Naslov v vseh poslovnicah »Slovenca« pod št. 10084.

Nadmlinar
mlad, samski, želi priti na večji mlin ali za samostojno vodstvo; vzame ga tudi v najem. Martin Klemenčič, nadmlinar, pri g. Petek, Frate, p. Marija Snežna.

Mlad trgovski potnik
dobro situiran, išče mesto pri tekstilnih in industrijskih ali slihen obratih kot zastopnik (kolektor) za vrdarsko, moravsko in drinsko banovino. Obrniti se na: Branko Golič — 3. četa, 45. pešpolk, Maribor. (a)

Obvestilo
Naročnike malih oglasov opozarjamo, naj naroče male oglase najkasneje do 6. ure popoldne v glavni upravi Kopitarjeva 6 ali pa v podružnici na Miklošičevi cesti Uprava »Slovenca«

Službo dobe

Ključavničar, pomočnika
sprejme za stalno delo takoj Podraž Ciril, Ig št. 147 pri Ljubljani.

Tapetniškega pomočnika
mlajšega, sprejemem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10180.

Ličarskega pomočnika
sposobnega za dučolice, nje, takoj sprejme Skander, avto-ličar, Celovška cesta.

Kuharico
popolnoma samostojno ter varčno in pošteno, sprejmemo za sezono ali za stalno. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Toplice« št. 10208.

Kam pa kam?

Obvestilo!
Cenj. občinstvu, zlasti pa izletnikom, naznanjam, da odprem v nedeljo, 14. julija pri Sv. Duhu nad Polzevem novo gostilno. Poskrbel bom za dobra topla in mrzla jedila ter za vse vrste pijač. Postrežba točna in solidna. Za obiske se priporoča Jože Lavrič, gostilničar.

Razno
Mladega sotrudnika ali kompanjona iščem za odvetniško pisarno v večjem mestu Stajerske. Ponudbe pod »Poznejši prevzem« v upr. »Slovenca« pod št. 10041.

Glasba
Gramofonske plošče in gramofone najceneje kupite pri Banjci, Ljubljana, Miklošičeva cesta 20 (a)

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(231) Nazadnje je le vse pospravila vase. Z globokim vzdihom je odložila vilice. Ančka je krožnike spravila lepo skupaj, in ko je še pospravljala po mizi... Kaj, ali je mogoče? je čarovnica že zaspala.

(232) Začela je celo smrčati. Tega pa Ančka le ni mogla razumeti. Kako more kdo tako hitro zaspati? Aha, čakaj malo! Morda pa le ve, kako je to mogoče.

Posvetva

Na Bledu ali v Bohinju
kupim manjšo vilo ali hišo s nekaj vrta. — Po možnosti blizu jezera. — Ponudbe s točnim opisom in ceno na naslov: A. Suga, Savlje 18, p. Jezica pri Ljubljani.

Njivo
pri aerodromu prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10032. (p)

Hiša z vrtom
2 sobi, kuhinja, elektrika, vodovod, v bližini Celja, ugodno napredaj. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju pod 9553. (p)

Napredaj
hiša za 130.000 din, mesečni donos 950 din, in hiša v Dev. M. Polju za 120.000 din. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 10091.

Prodamo

Fižol za kuho
po najnižji ceni — nudi Sever & Komp., Ljubljana

Napredaj imam
ca. 100—120 m² obtesanih tramov. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10207.

Damsko in moško kolo
športno, popolnoma novo, skoraj za polovično ceno, napredaj. Strojna delavnica, Sv. Petra c. 85

Trsje (štorjo)
za strop, strešno lepoko in dr. dobite vedno po nizkih cenah v železnini Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska 1.

Premoq
koks, drva nudi

I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 3 telefon 20-50

Modroce
patentne postelne mreže, moderne kauče in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

Rudolf Radovan
tapetnik
Ljubljana, Mestni trg 13
Otomane od Din 320—

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

Alojzij Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javljaj. izid žrebanja IV. razr. 40. kola 11. julija

Premijo 505.000 din je zadela srečka št. 85.901,

200.000 din je zadela srečka št. 28.258

100.000 din je zadela srečka št. 36.906

60.000 din je zadela srečka št. 61.899

50.000 din je zadela srečka št. 22.667

40.000 din je zadela srečka št. 37.875

12.000 din št. 22.836, 46.326, 62.053, 84.678,

90.903, — 8.000 din št. 2.925, 7.617, 23.211, 36.546,

40.287, 58.709, 61.281, 66.648, 75.696, 83.281. —

5.000 din št. 5.961, 6.936, 12.736, 17.106, 26.297,

30.168, 34.348, 37.127, 37.272, 38.976, 39.557, 45.893,

63.711, 65.107, 72.517, 73.684, 84.253, 86.227, 93.642,

2.000 din št. 5.391, 8.029, 8.412, 8.777, 13.942, 17.703

18.155, 22.089, 22.521, 23.857, 26.632, 26.907, 29.811,

31.654, 32.657, 32.668, 38.648, 40.348, 44.236, 53.519,

53.232, 55.251, 58.571, 63.758, 64.569, 68.233, 73.003,

89.456, 95.231, 99.401.

Nadalje je bilo izžrebanih še 1430 dobitkov po 1.000 dinarjev.

Zaradi telefoničnega sporočila eventualna pomota ni izključena.

Žrebanje V. razreda 40. kola se prične dne 9. avgusta in bo trajalo 20 dni t. j. do 7. sept.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče« lahko denar takoj dvignejo.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

Pavel Keller:

Muzikantje

(Godci)

Tovariše sedaj že dobro poznam. Dobri fantje se mi dozdevajo vsi. Da ima pa vsak svoje napake, je umljivo. Kraus, »Oreč«, zmerja in kolne pri najmanjšem povodu kot Turček. Tega se je navadil kot podčastnik. Iz tistih časov izvira tudi njegova živa zbirka pripodov. V splošnem njegove izbruhe vsak mirno posluša in se ne zmeni zanje. Kvečjemu jih »Muholovec« kdaj vkuje v verze.

»Pelikan« ves božji dan kadi svojo pipico. Večno pa je v boju z »Muholovcem«. Komaj se eden oglasi, mu že drugi oporeka. Največkrat je to zelo zabavno. »Muholovec« je sploh Pavliha cele družbe. Strašno je navihan. In hudomušen! Strašne so njegove rime, ki jih vsak dan naperi na kakoga člana godbe. »Pelikanov« nos zažari pri tev izlivih navadno v najčistejšem cinobru. Zabavna pojava je tudi basovski godec »Vranc«. Ta ima neko bolezen — hrepenenje. Onstran gora, v šleziji živi njegova izvoljenka. Spoznal jo je na potovanju. Zagledal jo je, — vžljubil — pa se moral takoj ločiti od nje. — Stara pesem. »Muholovec« je to tragično usodo takoj prelinil v verze. On sam imenuje to svojo pesem mojstrovino in v resnici dokazuje, da »Muholovec« ni popolnoma brez talenta.

Naj jo napišem:

Nekoč bila je »tuba« pu-pu-pu, k njej spada seveda godec, tu, tu, tu, godec je po vsej deželi potoval, v roki svoj instrument pestoval. Se tuba v soncu je blestela,

še bolj godec so lica žarela, gostolela sta glasno: hali-halo!

Vedno sta po svetu romala in godla ter prepevala, neke na deklico sta naletela, ki očke črne je imela; obema vname se srce: o je, o je!

Deklica je blaga, nu, nu, nu, v srce ji je segel njegov pu, pu, pu, vzela je krpo urno v roko, zbrisala mu tubo prav svetlo; tudi za godec se je zavzela — res, zelo ga je rada imela. Lepo je bilo v vasi tu — juhu, juhu!

Ni dolgo trpelo, u, u, u, zagodla v slovo sta svoj pu, pu, pu, z bogom sedaj, ljubica, — tuba bo zopet zamazana — in godec šele, ubogi mož, kaj ti sedaj vse trpel boš; vse ti bude šlo po zlu — pu, pu, pu!

K tem »mojstrskim« verzom je »Muholovec« skomponiral tudi napev in nikoli ne poje te pesmice rajši kot tedaj, kadar pusti ubogi »Vranc« — večnega žalovanja sit, da ga tolaži prijetna natakarija v kakem gostišču. Kot rečeno, »Muholovec« je zelo navihanih in včasih celo zloben.

Nekdo, ki kar nič ne spada v to družbo, je Čermak. Navadno hodi molče svoj pot in molči tudi v krčmah, kjer prenočujemo. Redkokdaj mu smehljaj prileti obraz. Tudi drugi ga navadno ne ogovarjajo, celo »Muholovec« mu prizanaša. Večkrat sem se z njim razgo-

varjal, a seveda skoro vedno samo jaz govoril. Je redkobeseden, toda moja družba mu ni neprijetna.

Ko sem hotel drugi dan mojega godčevskega potovanja čistiti čevlje, je stopil Čermak k meni. Vzel mi je krtačo iz rok: »Pusti, to delo ni zate, imaš prebele roke. Jaz sem dela bolj vajen.« Pri zadnjih besedah se je smehljaj. Dvoje sodim o njem: Čermak, Čeh, je od nas vseh najboljši in drugič — težiti ga mora neko gorje iz prejšnjih let.

Za danes bom končal, ker moram pisati še materi.

Ljubezni tati sem na dan odhoda pustil samo listek z besedami: Pobegnili.

Tudi svoji materi ne smem razodeti resnice.

Sicer bi se moral bati, da bi me ujeli in bi me opazovalo kup zdravnikov — psihiatrov. Torej sem enostavno na potovanju. Naslova si seveda ne morem poslati. Vendar pa hočem od časa do časa zvedeti, kako ji gre, saj jo srčno ljubim. Prijatelj, ki sem se mu zaupal, mi bo poročal o njej.

Naslednjega dne jutraj.

Čermak, Čeh! Se večeraj mi je bil uganka — no, bom hitro napisal.

Zopet smo prenočevali v neki pritičeni plesni dvorani. Bilo je okrog dveh, ko me prebudi rahel šum pri oknu. Luna je sijala skozi nezagnjena okna in lahko sem vse dobro videl.

Kar se krilo okna, ki je bilo samo prislonjeno, odpre in skozi odprtino stopi — Čermak! Nisem se ganil, samo ostro pazil. Previdno stopi Čermak v dvorano; nihče se ne zbudi. Ob temnem stebri je stol, nanj sede skrivnostni možak in sedaj vidim točno, da nasloni glavo na obe roki — in joka.

Drget me spreleti po telesu. Ne morem dolgo vzdržati in se dvignem. Čermak prestrašen vstane. Luna mu sije v obraz, — spogledava se. Kako je blede! Ne morem se ganiti; on pa stopi k meni in vpraša: »Ti si me opazoval?« Prikamam. Njegov pogled postane za hip skoro sovražen, takoj pa se mu zopet omili.

»Pridi z menoj, razložil ti bom.« Zlezel je zopet skozi okno. Ne brez strahu, a radoveden, se za silo oblečem in zlezem za njim. Nihče se ne zbudi.

Zunaj je lila mesečina svojo blede luč na vas in daleč okrog se ni zganila niti senca.

»Ne smeš slabo misliti o meni, zato pojdi.« Pravi Čermak in jaz mu sledim. Molče greva po poti in prideva na bližnji hriček. Tam se Čeh ustavi, pokaže z roko na levo in vpraša: »Vidiš vasico tu spodaj v dolini?«

Jaz pritrdim in mrki Čeh nadaljuje. »Cerkvica leži ravno v luninem svitu, cerkvica in — pokopališče. Tam sem bil prej.«

»Tam leži — pokopano vse — kar sem imel, preden sem postal muzikant — prosjak.« Trdno sem mu stisnil roko.

»Glej, živel sem nekoč boljše dni. Velika hiša tam ob gozdu je bila moja. Imel sem dečka, ki je bil angel, imel ženo, — ki je bila več kot angel. Neko noč je hiša pogorela — in postal sem berač. Ne berač, imel sem ženo in sina. Pa mi je ugrabila smrt sina in moja žena je bila prezvesta mati. — Šla je, kamor je mislila, da spada — k svojemu otroku.

Jaz pa sem odšel po svetu, postal muzikant, potepuh, — kaj jaz vem... Včasih nas pripelje pot v ta kraj. Podnevi igravam valčke kot drugega, a ponoči zlezem skozi okno in hodim na pokopališče.

Objel sem nesrečneža. Položil mi je glavo na prsi, veliki, močni mož in plakal kot dete. Potem sva šla nazaj.

Zakaj naj se ohrani mir na Balkanu

Spopad na Balkanu bi obrnil ves položaj na glavo

Rim, 11. julija. m. Znani italijanski časnikar Ansaldo, ki je bil prav tako v spremstvu znanjega ministra grofa Ciana v Berlinu in Monakovem, je objavil danes članek v »Il Telegrafo« pod naslovom: »Madžarska in osiščne sile«. V članku pravi, da so madžarski državniki že dalje časa vztrajali na tem, da naravnost z nemškimi državniki proučijo položaj, v katerem se je našla Madžarska po sovjetskem ultimatu Romuniji. Pokazalo se je, da so osiščne sile ugodile madžarski želji. Članek opisuje delikaten položaj, v katerem se nahaja Madžarska. Pravi, da je Madžarska prekinila vse stike z zapadnimi demokracijami ter da je zavrgla celo lorda Rothermera in se povsem oprijela sil osišča.

V svojih nadaljnjih izjavah Ansaldo izjavlja, da danes padajo meje pod udarci osiščnih sil. Madžarska ima priliko, da vidi Rusijo, kako se približuje Karpatom in kako je zasedla Besarabijo in Bukovino. To je Rusija, proti kateri vsako madžarsko srce skriva sum in stare rane. Zato vsi Madžari od svoje vlade zahtevajo, da mora izkoristiti dane trenutke.

Madžari se vprašujejo, zakaj se tudi Madžarska ne vrže na stran sil osišča. Oni mislijo, da je sedaj neugoden trenutek. Toda to ni točno. Sile osišča so zavzete v borbi za uničenjem stare in ustvaritvijo nove Evrope. V kolikor se to nanaša

na Balkan imajo osiščne sile koristi od tega, da se trenutno ohrani mir iz več razlogov, najbolj pa iz gospodarskih razlogov. Spopad na Balkanu bi obrnil na glavo ves proizvodni sistem, s čimer bi bilo ogroženo obkroževanje osiščnih sil. Toda še važnejši so politični razlogi, ker bi vojna na Balkanu spravila v položaj gotove nebalanske sile, da razširijo svoj vpliv na balkansko Evropo, ali pa še huje, da si jo teritorialno podvržejo. Do tega pa ne sme priti. V načelu morajo vse meje, ki se nahajajo na drugi strani od meja, ki so jih dosegle sovjetske čete s svojim motoriziranim izletom v Besarabijo, ostati nedotaknjene, ker je to v interesu osiščnih sil. Dalje pravi Ansaldo v svojem članku, da v primeru, če bi Madžarska prekoračila transilvansko mejo, lahko pride do balkanskega spora. To je pa tisto, kar hočejo sile osišča ravno odstraniti v sedanjem trenutku. Vsekakor je potrebno, da se mir na Balkanu začasno ohrani. Madžarski državniki so dobili jamstvo, da se sedanjega stanja na Balkanu ne more spreminjati, da pa Madžarska lahko ostane v sedanjem trenutku mirna in ga ne sme izkoristiti. Z eno besedo, madžarski državniki so slišali naslednje nasvete: Bodite mirni, mi vemo, kakšne so vaše koristi. Za vašo žrtev jih bomo v ugodnem trenutku uresničili v okviru nove ureditve Evrope. V novi Evropi bo Madžarska imela dostojno mesto.

Potek pomorske bitke pri Malti

Rim, 11. julija. Stefani: Na dana poročila o pomorski bitki pri Malti pravijo: Topovi italijanskih križark so začeli streljati z razdalje 26 km. Borba med italijanskimi in angleškimi linijskimi ladjami je trajala 15 minut. Zadržanje italijanskih ladij je bilo odlično. Četrty strel »Cavourja« in »Cesarja« je zadel neko angleško oklopnico. Jasno se je videlo, kako se neka sovražna linijska ladja trudi pogasiti požar na ladji. Istočasno so italijanske 10.000 tonske križarke začele srdito streljati proti angleškim ladjam. V trenutku najhujše borbe so številni italijanski rušilci navzlic sridtemu sovražnemu ognju prešli v napad ter vrgli torpede. V tej borbi je bila torpedirana neka nepsotna ladja ter so bila zbita tri sovražna letala. Borb so se udeležili bombniki z obeh strani. Italijanski bombniki so večkrat točno zadeli nasprotno ladjo.

Po prvih 15 min. boja sovražnik ni kazal nobene želje več nadaljevati borbo ter je smatral, da je boljše, če se umakne, ker so bile gotove enote zadete. Nastajala je tema. Sovražna mornarica se je oddaljevala v smeri proti jugu ter na ta način opustila svoje prvotne namene napasti italijansko obalo. Vse italijanske vojne ladje so se vrnile v oporišča. Zadeta je bila samo ena italijanska ladja, toda škoda bo v nekaj dneh popravljena. To dokazuje odlično odpornost materiala, iz katerega so zgrajene italijanske vojne ladje. Tudi posadka italijanskih vojni ladij je pokazala v tej borbi visoko moralo in noben trenutek ni bilo videti, da bi se bala sovražnika, ker je bila prepričana, da bo v tej borbi zmagala.

Italijansko vojno poročilo

Nekje v Italiji, 1. julija. AA. Stefani: Poročilo vrhovnega poveljstva italijanske oborožene sile se glasi:

Z naknadnimi poizvedbami je nesporno ugotovljeno, da so enote italijanskega vojnega letalstva na svojem pohodu 9. julija blizu Balearskih otokov poškodovale in zažgale veliko britansko bojno ladjo »Hood«, ki ima 42.000 ton. Razen tega sta dve težki italijanski bombi zadeli tudi poveljniški most velike britanske matične ladje »Arc Royal«, kar se je nedvomno in točno ugotovilo iz fotografiranih posnetkov.

Med pomorsko bitko, ki je bila v Jonskem morju, sta bila dosežena dva polna zadetka z bombami na neki britanski linijski ladji. V teku je še preiskava, da bi se točneje ugotovila škoda, katero je pri tej priliki utrpel nasprotnik. Ta preiskava bo ugotovila ne samo škodo, ki jo je utrpel sovražnik med borbo v Jonskem morju, temveč tudi škodo, ki jo je utrpel sovražnik pri prejšnjem italijanskem letalskem napadu na britansko mornarico južno od Krete.

Včeraj sta bila izvedena dva nova bombna napada na britanske pomorske sile na Malti in sicer en napad zjutraj, drugi pa proti večeru. Bombardiranje je bilo izredno hudo in letalci so ugotovili več požarov in težkih eksplozij, ki so močno poškodovale pomorsko-tehnične naprave v pristanišču. Naši bombniki so zbili tri sovražna lovka letala, medtem ko se dve italijanski letali nista vrnila na svoja oporišča.

Rim, 11. julija. AA. Stefani: Posebni poročevalci agencije Stefani podaja sledeče podrobnosti o letalskem bombardiranju italijanskih letal na angleško pomorsko eskadro, ki je prihajala iz Gibraltarja in se je nahajala jugovzhodno od Balearov. Velika bojna ladja »Hood« je bila zadeta od dveh bomb velikega kalibra, ki sta ladjo resno poškodovali in povzročili požare, katerih ni bilo mogoče pogasiti, kakor je to mogel ugotoviti italijanski letalec nekaj ur po bombardiranju. Ladja je zelo počasi plula proti jugozahodu morebiti z namenom, da bi se zatekla v Gibraltar. V njenem spremstvu je bilo več rušilcev. Uspeh italijanskih letalcev je bil toliko uspešnejši, ker je bilo bombardiranje izvedeno v zelo težkih okoliščinah zaradi slabega vremena, ki je zelo zmanjšalo preglednost ter zaradi reakcije vseh vrst protiletalskega orožja sovražnega brodograja. Ladja »Hood« je bila tako poškodovana, da je ne bo mogoče v nekaj mesecih popraviti. Ladja se ne bo mogla vrniti v ladjedelnico na Malti, temveč v neko ladjedelnico v Angliji.

Dnevno povelje generala Pricola

Rim, 11. julija. DNB: Načelnik generalnega štaba italijanskega letalstva general Pricolo je izdal sledeče dnevno povelje, v katerem med drugim pravi:

Dneva 8. in 9. julij označuje sijajno delovanje našega letalstva, ki bo ostalo znamenito za vso to vojno, ker predstavlja prvikat klasičen primer množinske akcije letalskih enot proti pomorskim enotam. Rezultati te akcije so bili v vsakem pogledu odlični in učinkoviti. Dve najmočnejši sovražnikovi pomorski eskadri sta se namenili proti našemu polotoku z najhujšimi nameni proti nam. Naše letalstvo je te eskadre drža-

lo stalno pod svojim nadzorstvom, ter jih ni niti trenutno pustilo na miru, temveč jih je neprestoma bombardiralo z velikim uspehom. 300 letal z najbolj oddaljenih oporišč Egejskega morja, iz Libije, Apulije, Albanije, Sicilije in Sardinije, je večkrat zadelo sovražne pomorske enote navzlic močnemu delovanju protiletalskega topništva.

Sovražne pomorske enote so bile prisiljene zaradi napada našega letalstva stalno menjati smer plovbe. Naši bombniki so v tesnem sodelovanju z našo slavno mornarico onemogočili izvedbo namer sovražnih eskader, ki so morale zapustiti naše vode, ne da bi prej mogle izvesti le enega svojih namenov. Iz verodostojnih nevtrálnih virov ter na podlagi fotografiranih dokumentov so bile ugotovljene težke poškodbe, ki jih je naše letalstvo prizadelo angleškim ladjam. Vedenje naših letalskih posadk je bilo zgledno, prav tako pa tudi organizacija in izvedba celotnega manevra. Vse to potrjuje dejstvo, da so bila pri vsej tej akciji izgubljena samo tri naša letala.

Nekje v Italiji, 11. julija. Stefani: Izvedelo se je, da so italijanska letala včeraj bombardirala vojne delavnice in skladišča na Malti. Navzlic ostremu streljanju protiletalskih baterij so se vsa italijanska letala vrnila na svoja oporišča.

Angleško uradno poročilo pravi da »Hood« ni zadet

London, 11. julija. AA. Reuter: V zvezi z današnjim italijanskim sporočilom, da so italijanska letala povzročila požar na angleški bojni ladji »Hood«, pravi uradno sporočilo britanske admiralitete sledeče:

Prispelo je poročilo poveljnika eskadre britanskih sil, katero pravi, da niso bombe — pa čeprav so padale zraven ladij — dosegle nobenega direktnega zadetka ter tako ni bilo prav nobene škode niti nobene žrtve na nobeni ladji.

Kairo, 11. julija. AA. Reuter: Naša letala so uničila včeraj dva italijanska bombnika, ki sta bila na letališču Makaska v Eritreji. Napadi na Malto so povzročili le malo škode. Ubit je bil en civilist, trije pa ranjeni. Britanski bombniki so zadeli z bombami velika skladišča petroleja blizu Tobruka. V trenutku, ko so se bombniki oddaljili, so letalci videli velik dim, ki se je dvigal iz skladišč.

London, 11. julija. t. Reuter: Admiraliteta je objavila uradno poročilo, v katerem pravi, da so angleška letala včeraj priletela nad italijansko pristanišče Augusta v Siciliji. Pri tem sta bila potopljena neki italijanski rušilec in stara vojna ladja, ki služi navadno za skladišče za mine. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča.

Parnik »Paganini« potopljen

Rim, 11. julija. AA. DNB: Ladja »Paganini«, last družbe »Kirenija«, katere je 27. junija odplula iz Barja proti Draču z 920 vojniki in 30 člani posadke, se je po poročilu agencije Stefani 28. junija ob 8 zjutraj 12 km pred Dračem vnela in okrog 12 potopila.

Rim, 11. julija. AA. DNB: O priliki katastrofe italijanske motorne ladje »Paganini« je izgubilo življenje po podatkih uradnega seznama seznam italijanskega vrhovnega poveljstva 214 italijanov in 6 Albancev.

Rim, 11. julija. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo je objavilo prvi seznam izgub italijanskega letalstva. Po tem poročilu znašajo izgube italijanskega letalstva v vojni proti Franciji in Angliji od začetka sovražnosti pa do 30. junija 78 mrtvih, 103 ranjenih in 75 izginulih.

Rim, 11. julija. DNB: Spricho poročila iz Sydneya, da se je potopila italijanska čezmorska motorna ladja Romolo, izjavljajo v dobro poučenih italijanskih krogih, da se je ladja potopila na ukaz poveljnika ladje, da ne bi padla v roke sovražniku.

Bukarešta, 11. jul. t. Reuter: Poluradna romunska agencija zanika, da bi številni mlajši člani nove romunske vlade podali ostavko. Edini vladni član, ki je odstopil, je profesor Horea Sima, vodja Železne garde, ki je bil določen za ministra za prosveto. Omenjena agencija poudarja, da vlada dela povsem normalno in v najlepšem sporazumu.

Bukarešta, 11. julija. b. Bivši vojni minister general Antonescu, ki je bil predvčeršnjim aretiran, je bil danes izpuščen na svobodo, ker je dal pisмено izjavo, da se bo vzdržal vsakega sovražnega dejanja napram sedanjim vladim in da bo

Francija ima nov režim

Marseille, 11. julija. Havas: Senat se je sestal včeraj ob 16.05 pod predsedstvom Jeanneneya in je z 229 proti enemu glasu sprejel predlog za revizijo ustave. Pred tem je predsednik senata s krajšim govorom izrekel spoštovanje bojevnikom, ki so padli na polju časti in izrekel maršalu Petainu spoštovanje vse skupščine, ker je svojo osebo ponovno dal na razpolago domovini. Ko je govoril o strahoviti usodi Francije, je Jeanneney izjavil:

»Mi priznavamo svoje napake. Lahko tudi rečem, da se naši otroci ne bodo mogli izkazati bolj zvesti francoski državi, njenim svoboščinam in pa njeni stoletni tradiciji kakor smo se izkazali mi, vendar pa bode pokazali več opreznosti, kakor pa smo jo pokazali mi. Živela Francija!«

Ženeva, 11. julija. DNB: Izvedo se nadaljne podrobnosti o delu zadnjega francoskega narodnega predstavništva v Vichyju v zvezi z bodočo ureditvijo Francije. Vlada maršala Petaina bo še v toku tega tedna predpisala uredbo, ki bo služila kot časna osnova za sodelovanje med vlado ter sedanjim narodnim predstavništvom, dokler ne stopi v veljavo nova ustava. Izvedelo se je, da bo imela vlada že sedaj odločilen vpliv na delo parlamenta in senata. Plebiscit o novi ustavi, ki naj bi imel namen njene ratifikacije, ne bo istočasno s prvimi volitvami v novo predstavništvo, temveč bo sta dva posebna akta.

Lebrun bo odstopil

Ženeva, 11. julija. DNB: Po vestih iz Vichyja je treba pričakovati odstop predsednika republike Lebruna. Maršal Petain bi bil v tem primeru izvoljen za predsednika republike. Vlado pa bi vodil triumvirat Laval, Marquet in Weygand. Te vesti pa še niso potrjene.

Značilna izjava francoskega zunanjega ministra

Newyork, 11. julija. AA. DNB: »Chicago Daily News« objavlja zanimivo poročilo iz Vichyja. Zunanji minister Baudoin je izjavil, da Francija je in ostane demokratična. Po novi ustavi bo predsednik vlade obenem tudi poglavar države z razširjenimi pooblastili, da bi mogel takoj odstraniti morebitne težave. Nikdar ne bo maršal Petain ali

Po razgovorih v Monakovem

Madžari so svoje zahteve razložili v posebni spomenici

Rim, 11. jul. m. Po končanem obisku zunanjega ministra grofa Ciana v Nemčiji, poudarja vse italijansko častopisje, da so izidi razgovorov, ki jih je imel grof Ciano z voditeljem Nemčije Hitlerjem in zunanjim ministrom von Ribbentropom zgodovinsko važni.

Na teh sestankih sta tudi predsednik madžarske vlade grof Teleki in zunanji minister grof Czaky govorila z voditeljem Nemčije in italijanskim zunanjim ministrom, ter sta jima izročila spomenico, v kateri madžarska vlada v 8 točkah določa vse teritorialne zahteve in razne obveznosti, ki jih je Madžarska pripravljena prevzeti za primer, če se sprejme njene zahteve. V tej spomenici je izražen maksimalni madžarski program ki seveda ne izključuje možnosti kakšne odpovedi samo da bo prišlo do pravičnega kompromisa. Po sestanku v Monakovem bo madžarska vlada zahtevala od Bukarešte, da se prično takoj pogajanja med zastopniki obeh držav. Če bi romunska vlada na ta pogajanja ne pristala, bo madžar-

kateri drugi član vlade vladal kot diktator. Nato je Baudoin zagotavljal, da bodo volitve v parlament še naprej demokratične. Končno je zunanji minister zavrnil trditve Duff Coopra, da francoska vlada ni svobodna.

Pri Oranu je bilo ubitih 1300 francoskih mornarjev

Ženeva, 11. julija. DNB: Generalni rezident v Tunisu je izdal prebivalstvu proglas, v katerem med drugim poziva prebivalstvo, naj ohrani svoj mir in naj ohrani še potrebno zaupanje v vlado maršala Petaina. Nato govori o dogodkih v Oranu in poudarja, da je bilo pri tej priliki ubitih 1300 Francozov. Rezident ostro napada Anglijo, češ da je te Francoze ubila po zrelem preudarku.

Mittelhauser razrešen

Rim, 11. julija. DNB: »Popolo di Roma« izve iz Carigrada, da je dosedanj poveljnik francoskih čet v Siriji general Mittelhauser razrešen svojih dolžnosti in stavljen na razpoložanje, na njegovo mesto pa je imenovan general Marey.

Mussolini ni pisal Chambernu

Rim, 11. julija. Stefani: »Messagero« v članku pod naslovom: »Izmisljotine v duhu ge. Tabouise« pravi, da je poluradni organ »Petit Dauphinois« na prvi strani in na vidnem mestu prinesel vest iz Ženeve, da je Mussolini nedavno osebno poslal pismo bivšemu francoskemu veleposlaniku pri Kvirinalu Chambernu s povabilom, naj pride v Italijo, da bi se z njim razgovarjal. Ta vest, pravi »Messagero«, je naravnost neumna in smešna.

Noel odpotoval v Pariz

Vichy, 11. julija. AA. Havas: Francoski veleposlanik Leon Noel je bil postavljen za glavnega delegata pri šefu nemške vojske uprave za zasedeno ozemlje. Leonu Noelu je vlada dodelila še dva posebna delegata.

Ženeva, 11. julija. DNB: Po sporočilu francoskega radia je notranje ministrstvo objavilo, da je generalni pooblaščenec za zvezo med francosko vlado in nemškimi oblastmi v Franciji, veleposlanik Noel, odpotoval danes v Pariz.

ska vlada predložila celoten spor v odločitev osiščnim silam. Italijansko časopisje poudarja, da se bodo v vsakem primeru vsa sporna vprašanja med Madžarsko, in Romunijo rešila mirnim diplomatskim putem. V zvezi z rešitvijo teh vprašanj poudarja tudi Corriere della Sera, da so madžarske zahteve tlačile s svojo težino odnose med državami v jugovzhodni Evropi.

V zvezi z berlinskimi in monakovskimi razgovori omenja italijansko časopisje tudi Jugoslavijo. »La Stampa« pravi: Po izjavi jugoslovanskega predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in prosvetnega ministra dr. Korošca želi Jugoslavija priti do evolucije na Balkanu in v Podonavju. Jugoslavija danes dokazuje da se je prilagodila novemu položaju. Jugoslavija se prebujala in vrača k svojim mladim močem, k svoji moči in mladi rasti. Za sedanjo jugoslovansko politiko je pomembna uravnoteženost, s katero stopa k zamišljeni spremembi.

Letalski boji nad Kanalom

Nemško vojno poročilo

Berlin, 11. julija. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča:

Uspešne letalske akcije proti britanskemu otočju, o katerih so že javljala zadnja poročila, so imele po dobljenih poročilih za rezultat uničenje ene križarke od 10.000 ton, več trgovskih ladij od skupno 21.000 ton. Razen tega je bila poškodovana ena križarka in sedem trgovskih ladij, med katerimi je bila tudi ena tankovska ladja. Te ladje so bile tako poškodovane, da jih je lahko smatrati za izgubljene.

Naša letala so imela včeraj znatne uspehe pri bombardiranju letališč v jugovzhodni Angliji ter pri bombardiranju pristaniških naprav na jugovzhodni obali Anglije ter pri bombardiranju naprav vojne industrije in skladišč za strelivo. V pristaniščih so nastale eksplozije in veliki požari, zlasti pa v skladiščih tekočega goriva v Themsbrooku ter Scotlandu.

Sovražni letalski napad na letališče v Amiensu je izvedlo sedem britanskih bombnikov, toda ta napad se je končal s tem, da so bili vsi bombniki sestreljeni, kakor je to že javilo posebno poročilo. Ob priliki letalskega napada na neki konvoj v

Angleška poročila o letalskih bojih

London, 11. julija. t. Reuter: Letalsko poveljstvo je uradno objavilo, da je bilo v današnjih letalskih bitkah sestreljenih 12 sovražnih letal, mnogo drugih je bilo pa poškodovanih.

Naša letala so uspešno bombardirala vojaške objekte v Franciji.

London, 11. julija. AA. Reuter: Ministrstvo za javno varnost sporoča: Ponoči so bile v nekaterih krajih v vzhodnih in jugovzhodnih grofijah ter v osrednjih pokrajinah vržene bombe. Poročajo samo o večjem številu žrtev

v dveh mestih na vzhodni obali. Vojaški objekti so utrpeli le brezpomembno škodo.

London, 11. julija. AA. Reuter: Ministrstvo za javno varnost objavlja nova poročila o zračnih napadih, ki jih je izvršil včeraj sovražnik. V južnem Walesu so bile vržene bombe na več krajih. Poškodovana je bila neka kapela, več hiš in ena tovarna. V neki luči jugozahodne Anglije je bila napravljena neznatna škoda. Bilo je več človeških žrtev.

London, 11. julija. AA. Reuter: Kakor priporočajo očividci, ki so opazovali letalsko borbo z neke ladje, se je udeležilo borbe nad Rokavskim prelivom 38 bombnikov vrste Dornier in 25 lovskih letal vrste Messerschmitt 119. Smatra se, da je v teku borb bilo zbitih 10 nemških letal. Sovražna letala so napadli angleški lovci ter protiletalsko topništvo angleške vojne mornarice.

London, 11. julija. AA. Reuter: Podtajnik notranjega ministrstva je izjavil v spodnjem domu, da je bilo iz Anglije pripeljanih v Kanado 6700 vojni ujetnikov in internirancev.

London, 11. julija. AA. Reuter: Uradno potrjujejo, da je bilo v sredo zbitih 14 sovražnih letal.

London, 11. julija. t. Reuter: Letalsko poveljstvo objavlja uradno poročilo, v katerem pravi, da je bilo danes nad jugozahodno Anglijo sestreljenih najbrž troje sovražnih letal.

Politični zapiski

Beseda slovenske mladine

»Kres«, glasilo ZFO v Ljubljani, prinaša uvodnik z naslovom: »Smo ali nismo?« V njem pravi med drugim: »Naš čas zahteva moč! Pokažimo, da stojimo na dobrem temelju, na temelju verskih resnic in na temelju narodnih in državnih svetinj. Evropa doživlja težke čase. Majhni narodi plaho zro v prihodnost. Kako bi ne, ko pa majhne države izginjajo z zemljevidu Evrope. Toda njihova plahost jim je v škodo. Zato moramo biti pogumni. Vsako protinardno ali protidržavno gibanje moramo v kati zatreti. Pokažimo, da smo Slovenci in Jugoslovanci. Smo ali nismo? Smo, toda, ali smo v resnici? Ali nas ni morda sram svetu javno povedati, da smo Slovenci, ki smo sicer majhen narod, a vendar vase upajoč. Nismo Slovenci, če nismo taki... Pokažimo svetu, da se ne bojimo prihodnosti... Slovenci smo na slovenski zemlji in bomo tudi ostali. Sveta nam je naša zemlja. Naša last je!«

Vprašanja jugoslovanske mladine

S tem naslovom je prineslo belgajsko »Vreme« članek D. Cirkoviča, ki naglašala naloge sodobne jugoslovanske mladine ter nazadnje pravi tudi tole: »Narodna mladina stoji na stališču, da je najprej treba miselnost prevzgojiti. Da beseda ne ostane mrtva črka na papirju, ampak da dobi svoj polni izraz, je treba s časom ustvariti zdravega, delovnega človeka. Res pa je, da se nobena stvar tako počasi ne spreminja kakor miselnost. Spreminjanje duha je dolgo, toda neobhodno potrebno. Zdravi in trezni ljudje naj vidijo potrebo jutrišnjega dne, kakor tudi nevarnosti današnjega dne. Zdravljenje je prva nujna potreba. Mladina je kot najbolj bojevitna enota poklicana ustvariti se vsem brezvestnim demagogom. Je pa še eno vprašanje. Medtem ko so na strani razdiranja in zanikanja vsi elementi brez ozira na to, ali jih vodijo isti politični motivi ali ne, združeni v vzajemno fronto, pa nacionalno misleči ljudje, ki imajo celo enake politične misli, še niso združeni v skupno in enotno organizirano skupino, ki naj bi se odločno postavila po robu fronti razdiranja. Tako skupnost naj bi ustvarila mladina, in sicer čim prej.«

Razdolžitve srednjega stanu na Hrvaškem

»Hrvatski dnevnik« poroča, da je bila na banjski upravi, na oddelku za obrt, industrijo in obrt v Zagrebu seja posvetovalnega odbora za denarništvo pri banjski oblasti. Govorili so o organizaciji denarstva, kar sicer ne spada v področje banovine Hrvatske, nakar poroča list: »Na seji so nadalje razpravljali o razdolžitvi srednjega stanu v zvezi z akcijo »Zveze dolžnikov srednjega stanu«. Sam ta naslov gotovo ni srečno izbran, ker bi po tem nazivu morali biti višji in nižji stanovi. Gre pa tukaj le za dolžnike, ki ne spadajo pod uredbo o razdolžitvi kmeta. Banska oblast bo to vprašanje skoraj rešila na najugodnejši način. V zvezi s tem so obravnavali tudi vprašanje o razdolžitvi hotelistva, ki mu bodo denarni zavodi v vsakem oziru priskočili na pomoč. Zelo važna je bila razprava o ustanovitvi Privilegirane industrijske banke, kakor tudi o Hrvatski rečni plovidbi.«

»Svetovni mir položen na nova socialna načela«

Zagrebski »Obzor« pod gornjim naslovom tole poroča: »Klub ABC je izdal v hrvaškem, nemškem, italijanskem, angleškem in francoskem jeziku brošuro z naslovom »Svetovni mir položen na nova socialna načela«. Brošuri je priložena zemljepisna karta Jugoslavije, na kateri so označene meje banovine Hrvatske ter so objavljeni tudi uradni statistični podatki o prebivalstvu banovine Hrvatske kakor tudi o številu Hrvatov po vsem svetu. Na uvodnem mestu je tiskana »Beležka izdajatelja«, ki med drugim pravi, da se g. Rudolf Hercog ne ukvarja s politiko v ožjem pomenu besede, ker stoji na stališču, da morajo ideje poprej dozoreti, preden jih je mogoče v življenju uresničiti. Vendar pa se glasi dalje, se je prijatelj g. Hercoga posrečilo pregovoriti ga, da je poslal svoj načrt kot odgovor na anketo, kako si misli bodoči mir. Tukaj je v glavnem takole rečeno: »Po zamisli g. R. Hercoga svetovne vojne ne bodo prenehale, dokler na svetu ne bo samo enega vladarja, človečanstvo, in ene države, ki se imenuje Pangea, v kateri bodo posamezni narodi kot kulturne samobitnosti uživali absolutno svobodo brez ozira na meje, podobno, kakor je bilo z veroizpovedmi po vestfalskem miru. Etnične meje se namreč nikjer ne skladajo z državnimi mejami, namreč z mejami ozemlja, nad katerim se razprostira suverena oblast enega naroda. Pangea bo imela svojo zakonodajno in izvršilno oblast. V svetovni parlament, ki bo pomenil zakonodajalno oblast Pangeje, bodo narodi kot kulturne samobitnosti pošiljali svoje zastopnike, medtem ko bo vlada Pangeje, sestavljena od zastopnikov posameznih držav, pomenila izvrševalno oblast. Tako v novem redu kriterij organizacije ne bo več oblast (kratka), ki se izvaja od zgoraj navzdol, marveč se bo izvajala narobe: od posameznika po družini, vasi, občine, okraja, dežele in današnje države do človeštva. Posamezniki v narodu, narodi v človeštvu so zaslužni le v toliko, kolikor izvršujejo kako važno in potrebno opravilo, ki prinaša skupnosti originalne vrednosti, ki so vsem koristne. Na taki podlagi organizirana Pangea bi mogla zagotoviti mir vsem ljudem in vsem narodom. Samo ona, to se pravi človeštvo, bi imela pravico imeti armado ter kovati denar. Tudi izdelovanje ter razdeljevanje orožja bi bilo le stvar Pangeje. Posamezne države, to se pravi kantoni, bi imele le svojo policijo. Armada in policija pa bi smeli služiti le varstvu kulturnih vrednosti.« Tako se glasi izvelek Hercogovih idej po Obzoru, ki še dodaja, da je to brošuro sestavil vseuč. prof. Dinko Tomašić, ki pravi o sebi, da proučuje in izdeluje ideje bratov Radičev, dr. Mačka in Rudolfa Hercoga. Obzor je te podatke povzel iz italijanske izdaje, kjer je tudi Hercogovo predavanje o Seljaški slovo, ki je »čistilnik hrvatskega ter razsadnik slovenskega kmetijskega gibanja«.

Dr. Mačkov god

Zagreb, 11. julija. b. Danes slavi dr. Vladko Maček svoj rojstni dan in god. Pri tej priliki je dr. Krnjevič izdal oklic na hrvaško ljudstvo. Ban dr. Šubišić se je včeraj mudil v Karlovcu.

Ljubljanski občinski svet

Ljubljana, 11. julija.

Nocoj je bila ob 6 seja občinskega sveta, katero je vodil ljubljanski župan dr. Jure Adlešič. Po uvodnih formalnostih je g. župan dal obsežno poročilo, iz katerega posnemamo:

Poročilo župana dr. Adlešiča

Dne 8. junija je bila slovesno odprta razstava profiletalske zaščitne na velesjemu, ki je bila zaradi velikega obiska celo podaljšana in je po šestju imela nad 60.000 obiskovalcev, med njimi dve tretjini odraslih. Razstava je popolnoma uspešna kot propagandno in poučno sredstvo za samopomoč, hkrati pa pomenja začetek za trajno šolo vsega prebivalstva. Prav tako bo mnogo gradiva od te razstave ostalo za muzej, ki bo imel trajno vrednost.

Pred nedavnim so pevec in glasbeniki postavili svojo umetnost v službo dobrotelosti s koncertom za zimske pomoči. Akademski pevski zbor je zapel onemoglim v zavetišču na Japljevi cesti, sedaj pa je po tem zgledu razveselil Pavlihov oder otroke v vseh ljubljanskih zavetiščih, za kar mu gre posebna zahvala. Mestna občina pa je dobro in pridno mladino ob koncu šolskega leta odarovala tudi z lepimi in bogatimi knjižnimi nagradami, za katere so nekateri učenci poslali pismene zahvale.

Ves občinski svet pa navdaja s ponosom počastjenosti odličnega sodelavca v mestnem svetu g. univ. prof. dr. Franceta Steleta, ki ga je Akademija znanosti in umetnosti izvolila za svojega rednega člana. (Občinski svet je pozdravil te besede z navdušenim ploskanjem.) G. župan je za tem v svojem imenu in v imenu mesta čestital g. dr. Steleta, ki že spet nesebično deluje v mestnem odboru, in ga prosil še za nadaljnje sodelovanje pri delu za napredek in lepoto Ljubljane. Zatem je omenil župana, da so bili izvoljeni za redne člane Akademije še specialisti za prometno pravo dr. Milan Škerl, kemik dr. Maks Samac, elektrotehnik dr. Milan Vidmar in skladatelj Ant. Lajovic, ter jim čestital.

Znano je, da naša Akademija nima dovolj gnetljivih sredstev in da kljub temu z veliko vneto dela, kar dokazujejo njene dosedanje edicije. Druge podpirajo Akademije mecen. Dokler so pri nas mecen tako redki, naj prevzamejo to častno in neodložljivo narodno dolžnost podpiranja Akademije naše slovenske občine, zlasti avtonomna mesta. Mestna občina Ljubljanska je že dala zgled z vsakoletnimi dotacijami v proračunu in hoče še naprej ostati za zgled drugim mestom Slovenije. (Navdušeno odobravanje.)

Nova važna naloga je bila pred kratkim poverjena ljubljanskemu častnemu meščanu g. dr. Ant. Korošcu, ki mu je bilo poverjeno ministrstvo prosvete. Svojem iskrenim čestitkam se pridružuje občinski svet tudi z željo, naj bi ljubljanski častni meščan imel mnogo uspehov tudi pri vgoji vse naše mladine. (Navdušeno odobravanje.)

V nedeljo so bile slovesno blagoslovljene Zale, za katere je mestna občina v svoji previdnosti že prej speljala tramvajsko progo do pokopališča. Za veličastno zamisljeno Zale gre častnemu meščanu in mojstru univ. prof. Jožetu Plečniku priručna zahvala za to veliko delo epohalnega pomena na polju epotovanja do rajnih. (Odobravanje.)

Prav tako pa gre zahvala škofu dr. Gregoriju Rožmanu, ki je osebo blagoslovil vrt umrlih. Pri znanje zaslužni tudi predsednik Mestnega pogrebnege zavoda g. Stanko Sušnik, kakor tudi vsi člani upravnega odbora, ki so z dobrim gospodarjenjem omogočili, da so se Zale zgradile brez posebne obremenitve občinskega proračuna. Zahvala gre tudi ing. Marko Prelovšku, ki je kot ravnatelj mestnega gradbenega urada pripomogel Ljubljani, da se je Ljubljana obogatila s prekrasnimi deli mojstra Plečnika.

Ze so se pričele priprave za zidavo velikih tržnic, ki pomenijo začetek velike in tudi v lepotnem smislu močnega preureditve osrčja mesta. Tudi ta veličastni načrt je popolnoma samoniklo zamišljen, tako kar se tiče celote kakor tudi prvega dela — tržnice. Te se namreč razlikujejo od vseh do sedaj običajnih tržnic drugod po svetu. Zastopniki prodajalcev ter zastopniki kupcev so s svojimi organizacijami soglasno izjavili, da bodo nove tržnice popolnoma ustrezale njihovim željam in zahtevam.

Začenja se tudi že kanalizacija Trnovega, ki bo s to važno sanitarno napravo mnogo pridobilo v zdravstvenem pogledu, zaradi česar bo tudi gospodarski dvig Trnovega dobil krepko poživitev. S posojilom, ki ga je občina najela pri Javni borzi dela v Ljubljani, bo tudi letos občina sezidala 50 stanovanj za najrevnejše delavske sloje. Prav tako bo še letos mogoče omogočiti staro željo Podgorčanov in izpeljati sklepe prejšnjih mestnih uprav z zgraditvijo novega mostu med Streliško ulico in Hradeckega vasio čez Gruberjev kanal. Licitacija za to gradbeno delo sicer ni uspela, vendar bo občina sama zainteresirala trdnice za to graditve. Letos bo tudi kanalizirana Tyrševa cesta. Skupno s kanalizacijo Trnovega bo v letošnjem letu kanalsko omrežje razširjeno za okrog 4 km in se bo znatno približalo celotnemu načrtu kanalizacije vsega mesta, pripravljaja pa se tudi kanalizacija Viča v zvezi s tlakovanjem Tržaške ceste. Blizu se tudi uresničitve velikega načrta za dom onemoglih na Bokalcu, za katerega je razsodišče načrte že izbralo. (O sklepih razsodišča poročamo na drugem mestu.) Občina je uveljavila tudi Zvezdo, da bo dobil spomenik kralja Aleksandra Zedinitelja primerno okolico, vedno jasneje pa se kaže potreba, da bo treba likovni spomenik čimprej dopolniti s propilejami, ki bodo okoliščino spomenika veličastno zaključile.

Prejemki vpoklicanih rezervnih častnikov

Belgrad, 11. julija. m. Današnje »Službene Novine« objavljajo uredbo o spremembi in dopolnitvi čl. 269 in 270 v Zakonu o ureditvi vojske in mornarice. Člen 1. te uredbe se glasi:

Rezervni častniki in rezervni uradniki vojske in mornarice, kadar so na orožnih vajah ali sploh v službi vojske in mornarice v rednem, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju, imajo za ta čas naslednje mesečne prejemke:

Plačo, položajno doklado in osebno drag. doklado po določbah čl. 259, 272 in 274 tega zakona, kakor tudi aktivni častniki in aktivni vojaški uradniki istega čina, ozir. razreda. Plača s periodičnim poviskom in položajnimi dokladami se jim računa po času, ko so bile objavljene omenjene odločbe.

Rezervni častniki kakor tudi vojaški uradniki, ki so aktivni državni ali samoupravni uradniki in uslužbenci in sploh tisti, ki uživajo kakršno koli podporo od države ali samoupravne oblasti, če dobivajo manj od določenih prejemkov po odstavku 1. dobivajo od vojaške oblasti samo razliko med svojimi prejemki, po-

Končno se je župan spomnil davčnega nadzornika Maksu Lillega, ki je od 1. 1912 pa do 1920 v ljubljanskem mestnem svetu uspešno deloval v številnih odborih za koristi Ljubljane in ki je 8. junija umrl. 20. junija je umrl bivši industrijalec Karel Pollak, ki si je pridobil veliko zaslug za industrijo v Ljubljani. 23. junija se je v Kamniški Bistrici smrtno ponesrečil ravnatelj tobačne tovarne Franjo Golob, znan po svojem socialnem čutu in delavnosti. 27. junija je zgubila pravna fakulteta svojega dekana, rednega profesorja upravnega prava dr. Josa Jurkoviča, ki si je pridobil velik sloves po svojem delu. 29. junija je umrl industrijalec Franc Batjeli, ki se je iz skromnih začetkov povzpel do upeševanega tovarnarja in dobrotnika slovenskega športa. 10. julija je zatisnil oči stalni mestni delavec v pokroju Tomaž Bitenc, ki je 34 let zvesto služil mestni občini ljubljanski. Občinski svet je počastil pokojnike in jim zaklical »slava«.

Velike investicije

Poročilo finančnega odbora je dal ravnatelj Dermastia. Za zgraditev mestnih tržnic bo občina potrebovala 5 in pol milijona dinarjev. Ta denar bi dobila občina tako, da vzame dva in pol milijona din iz posojila 15 milijonov din, ki ga je najela pri SUZOR-u, ostale tri milijone din pa bo mogla dobiti iz prihrankov proračunskega leta 1939-40. Mestni svet je to odobril in s tem zvezane popravke v mestnem proračunu.

SUZOR v Zagrebu je ljubljanski mestni občini odobril posojilo 15 milijonov din. O tem posojilu naj sklene mestni svet, kako naj se porabi. Finančni odbor predlaga: 9 milijonov naj se porabi za tlakovanje in izpopolnitev Dunajske ceste. Mestna občina je dolžna prispevati k 4 in pol km dolgemu odseku Dunajske ceste do Ježice po proračunu skoraj 7 milijonov din. Vsa graditev bo veljala namreč 14 in pol milijona din. Ker bo pa cesta razširjena, bo morala občina še odkupiti zemljišča, prav tako pa bo morala urediti kanalizacijo. To oboje bo veljalo še dva milijona. Tako da znesejo stroški občine z Dunajsko cesto skupno 9 milijonov din. Od posojila naj gre nadalje milijon dinarjev naj se odobri za tlakovanje Zaloške ceste od državne bolnišnice do garnizijske bolnišnice. Poldrug milijon din naj se določi za zgraditev novega ljudskega kopališča v Koteziji. 2 in pol milijona din pa gre za tržnice. K predlogu se je oglasil obč. svetnik Bohine in omenil, da bi pri tlakovanju Zaloške ceste bilo treba paziti, da se kar najbolj omlaži šum, ki ga povzroča tramvaj, ki hudo moti bolniške ustanove zlasti ponoči. Razdelitev posojila je občinski svet potrdil.

Fin. odbor predlaga nadalje, naj se najame dodatno posojilo v višini enega milijona din pri Javni borzi dela v Ljubljani za graditev delavskih stanovanjskih hiš. Posojilo naj bi se odplačevalo 25 let in obrestovalo po 4%.

Tudi druge oblasti naj zidajo!

K predlogu je pripomnil svetnik dr. Bohine, da bi bilo prav, če bi tudi industrija kaj storila za svoje delavstvo in mu pomagala graditi stanovanjske kolonije, kar nekatere industrije v Sloveniji, kakor Hutter v Mariboru in KID na Jesenicah, že delajo. Tudi druge javne ustanove, zlasti žel. direkcija, banska uprava, poštna uprava in Mestna hranilnica ljubljanska ter drugi denarni zavodi naj bi pokazali pri gradnji stanovanj več smisla.

Hišni posestniki pa naj bodo nekoliko bolj obzirni do družin s številnimi otroki, ker sicer jih bo treba, kar je sedaj moderno, malo »podirigirati«. Občinski svetnik Likar je omenil, da se čuje med uradniki na magistratu, da bo to posojilo namenjeno mestnemu uradništvu za zgraditev stanovanjskih hiš, da pa je posojilo v resnici namenjeno najrevnejšim slojem, ki se bodo izselili iz barak. Skandal pa je, da ugledna zavarovalnica gradi v osrčju Ljubljane 8 m pod zemljo stanovanje, ki bi bilo mnogo bolj primerno za skladišče, in da je prav, če občinski svet tako nesocialno gesto odloži. Občinski svetnik Kralj je poudaril, da je gradbena akcija bila pokrenjena zato, da se odpravijo neznosne stanovanjske razmere med najrevnejšimi ljubljanskimi stanovalci in da naj zadruga mestnih uslužbencev poskuša najti primeren način za financiranje stanovanjskih hiš pri Mestni hranilnici. K temu je pojasnil predsednik gradbenega urada dr. Stele, da se strinja z izvajanjem svetnika Likarja glede nesocialnega postopka zavarovalnice, če pa je bilo izdano uradno dovoljenje, je razlog v tem, da je bila zahteva zavarovalnice v okviru zakona.

Zahteve državnih nameščencev

Belgrad, 11. jul. m. Kakor smo že poročali, so zastopniki raznih organizacij državnih uslužbencev ustanovili že pred meseci osrednji odbor organizacij državnih uslužbencev v Belgradu. Ta odbor je na svoji zadnji plenarni seji 9. t. m., ki so se jo udeležili tudi zastopniki Združenja vseučiliških profesorjev v Belgradu, sprejeli med drugim naslednje sklepe:

Predsedstvo osrednjega odbora se naroča, da predloži kraljevski vladi težko stanje državnih uslužbencev in njihovih družin. Če se njihov težki položaj kmalu ne popravi in ako se ne priskoči na pomoč družinam, ki imajo dolgeve, bo nastalo resno stanje s težkimi posledicami. Pomaga naj se

Dva samostojna predloga

Župan dr. Adlešič je zatem prebral samostojna predloga g. obč. svetnika Andrejke, ki se nanašata prav na gornjo debato. Prvi predlog navaja, da je ljubljanska občina v povojni dobi zgradila že mnogo stanovanjskih hiš, v katerih znašajo mesečne najemnine okrog 200 din. Kakšna stiska vlada za taka cenena stanovanja, dokazuje najprej dejstvo, da se javi takoj 20 prosilcev, če se le eno stanovanje izprazni. Značilno je, da v stanovanjskih hišah mestne občine stanuje poleg zasebnikov tudi veliko številno državnih uradnikov, tako 91 železničarskih družin, 43 poštarških družin in 40 policijskih družin. Občina naj stori vse, kar le more, da bodo tudi ta oblastva iz svojih sredstev kaj storila za ublažitev stanovanjske stiske svojih najnižjih uslužbencev.

Drugi predlog se glasi: občina naj ukrene vse potrebno, da se odstranijo na Linhartovi cesti dve stanovanjski baraki, ki kazita vhod v Navje. Baraki sta last železniške direkcije, ki bi bila tudi dolžna, da stori kaj za svoje uslužbenke.

Za tem je bil sprejet še nujen sklep glede pridobitve sveta za novo žensko realno gimnazijo v Ljubljani. Banska uprava je zahtevala od občine, da da primerno stavbišče za gimnazijo. Za gimnazijo je prišel v poštev na vogalu Marmon-tove ulice in Lepega potoja. Svet pa je zasebna last nadsvetnika dr. Kaiserja, ki pa zemljišče ne proda. Nato je odločila banska uprava naj občina proti zasebnemu lastniku uvede razlastitveno postopanje. Občinski svet je razlastitveno postopanje za 5947 kv. m veliko zemljišče potrdil.

Sledilo je poročilo gradbenega odbora, ki ga je podal načelnik dr. Stele. Obravnavane so bile same kancelarije. Poročilo tehničnega odbora je podal prof. dr. Horvat Alojzij. Svet je sklenil, da se zapreta dve nepomembni poti za pešce. Ravnatelj Dermastia je poročal za trošarinski odbor o raznih ugovorih proti predpisom trošarine. Občinski svet je sklenil tudi spremembo glede oprostitve plačila trošarine na žganje lastnega pridelka za lastno potrošnjo. Občinski svetnik Novak je podal poročilo personalnega odbora. Obravnavana so bila nova pravila Mestne hranilnice ljubljanske, ki je prilagodila pravila novi uredbi trgovskega ministra o občinskih hranilnicah. Sledila je tajna seja.

Tajna seja

Na tajni seji so bili sprejeti sledeči sklepi: V komisijo za odpis davčnih taks so bili izvoljeni: Prof. Dermastia Karel, Lukič Zvonko, Požar Vinko.

V mestni okrajni kmetijski odbor so izvoljeni: Karpe Franc, posestnik, Zaloška cesta, Zitnik Fr., posestnik, Štepanja vas, Sojer Franc, posestnik, Vič, Hubad Feliks, posestnik, Celovška cesta.

V odbor za podeljevanje izrednih podpor rodbinam vojaških vpoklicancev: Prof. Dermastia K., polk. Andreja Viktor, Slapsak Julij, Vontina Jos.

Stalna namestitve: arh. Kobe Boris, inž. Prezeli Marjan, Missok Marija, Levstik Milena, Klun Alojzij, Kremenj Alojzij, Majcen Ivan, Pregel Jože.

Na novo nastavljeni: Konceptni uradnik Jarc Vojteh, pisarniški uradnik Plestenjak Karel.

Uspeh natečaja za načrte Doma onemoglih na Bokalcu

Razsodišče za oceno del natečaja je danes končalo svoje delo ter ocenilo 17 predloženih projektov ter spoznal 16 projektov upravičenih za ocenjevanje.

Razsodišče je po podrobnih presoji preuredilo nagrade tako, da se I. nagrada ne podeli, razpoložljivi znesek pa razdeli po naslednjem vrtem redu: I. ing. arh. Tepina Marjan dobi 20.000 din nagrade za projekt z geslom »5264«.

II. ing. Ravnhart Edvard dobi 15.000 din nagrade za projekt z geslom »2311«.

III. ing. arh. Kumbatovič Filip in ing. arh. Sedlar Saša dobita 14.000 din nagrade za projekt z geslom »2605«.

IV. ing. arh. Tepež Robert in ing. arh. Janc Adrijan dobita 13.000 din nagrade za projekt z geslom »5792«.

V. ing. arh. Kos Miroslov in ing. arh. Platner Jože dobita 7000 din nagrade za projekt z geslom »7340«.

VI. ing. arh. Murko Stanko dobi 5000 din nagrade za projekt z geslom »1908«.

VII. ing. arh. Lolk Teodor dobi 4000 din nagrade za projekt z geslom »4135«.

Razsodišču predloženi projekti bodo razstavljani prihodni teden v Jakopičevem paviljonu.

predvsem tistim, ki s svojimi dohodki ne morejo preživeti sebe in svoje družine. Posebno naj se posveti vsa pozornost družini kot osnovni celici naroda. Povečajo naj se doklade za žene in otroke. Potrebno je čimprej storiti energetske ukrepe za pobijanje draginje in brezvestne spekulacije.

Huda nevihta v Brčkem

Brčko, 11. julija. b. Predvčeršnjim je nad občino Rapič divjala strašna nevihta. Utrgali so se oblaki, zaradi česar sta reki Rašička in Zoriška naglo narasli ter povzročili ogromno škodo. 110 delavskih in kmečkih hiš je voda tako poškodovala, da so za stanovanje brez večjih popravil neuporabne, 20 hiš pa je bilo popolnoma uničenih. Ljudstvo je ob vsi živino in pohištvo, zaradi česar zastopnik občine zahteva nujno pomoč v hrani in denarju. Porušenih je bilo tudi nekaj mostov na poti Brčko—Bosanski Samac. Nevihta je trajala nad 4 ure. V Brčkem so vse ulice pod vodo in so neprehodne.

Osebnosti

Belgrad, 11. julija. m. S kraljevim ukazom je nameščen za rednega profesorja na filozofski fakulteti v Ljubljani dr. Niko Županec za katedro etnografije in etnologije.

Belgrad, 11. julija. m. S kraljevim ukazom so napredovali: za višje carske kontrolorje 6. pol. skup. Berlot Avgust, Kogej Mirko, Ciril Svajger, Novak Marjan — vsi v Ljubljani na glavni carinarnici; pri glavni carinarnici v Mariboru Keževič Božo; pri carinarnici I. reda v Gor. Radgoni Franc Novak; v Dravogradu Meža Brumen Franjo, na Rakeku Simonovič Anton. Z odlokom ministra za gozdove in rudnike je napredoval pri rudarskem glavarstvu v Ljubljani za pomožnega tajnika 8. pol. skup. Grum Julij.

Belgrajske novice

Belgrad, 11. julija. m. Gradbeni minister dr. Krek je podpisal odlok o modernizaciji ceste z drobnimi kockami skozi Tržič. Za cesto je odobren kredit 1,364.608 din.

Najnovejša poročila

Anglija se hoče vojskovati tudi na Irskem

London, 11. jul. Reuter: Parlamentarni urednik agencije Reuter piše, da so člani parlamenta razpravljali o položaju Irske z ozirom na možnost nemškega napada. Angleška vlada ni mogla doseči sporazuma z de Valerom. Pogajanja pa so imela za rezultat, da je Irska potrdila svojo nevtralnost za vse primere. De Valera odklanja vsako možnost sodelovanja navzlic nevarnosti, ker je nastopil ne samo za nevtralnost, temveč je objavil celo zahtevo o enotnosti irskega otoka. V parlamentu se smatra ta zveza za nemogočo. Ako bi pa de Valera pristal na to, da se bori na strani Anglije, se smatra, da bi težko vprašanje razdelitve Irske moglo biti nazadnje rešeno.

Med tem časom pa Anglija pozorno gleda na položaj z ozirom na okoliščino, da bi napad na Irsko mogel dati sovražniku nova oporišča za operacije proti Angliji, kar bi zahtevalo angleške protiukrepe. V severni Irski je storjeno vse, da se v danem trenutku da učinkovit odpor.

London, 11. julija. Reuter: Ministrski predsednik severne Irske, lord Craigavon, je v izjavi, katero je podal v parlamentu v Belfastu, sporočil, da je de Valera danes končno odklonil njegov predlog, da bi se izdali skupni ukrepi za obrambo. Kar se mene tiče, je rekel lord Craigavon, je vprašanje zaključeno. Jaz ga ne bom več sprožil. Lord Craigavon je nato aludiral odgovor de Valere, ki je bil sporočen po tisku in kateri je zahteval, da se severna Irska podredi svobodni Irski. Predlog, naj severna Irska (Ulster) ostane nevtralna v tej krizi britanskega imperija, ne odgovarja duhu lojalnega stališča Ulstra. Craigavon je izjavil, da Ulster nikoli ne bo pristal na to, da bi bila Irska ločena od Velike Britanije. Nekateri zavezniki Velike Britanije so odpadli v borbah, nevtralne države pa so bile zasedene, toda severna Irska je bila v vojni, in bo ostala v vojni na strani britanskega imperija vse do konca.

Atentat na Roosevelta?

Stanton (Delaware), 11. julija. Šele danes se je zvedelo, da so preteklo soboto odkrili nekaj, kar mnogi smatrajo kot poizkus atentata na predsednika Roosevelta. Kmalu potem, ko je vlak, ki je pripeljal predsednika iz Hyde-parka v Washington, prebrzel postajo Stanton, so ugotovili, da so na nekem mestu tračnice bile odvitve od prečnic. Stvar je bila dobro izvedena in zato sumi policija, da je bil name-ran atentat. Pravijo, da je treba iskati storilce med železniškim osebjem.

Ustavljen francoski list v Turčiji

Carigrad, 11. julija. AA. DNB: Iz Ankare poročajo, da je vlada prepovedala nadaljnje izhajanje lista »Istanbul«, ki je bil glasilo francoskega veleposlanstva, ker je zadnji čas prehodu napadal Nemčijo.

Komisar v Pragi

Praga, 11. julija. AA. DNB: Državni predsednik je imenoval namestnika državnega predsednika Alojzija Riha za komisarja praške občine.

Z jadralnimi letali nad Angleško

London, 11. julija »Exchange«. Iz Stockholma prihajajo poročila, da misli Nemčija za napad na Anglijo v velikih množinah uporabiti jadralna letala, ki bi brez šuma izpustila ponoči v Angliji predstraže, ki bi onesposobile angleško zračno obrambo. Prav tako poročajo sedaj iz Trontheima na Norveškem, da Nemci tamkaj pripravljajo izredno veliko množino jadralnih letal, katerih namen in uporaba ni znana.

Aretacija v Rigi

Kovno, 11. julija. AA. DNB: Bivši litvanski predsednik vlade Merkis je bil aretiran v Rigi ter odpeljan v Kovno. Njegova aretacija je bila izvršena v trenutku, ko je hotel stopiti v letalo ter se odpeljati v Stockholm.

Novi poveljnik Leningrada

Moskva, 11. julija. DNB: »Krasnaja Zvezda« poroča, da je za novega poveljnika ljenin-grajskega vojnega okrožja imenovan general Kirukos. Njegov prednik general Merskov je bil pred kratkim imenovan za armadnega generala.

Iz Vatikana

Vatikansko mesto, 11. julija. Uradno poročajo, da se je sv. oče končno odločil, da letos ne gre na odhiti v Castel Gandolfo. Ostal bo v Vatikanu. To odločbo sv. očeta je narekaval, tako mislijo, mednarodni položaj, ki zahteva, da je papež v stalnem stiku z vatikanskimi uradnimi krogi, da more tako vsak čas opravljati svojo pastirsko in ljubezensko službo.

Papež je po apostolskem nunciju v Bukarešti naklonil pomembno denarno podporo romunskim

beguncem, ki so zbežali pred boljševiki iz Besarabije.

V Vatikanu demantirajo, da bi nova litavska vlada odpovedala konkordat. Litva je sklenila, kakor znano s sv. stolico konkordat l. 1927.

V maju je bilo v Rimu veliko japonsko odposlanstvo, ki je obiskalo tudi sv. očeta. Sedaj je v vatikanska knjižnica prejela iz Japonske veliko množino knjig, ki obravnavajo zgodovino in kulturo Japonske. Podobno darilo je dobila tudi katoliška univerza v Milanu.

Sovjetski poslanik obiskal zunanje ministrstvo

Belgrad, 11. julija. AA. Sovjetski poslanik Viktorin Andrejevič Plotnikov je obiskal danes ob 12. pomočnika zunanjega ministra Milivoja Smiljanca ter mu izročil kopijo poveljnega pisma namesto zunanjemu ministru Cincar-Markoviču, ki je težje bolan. Nato je Plotnikov obiskal drugega pomočnika zunanjega ministra Milivoja Pilja, s katerim je ostal 15 minut v razgovoru, nato pa še tretjega pomočnika Ilija Jukiča, s katerim se je prav tako razgovorjal 15 minut.

Belgrad, 11. julija. AA. Zunanji minister Aleksander Cincar-Marković je težje obolen in zato ne sprejema strank.

Moskva, 11. julija. AA. Tass: Predsednik vrhovnega sovjeta Kalinin je sprejel danes jugoslovanskega poslanika dr. Gavriloviča, ki mu je izročil svoje poveljnice.

Komisija za polaganje revizorskih izpitov

Belgrad, 11. julija. m. V današnjih »Službenih Novinah« je objavljen pravilnik o polaganju revizorskih izpitov, ki ga je predpisala Glavna zadruga zveza kraljevine Jugoslavije. Po tem pravilniku bodo za polaganje revizorskih izpitov 3 komisije, ki bodo imele svoj sedež v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani.

Drobne novice

Burbanks (Kalifornija), 11. julija. t. Reuter: Semkaj je prispela britanska nabavljalska komisija, ki je naročila pri družbi »Lockhead Vega« za 30.000.000 dolarjev bombnikov novega tipa, ki bodo večji in bolj hitri kot so bombniki tipa »Hudson«.

Malta, 11. julija. t. Reuter: Minulo noč je bil na otok izvršen napad iz zraka. Letala so bombardirala Malto neprestano 90 minut. Vrženih je bilo mnogo bomb, vendar pa ni bilo človeških žrtev. Poškodovana je bila le privatna lastnina.

Aleksandrija, 11. julija. t. Reuter: Nad mestom krožijo podnevi in ponoči izvidniška letala. Od nedelje do danes se je iz Aleksandrije izselilo že okoli 80.000 prebivalcev. Glavar mesta je izdal nalog, da sirene ne smejo več dajati znakov za alarm, kadar se pojavijo letala v okolici mesta, pa če tudi stopijo v akcijo protiletalski topovi.

ko potrebnega tečaja in socialno pomoč našim najbednejšim. Občinstvo se je razšlo s toplo željo, da bi se podobna predavanja pri nas večkrat vršila.

Nova godba celjskega 39. pešpolka

Po prizadevanju vojaške oblasti, zlasti dose-danega poveljnika 39. pp. g. polkovnika Defarija Liberata, in celjske mestne občine se dobilo Celje vojaško godbo. S tem je naše mesto mnogo pridobilo, kar vidimo po vnetem sodelovanju celjske vojaške godbe pri raznih kulturnih in drugih pri-

Nova maša na Rakovniku

Rakovniška cerkev se pripravlja na lepo slovesnost nove maše, ki jo bo imel salezijanski novomašnik g. Franc Stuhec v nedeljo 14. julija. Novomašna slovesnost bo po sledečem sporedu: V soboto ob pol osmih zvečer sprejem novomašnika in gostov duhovnikov pred cerkvijo Marije Pomočnice. Po sprejemu slovesen blagoslov, ki ga bo podelil novomašnik. V nedeljo ob 9 izročitev novomašnega križa pred cerkvijo. Po tem ganljivem prizoru se bo pričela nova maša. Pridigal bo novomašnikov sorodnik g. župnik Alojzij Zamuda. Po maši daritev novomašnih spominov z darovanjem. Popoldne ob pol štirih govor kritevskega rojaka g. Franca Skuhale, pete liturgije in slovesni blagoslov. Po blagoslovu priredi rakovniška mladina akademijo v čast novomašniku in njegovim gostom.

V ponedeljek, 15. julija bo novomašnik imel drugo sveto mašo pri Mariji Pomagaj na Brezjah.

1 Ban dr. Natlačen boter 14. otroku. Dne 10. t. m. ob pol 12 je bil v kapeli ženske bolnišnice v Ljubljani krst 14. otroka ge. Angele Pungerečev iz Boštana, občina Slivnica-Zalna pri Grosupljem, kateremu je kumoval ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen po svojem zastopniku bano-vinskem svetniku dr. Karlinu, k je srečni materi v imenu g. bana iskreno čestital in izročil v njegovem imenu lep dar. Krstu so prisostvovali primarij dr. Lunaček z zdravniki in ostalim osebjem. Novorojenec je bil krščen na ime Marko. Najstarejši otrok siromašne družine (oče je priden in marljiv mlinarski pomočnik) je star 21 let, do sedaj najmlajši razen Marka pa 16 mesecev. — S tem je g. ban zopet pokazal svoje socialno žustvovanje do siromašnega ljudstva, posebno pa še težnja, da se podprejo družine, ki imajo veliko otrok.

1 Slovo dr. Lavriča od bolnišnice. Šef drugega kirurškega oddelka splošne bolnišnice dr. Božidar Lavrič je bil, kakor smo že poročali, imenovan za rednega univ. prof. medicinske fakultete v Ljubljani. Ze prihodno jesen bo dr. Lavrič prevzel na medicinski fakulteti stoličo za kirurgijo in bo že oktobra pričel z fizičnimi predavanji. Dr. Lavrič je bil skoraj 7 let vodja drugega kirurškega oddelka splošne bolnišnice in je v tem dolgem razdobju mnogo storil za zdravje bolnikov, katerim se je posvečal z vso ljubeznijo. Tisoči in tisoči se pa spominjajo s hvaležnostjo. Včeraj je bil zadnji dan, ko je dr. B. Lavrič še opravljal posle vodje drugega kirurškega oddelka. Po dopoldanskem obisku pri bolnikih se je g. prof. iskreno poslovil ne samo od svojih bolnikov, ampak od vseh nameščenecv in usmiljenih sester, ki ga bodo za vedno obdržali v najlepšem spominu. Včeraj je tudi dr. Lavrič izročil posle vodje kirurškega oddelka. Njegovo mesto je prevzel primarij dr. Vlado Guzelj.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

1 Vse pevke in pevce Hubadove župe mešanih in moških zborov v Ljubljani vabi župna uprava k prvi skupni vaji, ki bo drevi ob 20 v Hubadovi pevski dvorani Glasbene Matice, za odkritje spomenika kralja Aleksandra v Zvezdi. Poleg not »Slava najboljšemu sinu« ter tridelne državne himne, naj arhivarji prineso s seboj tudi dr. Kimovčev »Ah, ne mislimo« za glasovno-filmski posnetek, ki bo drevi na skupni vaji. — Uprava Hubadove župe.

1 Zvezda je že lepo urejena. Ureditev trat v Zvezdi bo kmalu končana in mimoidoči se lahko prepričajo, da je preureditev Zvezde le povečala njeno lepoto. Sveže zelenje na novo posejanih trat je nekaj izredno lepega in upravičeno je upanje, da bo to zelenje obstalo tudi pod senčami kostanjev, ki v resnici ne prepuščajo mnogo svetlobe. Tudi razsežni trg pred spomenikom je že lepo splaniran. Sedaj urejajo pota, ki bodo vodila skozi Zvezdo. Če je ureditev vse Zvezde šla hitro izpod rok, tedaj pa gre tem bolj počasi izpod rok oblaganje spomeniškega podstavka. Ze lep čas je od tega, odkar so vzdali v podstavek spominsko listino, vendar se od tedaj na betonskem podstavku ni skoraj prav nič spremenilo. Sicer je res, da je hudo nagajalo vreme, čujemo pa, da so tudi veliki granitni kvadri izdelani v napačnih merah, tako da morajo sedaj že lepo zbrusene in obdelane kamne na novo obdelovati, kar zahteva seveda neprimerno več časa. Če bo šlo delo na spomeniku samem tako počasi naprej kakor doslej, potem bomo lahko veseli, če bo spomenik popolnoma urejen na zimo, ko bo Zvezda že zgubila svoj zeleni okras.

1 Iz bolnišnice. 9-letni sin krojaškega mojstra Leopold Toporis iz Tržiča na Ljubljanski cesti je

po nesreči padel in si zlomil ključnico. — 53-letni posestnik Andrej Arko z Lipovšice pri Sodražici je padel po stopnicah na skednju in si zlomil rebra ter poškodoval hrbtenico. — Nazis Kalupič, delavec brez stalnega bivališča, je z drugimi delavci podajal opeko. Pri tem mu je nekdo po nesreči vrgel opeko v koleno in mu ga tako poškodoval, da se je moral zateči v bolnišnico.

1 Za poletne damske in moške obleke boste najlažje izbrali pri trdki Goričar Sv. Petra cesta.

1 Številne aretacije v Ljubljani. Ljubljanska policija je včeraj prišla več nepridipravov, večinoma same stare znanke. Tako je bil aretiran 61-letni brezposelni delavec Andrej Treje iz Poljsnika pri Litiji. Zasleduje ga namreč okrožno sodišče. Iz prav istega razloga je bil prijet 40-letni Franc Cerin, doma iz Borovnice. Ze 20 let se možakar brez stalnega dela in zaslužka potika po Sloveniji in je bil tudi že iz Ljubljane večkrat izgnan. Sedaj ga išče okrožno sodišče v Skofji Loki. — Zaradi suma, da sta s pajdasi zagrošila več tatvin, sta bila aretirana 62-letni Franc Hrušič iz Prečne pri Novem mestu in 41-letni Franc Vrtačnik iz Vira pri Domžalah. — Bivši raznašalec zavojev 59-letni Anton Ž. pa je bil prijet zaradi tega, ker je utajil nekaj zavojev, ki bi jih moral po naročilu nekega prevoznškega podjetja izročiti strankam.

1 V nedeljo dva Putnikova izleta: Logarska dolina in Žužemberk — Dol. Toplice — St. Jernej.

1 V kino »Sloga« teče te dni film z neobičajno vsebino, pod imenom »Orlakove roke«, prirejen po noveli M. Renarda »Les mains d'Orlac«. Glavno vlogo ima Peter Lorre. Napol nori učnjak-zdravnik Gogola, je zaljubljen v ženo slavnega pianista Orlake. Pri železniški nesreči zgubi Orlak roke. Zdravnik Gogola mu na prošnjo Orlakove žene da z operacijo roke metaleca nožev, ki je bil usmrčen pod giljotino. Orlak se zgrozi pred svojimi rokami, ki imajo samo željo metati nože, a igrati ne morejo več. Ker imajo Ljubljanci zelo močne in utrjene živce, jih ne bo groza filma, da si ga ne bi ogledali.

1 Na zavori poštnege vagona se je vozil. Včeraj so našli pri Erzovlaku, ki prihaja iz Zagreba, na zavori poštnege vagona 16-letnega Dragotina Granatirja, ki je pobegnil staršem iz Siska. Fant jo je po čudnih potih primahal do Zagreba in trdi sedaj, da se je iz Zagreba pripeljal naravnost v Ljubljano kot »lepi potnik na zavori poštnege vagona. Če je vse res, kar pripoveduje, bodo šele ugotovili, nakar ga bodo poslali domov.

Obnovitvena dela v mariborski stolnici

Maribor, 10. julija.

Zadnjič smo poročali, da se v notranjstveni mariborske stolnice izvršujejo ojačevalna dela v obliki železobetonskih preklad nad vsemi romanskimi ločnimi konstrukcijami. Te preklade imajo namen, da prevzamejo na se vso težo zidovja, stropov in tudi strehe in jo prenesejo neposredno na močne kamnite sople, da tako popolnoma razbremene od starosti že močno načeto romansko zidavo. Pri teh delih je bila potrebna vsa previdnost in vestnost.

Potem, ko so se utrdile razbremenilne preklade, so pričeli zidari predvidno odpirati stare konstrukcije, ki so bile do tedaj skrite za povsem neurejeno arhitekturo novogotske romantike iz konca stoletja. Po razkritju odprtih je postal cerkveni tlort izredno jase in predstavlja tipično trodelijsko slopno baziliko. Ladje so sedaj medsebojno popolnoma povezane, ves vtis je zračen in svetel. Kakor je bila poprej vsaka od treh ladij omejena, odvojena, tako so sedaj padle pregrade in sodelujejo vse tri ladje v skupnem ubranem prelivanju. Tudi iz praktičnih pogledov je tako preurejena notranjčina mnogo pridobila. Saj je sedaj možen pogled na prižnico od vseh psov in se glavna ladja koplje v luči.

Pretekli teden sta si ogledala restavracijska dela univ. prof. dr. Stele in banov. konservator dr. Mesesnel ter sta skupno s projektantom arhitektom Marjanom Mušičem obravnavala problem obnovitve starih ločnih konstrukcij. Pri tem se je sklenilo, da bo restavracija skušala očuvati, kjer je to le mogoče, stare konstrukcije v prvotni kamniti izdelavi; tam pa, kjer to ni mogoče zaradi preperelega gradiva in statično prešibkih slopov, bo dodana obloga iz klepasega umetnega kamna.

Prezvišeni vladika je tudi ob tej priliki pokazal vse globoko razumevanje in je odredil, da se dela v tem smislu nadaljujejo in tako estetsko zadovoljivo končajo.

Pri preiskavi podstavkov slopov je restavracija ugotovila, da je bil prvotni cerkveni tlak pol metra izpod sedanjega.

V kratkem bodo oddana dela nove podometne električne instalacije; prenovljena bo prižnica z odstranitvijo rizalita, na katerem danes sloni in z dopolnitvijo služnika, ki je bil odstranjen, v območju prižnice.

Mariborsko občinstvo z vsem interesom spremlja obnovitvena dela, po katerih bo notranjščina stolnice zadobila prečiščene umetniške vrednote.

Novo mesto

Farni večer. Ob priliki 40-letnice mašništva g. prosta Karla Cerina priredi Prosvetno društvo s sodelovanjem še drugih organizacij občestveni farni večer. Na sporedu so pevske, orkestralne, dramske in simbolične točke. K farni prireditvi, ki se prične v nedeljo, dne 14. julija ob 8 zvečer v dvorani Prosvetnega doma, kar navkljudneje vabimo vse farane novomeške mestne župnije. Vstopnina običajna.

Koprivnica pri Rajhenburgu

Cestni odbor je tukaj naredil nov most iz ž. betona, cesto na vsako stran primerno povišal in s tem promet izdatno olajšal. Delo je bilo prepotrebno, saj je prej skoraj ob mali povodnji tekla voda čez cesto in tako ovirala promet med Rajhenburgom in Kozjem. Zelo smo hvaležni odboru za veliko žrtve! Je zopet en korak naprej glede kulturnega središča, ki kliče po samostojni občini Koprivnica! Imamo cerkev, šolo, petrazrednico, pošto ter v neposredni bližini farne cerkve pravilno in posojilnico. Denarni zavod ima prav udobno stanovanje z vrtom za solivje, zelo primerno za kakega upokojenca ali obrtnika, krojača, čevljarja i. dr. Kdor hoče dolgo in v miru živeti, naj pride v Koprivnico, kjer je dober planiški zrak in mični sprehodi Avtozveza vsak dan in v primeru bolezni zdravnik blizu!

